ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΣΧΟΛΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2023-2024

ΑΘΗΝΑ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2025

Σύνθεση της Ομάδας Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΟΜ.Ε.Α.) του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης:

Η Ομάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΟΜ.Ε.Α.) του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, η οποία ορίστηκε στην υπ' αριθμ. Συνέλευση του Τμήματος 167/05-10-2023, συνίσταται από τους:

- Ζμπάινο Δημήτριο, Αναπληρωτή Καθηγητή, Πρόεδρο της ΟΜ.Ε.Α.
- Δέσποινα Σδράλη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, μέλος της ΟΜ.Ε.Α.
- Κωστάκη Ιωάννη, Επίκουρο Καθηγητή, μέλος της ΟΜ.Ε.Α.
- Εκπρόσωπο φοιτητών: Δεν έχει οριστεί και
- Καραμέτου Παναγιώτα, μέλος Ε.ΔΙ.Π. του Τμήματος, υποστηρικτικό μέλος της ΟΜ.Ε.Α.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Α.1 Η διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης

Στόχος της εσωτερικής αξιολόγησης είναι να εξαχθούν συμπεράσματα για το βαθμό επίτευξης των στόχων που έχουν τεθεί στους διάφορους τομείς ακαδημαϊκής δράσης του Τμήματος. Η συλλογή και η επεξεργασία των δεδομένων που παρουσιάζονται παρακάτω στοχεύει στον εντοπισμό των τομέων με ικανοποιητικές και λιγότερο ικανοποιητικές επιδόσεις, στην ανάλυσή τους και στην ανάληψη δράσεων για περαιτέρω βελτίωση.

Α.2 Περιγραφή και ανάλυση της διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης στο Τμήμα

Η διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης στο Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης είναι ένας ετήσιος, συστηματικός κύκλος που στοχεύει στην αξιολόγηση των επιδόσεων και στον εντοπισμό τομέων βελτίωσης. Ξεκινά με τη συλλογή δεδομένων από πηγές όπως ερωτηματολόγια (από φοιτητές και διδάσκοντες/ουσες), εσωτερικές αναφορές, συστήματα διαχείρισης επιδόσεων και αξιολογήσεις από εξωτερικούς φορείς. Στη συνέχεια, τα δεδομένα αναλύονται χρησιμοποιώντας ποσοτικές μεθοδολογίες (στατιστικές αναλύσεις, benchmarking) και ποιοτικές προσεγγίσεις (συνεντεύξεις, ομάδες εστίασης), ενώ τα ευρήματα οδηγούν στη διαμόρφωση σχεδίων δράσης για τη βελτίωση της διδασκαλίας, της έρευνας και της κοινωνικής προσφοράς του τμήματος. Η συνεργασία με άλλες ακαδημαϊκές μονάδες και εξωτερικούς φορείς ενισχύει τη διαφάνεια, την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και την επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης και ακαδημαϊκής αριστείας. Η διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης στο Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης είναι ένας ετήσιος, συστηματικός κύκλος που στοχεύει στην αξιολόγηση των επιδόσεων και στον εντοπισμό τομέων βελτίωσης. Ξεκινά με τη συλλογή δεδομένων από πηγές όπως ερωτηματολόγια (από φοιτητές και διδάσκοντες/ουσες), εσωτερικές αναφορές, συστήματα διαχείρισης επιδόσεων και αξιολογήσεις από εξωτερικούς φορείς. Τα ευρήματα οδηγούν στη διαμόρφωση σχεδίων δράσης για τη βελτίωση της διδασκαλίας, της έρευνας και της κοινωνικής προσφοράς του τμήματος.

Α.3 Ανάλυση των θετικών στοιχείων και των δυσκολιών που παρουσιάστηκαν κατά τη διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης

Κατά τη διάρκεια της εσωτερικής αξιολόγησης, τα ερωτηματολόγια αποτέλεσαν το βασικό εργαλείο συλλογής δεδομένων, προσφέροντας σημαντικά οφέλη αλλά και παρουσιάζοντας ορισμένες προκλήσεις. Από τη μία πλευρά, τα ερωτηματολόγια διευκόλυναν τη συγκέντρωση ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων με ταχύτητα και αποτελεσματικότητα, επιτρέποντας τη σύγκριση μεταξύ διαφόρων ομάδων και χρονικών περιόδων, ενώ η δομημένη τους μορφή βοήθησε στην αναγνώριση των δυνατών σημείων και των τομέων που χρήζουν βελτίωσης. Από την άλλη πλευρά, η χαμηλή ανταπόκριση, τόσο από τους φοιτητές/τριες όσο και από τα μέλη της κοινότητας, δημιούργησε ένα σημαντικό κενό στις πληροφορίες, επηρεάζοντας αρνητικά την αξιοπιστία και την αντικειμενικότητα των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης. Συνολικά, ενώ τα ερωτηματολόγια παραμένουν ένα πολύτιμο εργαλείο στην εσωτερική αξιολόγηση, η διαδικασία ανέδειξε την ανάγκη για βελτιώσεις στον σχεδιασμό και τη διανομή

τους, καθώς και για την ενσωμάτωση συμπληρωματικών μεθοδολογικών εργαλείων, προκειμένου να διασφαλιστεί μια ολοκληρωμένη και ακριβής καταγραφή των αντιλήψεων όλων των ενδιαφερόμενων μερών.

Α.4 Προτάσεις του Τμήματος για τη βελτίωση της διαδικασίας

Οι προτάσεις του Τμήματος για τη βελτίωση της διαδικασίας αξιολόγησης επικεντρώνονται στην ενίσχυση της ενημέρωσης και της ευαισθητοποίησης, καθώς και στη διαλειτουργικότητα και τη συνεργασία. Συγκεκριμένα, προτείνεται η διοργάνωση σεμιναρίων και εργαστηρίων για το διδακτικό προσωπικό, τους φοιτητές/τριες και τα μέλη της κοινότητας, ώστε να κατανοήσουν τα οφέλη της αξιολόγησης και να συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία. Επιπλέον, η συνεργασία με άλλες ακαδημαϊκές μονάδες και εξωτερικούς φορείς θα διευκολύνει την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και θα βελτιώσει την αντικειμενικότητα των αποτελεσμάτων, συμβάλλοντας σε μια πιο αποτελεσματική και διαφανή διαδικασία αξιολόγησης.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Β.1 Φυσιογνωμία του Τμήματος

- ### Β.1.1 Αποστολή, στόχοι και σκοποί του Τμήματος

Το Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης (πρώην Τμήμα Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας) λειτουργεί από το 1993 και έχει ως αποστολή την καλλιέργεια και την προαγωγή της επιστήμης της βιωσιμότητας, λαμβάνοντας υπόψη ότι η οικογένεια, η οποία αποτελεί τον κύριο καταναλωτή

φυσικών πόρων, αλληλεπιδρά με το οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό της περιβάλλον, έτσι ώστε όχι μόνο να εξασφαλίζεται η ικανοποίηση των αναγκών της, αλλά να διασφαλίζεται και η ικανότητα των μελλοντικών γενεών να εξασφαλίζουν τις δικές τους ανάγκες. Ειδικότερα, αντικείμενο του Τμήματος αποτελεί η εκπαίδευση και η προώθηση της διεπιστημονικής έρευνας με στόχο την προαγωγή της Βιώσιμης Ανάπτυξης καθώς και των Εφαρμοσμένων πτυχών της Οικονομίας που άπτονται της βιωσιμότητας. Οι βασικοί στόχοι των σπουδών στο Τμήμα:

- Προώθηση της επιστημονικής γνώσης και της έρευνας σε αντικείμενα που αφορούν στην Οικονομία και Βιώσιμη Ανάπτυξη, στην οργάνωση και λειτουργία της οικογένειας, καθώς και τη διαχείριση του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος.
- Εκπαίδευση των φοιτητών σε τομείς του συνόλου της οικονομικής δραστηριότητας, ώστε να μπορούν να αξιοποιούν τους κοινωνικούς, φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους, προκειμένου να συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη με γνώμονα την **ποιότητα ζωής**. Η έννοια του όρου ποιότητα ζωής άπτεται όλου του φάσματος των συνθηκών της ζωής και των τομέων δραστηριοποίησης των μελών μιας οικογένειας που αφορούν στην οικονομική διαχείριση, στην καταναλωτική συμπεριφορά, στη διατροφή, στις διαπροσωπικές και κοινωνικές σχέσεις, στη διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος, της πολιτισμικής κληρονομιάς κά, οι οποίοι συμβάλλουν στη διασφάλιση της σωματικής και ψυχικής τους υγείας.
- Παροχή ψυχοπαιδαγωγικής εκπαίδευσης για την απόκτηση Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας, η οποία θα καταστήσει τους αποφοίτους του Τμήματος ικανούς να αναλάβουν τη διδασκαλία, σε δημόσια ή ιδιωτικά σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, μαθημάτων σχετικών με τα γνωστικά αντικείμενα του Τμήματος.

Η Αποστολή και οι Στόχοι τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης είναι αναρτημένοι στον παρακάτω σύνδεσμο: Αποστολή και Στόχοι Τμήματος

- ### Β.1.2 Διοίκηση, σύνθεση και λειτουργία των οργάνων

Το Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης έχει ενταχθεί στη **Σχολή Περιβάλλοντος, Γεωγραφίας και Εφαρμοσμένων Οικονομικών** που ιδρύθηκε με το ΠΔ 77/2013 με τα ακόλουθα όργανα:

α) **Κοσμήτορα,**

β) **Κοσμητεία,**

γ) **Συνέλευση Σχολής**, η οποία συγκροτείται κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 29 και ασκεί τις αρμοδιότητες της Συνέλευσης Τμήματος του άρθρου 30.

Το Τμήμα έχει τα ακόλουθα όργανα:

α) **Συνέλευση,**

β) Πρόεδρο,

γ) Αντιπρόεδρο.

Η Συνέλευση Τμήματος αποτελείται από: α) την Πρόεδρο του Τμήματος, κ Κωσταρέλλη Βασιλική, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια β) τον Αντιπρόεδρο του Τμήματος, κ Ζμπάινο Δημήτριο, Αναπληρωτή Καθηγητή γ) όλα τα μέλη Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) του Τμήματος, δ) έναν (1) εκπρόσωπο από κάθε κατηγορία των μελών Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Ε.Π.), Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.ΔΙ.Π.) και Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (Ε.Τ.Ε.Π.) του Τμήματος και ε) τον εκπρόσωπο των φοιτητών.

- **Β.1.3 Στελέχωση Τμήματος-Ανθρώπινο Δυναμικό 2023-2024**

Πίνακας 1.1: Ανθρώπινο Δυναμικό – Στελέχωση Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης

Α.	Μέλη ΔΕΠ	
	Καθηγητές/-τριες Α' Βαθμίδας	7
	Αναπληρωτές/τριες Καθηγητές/-τριες	6
	Επίκουροι/-ες Καθηγητές/-τριες	5
Β.	Μέλη Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.ΔΙ.Π.)	4
Γ.	Μέλη Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (Ε.Τ.Ε.Π.)	4
Δ.	Μέλη Διοικητικού Προσωπικού του Π.Π.Σ.	1

Ε.	Μέλη Διοικητικού Προσωπικού των Π.Μ.Σ.	2

Πίνακας 1.2. Κινητικότητα των μελών ΔΕΠ

Μ3.083	Εξερχόμενα Μέλη ΔΕΠ (ERASMUS)	1
Μ3.084	Εισερχόμενοι διδάσκοντες (ERASMUS)	4
Μ3.086	Μέλη ΔΕΠ σε προγράμματα εκπαιδευτικής συνεργασίας	1
Μ3.087	Μέλη ΔΕΠ με ανάθεση διδασκαλίας σε άλλα Τμήματα του Ιδρύματος	5
Μ3.088	Μέλη ΔΕΠ με ανάθεση διδασκαλίας σε Τμήματα άλλου Ιδρύματος	5

Ο αριθμός των μελών Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης παρέμεινε σταθερός στην κατηγορία των Καθηγητών Α΄ Βαθμίδας (7), ενώ σημειώθηκε μικρή μείωση στους Αναπληρωτές Καθηγητές (από 7 σε 6) και αύξηση στους Επίκουρους Καθηγητές (από 4 σε 5). Το προσωπικό των ειδικών κατηγοριών (Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π.) διατηρήθηκε σταθερό με 4 μέλη αντίστοιχα. Μείωση παρατηρείται στο διοικητικό προσωπικό του Π.Π.Σ., το οποίο ανέρχεται πλέον σε 1 μέλος (από 2 την προηγούμενη χρονιά), ενώ δεν δηλώνονται μέλη για το διοικητικό προσωπικό των Π.Μ.Σ.

Σχετικά με την κινητικότητα των μελών Δ.Ε.Π., το 2023-2024 υπήρξε μία (1) μετακίνηση μέσω Erasmus και τέσσερις (4) εισερχόμενοι διδάσκοντες μέσω του ίδιου προγράμματος. Η συμμετοχή σε προγράμματα εκπαιδευτικής συνεργασίας και οι αναθέσεις διδασκαλίας παρουσιάζουν μικρή αλλά ουσιαστική κινητικότητα: ένα (1) μέλος συμμετείχε σε πρόγραμμα συνεργασίας, ενώ πέντε (5) μέλη δίδαξαν σε άλλα Τμήματα του Ιδρύματος και πέντε (5) σε Τμήματα άλλων Ιδρυμάτων. Τα στοιχεία αυτά αναδεικνύουν μια θετική τάση στην εξωστρέφεια και τη διατμηματική συνεργασία, ειδικά ως προς την εσωτερική κινητικότητα εντός του Ιδρύματος.

- ## Β.1.4 Επώνυμες Έδρες, Άλλες Δομές

Σύμφωνα με την υπό στοιχεία 108182/Ζ1/21.08.2020 (Υ.Ο.Δ.Δ. 677) διαπιστωτική πράξη της Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων περί εκλογής Πρύτανη και τεσσάρων Αντιπρυτάνεων στο Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, και την υπ' αρ. 88285/04.09.2020 απόφαση Πρύτανη περί καθορισμού τομέων ευθύνης και αρμοδιοτήτων Αντιπρυτάνεων και καθορισμού της σειράς αναπλήρωσης Πρύτανη του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου (Β΄ 3862), οι Πρυτανικές Αρχές με θητεία από 01.09.2020 έως 31.08.2024 έχουν ως εξής:

Πρύτανις- Καθηγήτρια Μαρία Νικολαΐδη

Αντιπρύτανης Οικονομικών και Προγραμματισμού - Καθηγητής Κωνσταντίνος Αμπελιώτης, **Αντιπρύτανης Ακαδημαϊκών Υποθέσεων και Διασφάλισης Ποιότητας** - Καθηγητής Γεώργιος Δεδούσης,

Αντιπρύτανης Διοίκησης και Φοιτητικής Μέριμνας - Καθηγητής Γεώργιος Μαλινδρέτος και

Αντιπρύτανης Έρευνας, Ανάπτυξης & Δια Βίου Μάθησης - Καθηγητής Χρίστος Χαλκιάς.

- **Β.1.5 Επιτροπές Τμήματος**

Πίνακας 1.3: Επιτροπές Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης

Επιτροπές	**Αρμοδιότητες**
Ορισμός επταμελούς Επιτροπή Κατατάξεων (κατατακτήριες εξετάσεις) Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης	1. Η κατάταξη πτυχιούχων. 2. Η διασφάλιση της διαφάνειας και του αδιάβλητου της διαδικασίας. 3. Η επιλογή τριών (3) από τα προτεινόμενα έξι (6) θέματα. Στη συνέχεια ακολουθεί κλήρωση για την επιλογή ενός (1) θέματος για κάθε εξεταζόμενο μάθημα. 4. Η ασφάλεια των γραπτών δοκιμίων των υποψηφίων. 5. Ανακοίνωση των αποτελεσμάτων των εξετάσεων και ανάρτηση τους στην επίσημη ιστοσελίδα του Ιδρύματος.
Ορισμός Επιτροπής Αναμόρφωσης Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης	Εισήγηση για αναμόρφωση Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης στη Συνέλευση του Τμήματος.
Ορισμός τριμελούς επιτροπής αξιολόγησης υποψηφιοτήτων για χορήγηση υποτροφιών στο πλαίσιο της Πράξης: «Υποστήριξη παρεμβάσεων κοινωνικής μέριμνας φοιτητών Χαροκοπείου Πανεπιστημίου»	Αξιολόγηση αιτήσεων για χορήγηση υποτροφιών φοιτητών/τριών.

Ορισμός Επιτροπής Αξιολόγησης της Πρακτικής Άσκησης του Τμήματος	1. Την αξιολόγηση των αιτήσεων των φοιτητών/τριών με βάση τις προϋποθέσεις και τα κριτήρια επιλογής που καθορίζονται με τον εσωτερικό κανονισμό ΠΑ του ΠΠΣ, 2. Την υποβολή του οριστικού πίνακα των φοιτητών/τριών που θα πραγματοποιήσουν Π.Α. στη Συνέλευση του Τμήματος προς έγκριση, 3. Τον συντονισμό των δραστηριοτήτων που αφορούν στην Π.Α. των φοιτητών/τριών, 4. Την υποστήριξη, σε συνεργασία με το Γ.Π.Α., των φοιτητών/τριών στην εύρεση Φορέα Υποδοχής για τη διεξαγωγή της Π.Α., 5. Την έγκριση αλλαγής Φορέα Υποδοχής όταν συντρέχουν λόγοι, 6. Την επίλυση τυχόν προβλημάτων που προκύπτουν κατά τη διεξαγωγή της Π.Α., 7. Τον ορισμό Επόπτη Π.Α ανά ασκούμενο/η φοιτητή/τρια, 8. Την υποβολή εισηγήσεων για την τροποποίηση του Π.Π.Σ. σε ό,τι αφορά στα θέματα Π.Α.
Επιτροπή Ενστάσεων για θέματα Πρακτικής Άσκησης του Τμήματος	Την εξέταση ενστάσεων φοιτητών/τριων που αφορούν: 1. την επιλογή τους για συμμετοχή στην Π.Α., βάσει συγκεκριμένων και γνωστοποιημένων κριτηρίων, από την Ε.Π.Α. του Τμήματος, 2. την κατάταξη τους σε σειρά προτεραιότητας συμμετοχής και επιλογής Φορέα Υποδοχής Π.Α. Οι αποφάσεις της Ε.Ε.Π.Α. εφαρμόζονται προκειμένου να εκδοθεί ο οριστικός πίνακας συμμετεχόντων/ουσών φοιτητών/τριών.
Επιτροπή Επιλογής Μεταπτυχιακών Φοιτητών Π.Μ.Σ. (διαφόρων κατευθύνσεων)	1. Ο έλεγχος και η αξιολόγηση όλων των υποβληθέντων πιστοποιητικών. 2. Η διεξαγωγή των συνεντεύξεων των υποψηφίων. 3. Η κατάταξη των υποψηφίων κατά σειρά επιτυχίας ύστερα από συνεκτίμηση των αποτελεσμάτων της συνέντευξης και των

	προσόντων των υποψηφίων.

- **Β.1.6 Υποδομές - Υπηρεσίες Τμήματος**

Όσον αφορά τις υποδομές και υπηρεσίες του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης υπάρχουν μικρές μεταβολές με την πάροδο των ετών. Το Τμήμα διαθέτει 5 αίθουσες διδασκαλίας με αποκλειστική χρήση και συνολική δυναμικότητα 255 θέσεων, με όλες τις αίθουσες να είναι προσβάσιμες από άτομα με αναπηρία (ΑΜΕΑ). Η δυναμικότητα των αιθουσών είναι σταθερή τα τελευταία τρία χρόνια. Η ύπαρξη 3 αιθουσών εργαστηρίων με συνολική δυναμικότητα 60 θέσεων, επίσης πλήρως προσβάσιμων από ΑΜΕΑ, εξασφαλίζει την ισότιμη συμμετοχή όλων των φοιτητών/τριών σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Η δυναμικότητα τους παραμένει σταθερή τα τέσσερα τελευταία έτη, καθώς το 2028-2019 αυξήθηκαν κατά 1 οι αίθουσες εργαστηρίων και η δυναμικότητά τους.

Οι υποδομές-υπηρεσίες και το περιβάλλον του Τμήματος λαμβάνουν ικανοποιητικό βαθμό με βαθμολογίες κοντά στο 4, με την υψηλότερη βαθμολογία να λαμβάνουν το e-class, οι κτιριακές υποδομές, τα εργαστήρια και το επίπεδο εξυπηρέτησης της Γραμματείας. Χαμηλότερες βαθμολογίες που αφορούν τον εξοπλισμό του Τμήματος για έρευνα, χρήζουν περαιτέρω διερεύνησης, πιθανόν και μέσω των ελεύθερων σχολίων του ερωτηματολογίου, ώστε να ληφθούν διορθωτικές ενέργειες. Το ΠΠΣ Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης εστιάζει στην εξασφάλιση ίσων ευκαιριών ενσωμάτωσης και συμπερίληψης για όλους τους φοιτητές/τριες και διδάσκοντες, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρίες μέσω της εφαρμογής κατάλληλων υποδομών, σύγχρονων διδακτικών πρακτικών και της προώθησης της ισότητας και της προσβασιμότητας σε όλες τις δραστηριότητες.

Ο Κανονισμός Λειτουργίας Μηχανισμού Διαχείρισης Παραπόνων και Ενστάσεων (ΚαΛΜΔΠΕ) των φοιτητών/-τριών του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης έχει σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων εκπαιδευτικών και διοικητικών υπηρεσιών, ώστε οι διαδικασίες της μάθησης και της έρευνας να διεξάγονται σε ένα υγιές, φοιτητοκεντρικό ακαδημαϊκό περιβάλλον, που χαρακτηρίζεται από την αίσθηση ελευθερίας, δικαιοσύνης, ισότητας, συνεργασίας και σεβασμού μεταξύ όλων των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας.
Ο εν λόγω Μηχανισμός συμβάλλει στον εντοπισμό και στην επίλυση ζητημάτων που ανακύπτουν κατά τη λειτουργία Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, επιδιώκει την αξιολόγηση και ανάλυση των γενεσιουργών αιτίων και αποσκοπεί στη διαρκή βελτίωση της συνολικής ακαδημαϊκής εμπειρίας των φοιτητών/-τριών.

Ο εν λόγω Μηχανισμός δεν αντικαθιστά ούτε υποκαθιστά τη λειτουργία άλλων Οργάνων ή Φορέων του Ιδρύματος (π.χ. Πειθαρχικά Όργανα, Συνήγορο του/της Φοιτητή/-τριας κ.ά.).

Ο Κανονισμός Λειτουργίας Μηχανισμού Διαχείρισης Παραπόνων και Ενστάσεων του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης είναι αναρτημένος στον παρακάτω σύνδεσμο:

Κανονισμός Λειτουργίας Μηχανισμού Διαχείρισης Παραπόνων και Ενστάσεων

- *Πληροφοριακά Συστήματα*

Η εγγραφή των φοιτητών/-τριών του Τ.Ο.Β.Α πραγματοποιείται μέσω ηλεκτρονικής εφαρμογής που παρέχεται από το Κέντρο Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (Κ.Η.Δ.) του Πανεπιστημίου. Οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες που απευθύνονται στους/στις φοιτητές/-τριες βρίσκονται στην ειδική πύλη (portal.hua.gr) του Πανεπιστημίου. Ενδεικτικά, οι υπηρεσίες που παρέχονται στους/στις φοιτητές/-τριες συνοψίζονται παρακάτω:

- Βασικές ηλεκτρονικές υπηρεσίες, όπως ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, φιλοξενία προσωπικών ιστοσελίδων, δημιουργία και αποθήκευση αρχείων και δεδομένων στο υπολογιστικό νέφος, απομακρυσμένη πρόσβαση μέσω VPN και ηλεκτρονικού φοιτητολογίου. Μέσω της υπηρεσίας του φοιτητολογίου οι φοιτητές/-τριες μπορούν να παρακολουθούν ζητήματα που αφορούν στην πρόοδο των σπουδών τους.
- Ηλεκτρονικοί μαθησιακοί πόροι. Πρόσβαση στο πρόγραμμα σπουδών του Τ.Ο.Β.Α. μέσω της κεντρικής ιστοσελίδας του, παροχή υπηρεσιών ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης (Open e-class, eclass.hua.gr), πλατφόρμα ανοικτών ψηφιακών μαθημάτων, σύγχρονης τηλεκπαίδευσης και πρόσβασης μέσω της ιστοσελίδας της Ιδρυματικής Βιβλιοθήκης & Κέντρου Πληροφόρησης (library.hua.gr) σε ηλεκτρονικές πηγές πληροφόρησης, σε επιστημονικά άρθρα και βιβλία και αποθετήρια ανοικτής πρόσβασης. Με ευθύνη της Βιβλιοθήκης & Κέντρου Πληροφόρησης (Β.Κ.Π.) του Πανεπιστημίου λειτουργεί Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Συλλογών Ψηφιακού Αποθετηρίου (ΕΣΤΙΑ, estia.hua.gr) του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου με λειτουργίες αυτοαπόθεσης πτυχιακών και μεταπτυχιακών εργασιών και διδακτορικών διατριβών. Για την οργάνωση της προμήθειας συγγραμμάτων οι φοιτητές/-τριες έχουν πρόσβαση στην Ηλεκτρονική υπηρεσία ολοκληρωμένης διαχείρισης συγγραμμάτων (ΕΥΔΟΞΟΣ, https://eudoxus.gr).
- Στην κεντρική ιστοσελίδα του Τ.Ο.Β.Α. (https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/) παρέχονται όλες οι απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με το Π.Π.Σ., το διδακτικό και λοιπό προσωπικό του Τμήματος, τα Εργαστήρια και την έρευνα στο Τμήμα, καθώς και τις ανακοινώσεις που αφορούν φοιτητικά και διοικητικά θέματα. Η ιστοσελίδα του Τ.Ο.Β.Α. διαθέτει αγγλόφωνη έκδοση, στην οποία αναρτώνται όλες οι σημαντικές πληροφορίες και ανακοινώσεις στην αγγλική γλώσσα (https://www.dhee.hua.gr/index.php/en/).
- Στο πλαίσιο της αποστολής του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου και της αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας του έργου του, συλλέγονται βασικοί δείκτες επιδόσεων, δείκτες που αφορούν το προφίλ του φοιτητικού πληθυσμού, της πορείας φοίτησης και τα ποσοστά έγκαιρης ολοκλήρωσης και εγκατάλειψης των σπουδών μέσω της εφαρμογής του ηλεκτρονικού φοιτητολογίου. Το Κέντρο Πληροφορικής & Δικτύων συλλέγει στατιστικά δεδομένα για την κίνηση του δικτύου και τη χρήση των παρεχόμενων ηλεκτρονικών υπηρεσιών. Ετησίως, η Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας (ΜΟ.ΔΙ.Π.) του Πανεπιστημίου σε συνεργασία με την Ομάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΟΜ.Ε.Α.) του Τ.Ο.Β.Α διεξάγει έρευνα αξιολόγησης του συνόλου των υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων και των ηλεκτρονικών. Η άντληση, η επεξεργασία και η κοινοποίηση των πληροφοριών στο εποπτεύον Υπουργείο πραγματοποιείται με ευθύνη της Γραμματείας του Τμήματος.

- **Β.1.7 Έρευνα και χρηματοδότηση**
- *Ερευνητικά Έργα του Τμήματος*

Τα χρηματοδοτούμενα έργα του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης κατά τα έτη 2019-2024 περιγράφονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 1.4: Χρηματοδοτούμενα έργα Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης κατά τα έτη 2019 έως 2024

	2019-2020	**2020-2021**	**2021-2022**	**2022-2023**	**2023-2024**
Χρηματοδότηση ενεργών έργων (σύνολο)	506.769,00 €	516.179,05 €	649.315,59 €	531.673,51 €	513.733,00€
Χρηματοδότηση ενεργών ιδρυματικών έργων	186.532,00 €	197.118,00 €	331.532,59 €	110.594,01 €	2.290,00€
Χρηματοδότηση ενεργών εθνικών έργων από ευρωπαϊκά ταμεία	47.798,00 €	47.797,50 €	0,00 €	96.000,00 €	157.940,30
Χρηματοδότηση ενεργών ευρωπαϊκών έργων (ανταγωνιστικά)	28.776,70 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00€
Χρηματοδότηση ενεργών έργων από διεθνείς εταιρείες και οργανισμούς	0,00 €	1.628,40 €	0,00 €	0,00 €	0,00€
Χρηματοδότηση έργων από εθνικούς δημόσιους φορείς	4.500,00 €				

Χρηματοδότηση έργων από εθνικούς ιδιωτικούς φορείς	0,00 €				
Χρηματοδότηση ενεργών έργων από εθνικούς φορείς (δημόσιους και ιδιωτικούς)	5.000,00 €	10.000,00 €	107.610,00 €	93.811,00 €	0,00€
Χρηματοδότηση ενεργών έργων από δίδακτρα ΠΜΣ	233.662,30 €	259.635,15 €	210.173,00 €	226.268,50 €	251.186,00€
Χρηματοδότηση ενεργών έργων από δίδακτρα Ξενόγλωσσων ΠΠΣ	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00€
Χρηματοδότηση ενεργών έργων από έσοδα παροχής υπηρεσιών εργαστηρίων	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00€
Χρηματοδότηση ενεργών έργων καινοτομίας και μεταφοράς τεχνολογίας από την αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00€
Χρηματοδότηση Τακτικού Προϋπολογισμού	66.724,61 €	48.892,42 €	69.468,37 €	82.072,19 €	79.025,89€

Χρηματοδότηση Δημοσίων Επενδύσεων	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00€
Χρηματοδοτήσεις από άλλους πόρους (πανεπιστημιακές πηγές)	5.000,00 €	0,00 €	0,00 €	5.000,00 €	0,00€

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2023-2024, παρατηρείται μικρή μείωση στο συνολικό ποσό της χρηματοδότησης των ενεργών έργων, το οποίο ανήλθε σε 513.733,00 €, συγκριτικά με τα 531.673,51 € του προηγούμενου έτους. Αν και η συνολική χρηματοδότηση εμφανίζεται σταθεροποιημένη, σημειώνεται αξιοσημείωτη μείωση στα ιδρυματικά έργα (2.290,00 € έναντι 110.594,01 € το 2022-2023), καθώς και μηδενική χρηματοδότηση σε έργα από διεθνείς και ανταγωνιστικές ευρωπαϊκές πηγές. Αντίθετα, ενισχύθηκε η χρηματοδότηση από εθνικά έργα ευρωπαϊκών ταμείων (157.940,30 € από 96.000,00 €).

Η χρηματοδότηση από τα δίδακτρα των Π.Μ.Σ. αυξήθηκε φτάνοντας τα 251.186,00 €, ενώ η συμβολή του τακτικού προϋπολογισμού μειώθηκε ελαφρώς (79.025,89 € έναντι 82.072,19 €). Η συνεχής απουσία χρηματοδότησης από ξενόγλωσσα Π.Π.Σ., από ερευνητικά έσοδα ή από καινοτομία καταδεικνύει ανάγκη για στρατηγικό σχεδιασμό με στόχο την ενίσχυση εναλλακτικών πηγών.

- *Στοιχεία Επιστημονικής Δράσης Μελών ΔΕΠ του Τμήματος*

Το επιστημονικό έργο των μελών ΔΕΠ του Τμήματος για το ακαδημαϊκό έτος 2023- 2024 αποτυπώνεται συνοπτικά ως ακολούθως:

Πίνακας 1.4: Επιστημονικό Έργο των μελών ΔΕΠ του Τμήματος

Κωδικοί ΕΘΑΑΕ 2023	**Επιστημονικά έργο**	**Πλήθος**
M3.202	Εργασίες με κριτές - Scopus (σωρευτικά για τα 5 τελευταία έτη)	210
M3.203	Εργασίες με κριτές - Scopus (έτος αναφοράς)	58
M3.204	Διπλώματα ευρεσιτεχνίας – πατέντες σε ισχύ	0
M3.214	Νέα διπλώματα ευρεσιτεχνίας – πατέντες	0

M3.205	Μονογραφίες (έτος αναφοράς)	0
M3.206	Βιβλία (έτος αναφοράς)	1
M3.207	Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους (έτος αναφοράς)	5
M3.208	Ετεροαναφορές Scopus (σωρευτικά για τα 5 τελευταία έτη)	4.872
M3.186	Ετεροαναφορές Scopus (έτος αναφοράς)	1.353
M3.209	Αναφορές Scopus (σωρευτικά για τα 5 τελευταία έτη)	5.782
M3.210	Αναφορές Scopus (έτος αναφοράς)	1.770
M3.189	Διεθνή βραβεία και διακρίσεις (έτος αναφοράς)	5

Αναφορικά με την επιστημονική δραστηριότητα, το ακαδημαϊκό έτος 2023- 2024 καταγράφηκαν 58 εργασίες με κριτές στο Scopus (έναντι 61 το 2022), 5 κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους και 1 βιβλίο. Οι συνολικές ετεροαναφορές και αναφορές στο Scopus αυξήθηκαν, φτάνοντας τις 4.872 και 5.782 αντίστοιχα (από 4.054 και 4.562). Η ενίσχυση των βιβλιομετρικών δεικτών και η διάκριση με 5 διεθνή βραβεία αποτυπώνουν την αυξημένη απήχηση του ερευνητικού έργου του Τμήματος, παρά την απουσία πατεντών και νέων ευρεσιτεχνιών.

- *Διαχρονική Παραγωγή και Αναγνώριση Δημοσιευμένου Ερευνητικού Έργου Μελών ΔΕΠ Τμήματος*

Γράφημα 1: Παραγωγή και αναγνώριση δημοσιευμένου έργου μελών ΔΕΠ Τμήματος

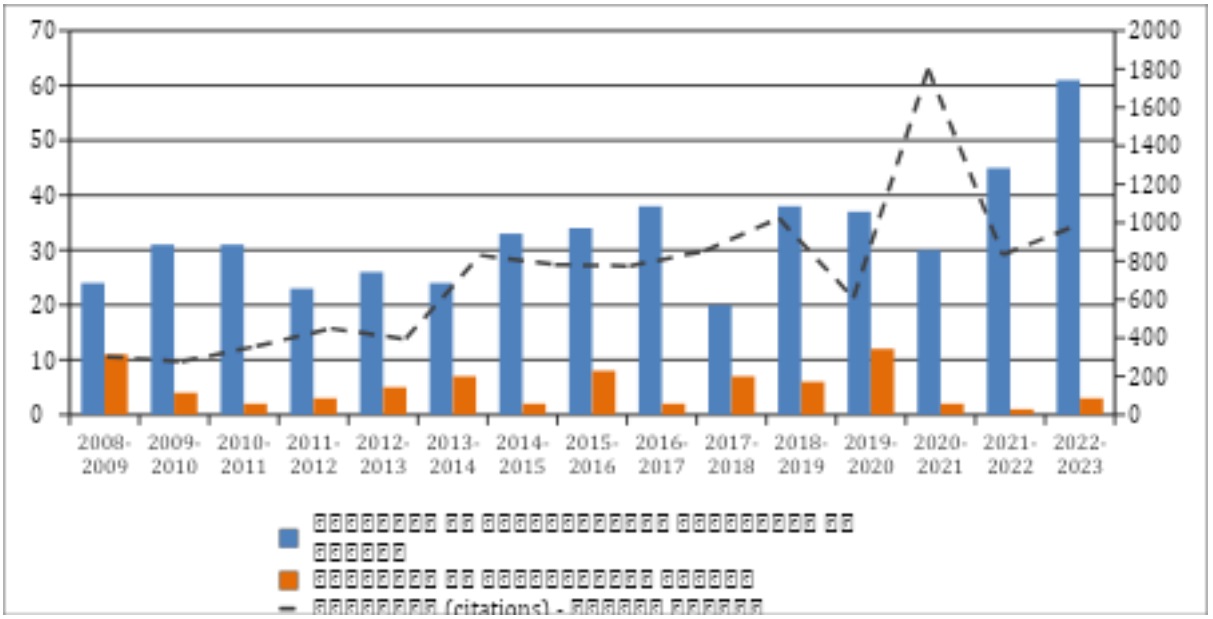

Σημείωση: Από το έτος 2020-2021 προσμετρώνται μόνο οι εργασίες και οι αναφορές στο Scopus ενώ στα προηγούμενα έτη προσμετρήθηκαν όλες οι επιστημονικές εργασίες σε διεθνή περιοδικά με κριτές.

Το γράφημα αποτυπώνει την ερευνητική παραγωγή και αναγνώριση του δημοσιευμένου έργου των μελών ΔΕΠ του Τμήματος. Παρατηρείται ότι έως και το ακαδημαϊκό έτος 2019–2020 η καταγραφή περιλάμβανε το σύνολο των δημοσιεύσεων σε διεθνή περιοδικά με κριτές, γεγονός που εξηγεί τον υψηλότερο αριθμό εργασιών. Από το 2020–2021 εφαρμόστηκε αυστηρότερο κριτήριο καταγραφής, με προσμέτρηση μόνο των εργασιών και αναφορών που περιλαμβάνονται στη βάση Scopus. Η αλλαγή αυτή οδηγεί σε εμφανή μείωση του αριθμού των καταγεγραμμένων δημοσιεύσεων, η οποία δεν αντανακλά απαραίτητα πτώση στην πραγματική ερευνητική δραστηριότητα αλλά κυρίως διαφοροποίηση στη μεθοδολογία αποτίμησης. Η διατήρηση ωστόσο σταθερού αριθμού δημοσιεύσεων σε Scopus υποδηλώνει συνέχιση της παραγωγικής ερευνητικής παρουσίας του Τμήματος σε διεθνές επίπεδο.

- *Διδακτικο προσωπικό ανά γνωστικό αντικείμενο*

Ακολουθεί ο πίνακας με τον ονομαστικό κατάλογο των μελών του Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π), και του Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.ΔΙ.Π) του τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Εκπαίδευσης ανά γνωστικό αντικείμενο.

Πίνακας 1.5: Ονομαστικός κατάλογος διδακτικού προσωπικού Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης ανά γνωστικό αντικείμενο

Ονοματεπώνυμο	**Ιδιότητα**	**Γνωστικό αντικείμενο**
Αμπελιώτης Κωνσταντίνος	Καθηγητής	Διαχείριση Περιβάλλοντος - Υπολογιστικά Συστήματα Αντιρρυπαντικής Τεχνολογίας
Αντωνοπούλου Αικατερίνη	Αναπλ. Καθηγήτρια	Επικοινωνία στην Εκπαιδευτική Διαδικασία

Γεωργιτσογιάννη Ευαγγελία	Καθηγήτρια	Ιστορία της Τέχνης και του Πολιτισμού
Γκούζια- Ρίζου Μαρία	Δρ. Ε.ΔΙ.Π.	
Δέτσης Βασίλειος	Αναπλ. Καθηγητής	Περιβαλλοντική Βιολογία - Οικολογία Μεσογειακού Τοπίου
Ζμπάινος Δημήτριος	Αναπλ. Καθηγητής	Εκπαιδευτική Αξιολόγηση και Σχολικά Προγράμματα
Θεοδωροπούλου Ελένη	Καθηγήτρια	Αγροτική και Οικιακή Οικονομία
Καραμέτου Παναγιώτα	Δρ., Ε.ΔΙ.Π.	
Κουτρούμπα Κωνσταντίνα	Καθηγήτρια	Παιδαγωγικά - Διδακτική
Κωστάκης Ιωάννης	Επίκ. Καθηγητής	Βιώσιμη καταναλωτική και επιχειρηματική συμπεριφορά
Κωσταρέλλη Βασιλική	Αναπλ. Καθηγήτρια	Διατροφική Συμπεριφορά και Υγεία
Μαλινδρέτος Γεώργιος	Καθηγητής	Εφοδιαστική (Logistics)- Δίκτυα Διανομών
Μητούλα Ρόιδω	Καθηγήτρια	Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη - Αστική Ανασυγκρότηση
Παστραπά Ελένη	Δρ. Ε.ΔΙ.Π.	
Σαρδιανού Ελένη	Καθηγήτρια	Εφαρμοσμένα Οικονομικά του Περιβάλλοντος
Σκούλτσος Σοφοκλής	Επίκ. Καθηγητής	Βιώσιμος Τουρισμός και Πολιτισμός
Σδράλη Δέσποινα	Αναπλ. Καθηγήτρια	Οικιακή Οικονομία- Βιώσιμη Ανάπτυξη
Σταμπολτζή Αγλαΐα	Δρ., Ε.ΔΙ.Π.	

Τσάρτας Πάρις	Καθηγητής	Τουριστική Ανάπτυξη
Τσίτσας Γεώργιος	Επίκ. Καθηγητής	Συμβουλευτική Ψυχολογία και εφαρμογές στην εκπαίδευση
Χονδρογιάννης Γεώργιος	Καθηγητής	Εφαρμοσμένη Οικονομική Ανάλυση
Χρόνη Χριστίνα	Επίκ. Καθηγήτρια	Κυκλική Οικονομία

- **Β.1.8 Συνεργασίες και Διεθνής διάσταση ΠΣ**
    - *Σχέσεις με εξωτερικούς φορείς*

Στα πλαίσια της Πρακτικής Άσκησης πραγματοποιείται η συνεργασία του Τμήματος με Ιδιωτικούς και Δημόσιους εργασιακούς φορείς. Κατά τη διάρκεια της Π.Α οι φοιτητές/-τριες, -στο πλαίσιο της ενίσχυσης και κάλυψης όλων των επιστημονικών τομέων που διδάσκονται στο Τμήμα, απασχολούνται σε ιδιωτικούς φορείς Οικονομίας, Ειδικής Αγωγής, Συμβουλευτικής Κοινωνικών Ομάδων, Τουρισμού, Τέχνης και Πολιτισμού, Διατροφής, Περιβάλλοντος, Συμπεριφοράς Καταναλωτή, Τοπικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης με στόχο τη σύνδεση των τελειοφοίτων με την αγορά εργασίας και τη βιωματική εξοικείωσή τους με τις συνθήκες της αγοράς εργασίας.

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2023-2024, το Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης διατήρησε και ενίσχυσε τη δικτύωσή του με εθνικούς και διεθνείς φορείς. Η κινητικότητα μέσω Erasmus, η συμμετοχή μελών ΔΕΠ σε διδασκαλία σε άλλα Τμήματα, και η διατήρηση του μνημονίου Συνεργασίας με το Ινστιτούτο Logistics Management Ελλάδος και με ερευνητικά ιδρύματα όπως το BFW Αυστρίας και το INFER, υποδηλώνουν σταθερή προσήλωση του Τμήματος στην εξωστρέφεια και στην ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών.

Παράλληλα, οι σχέσεις με κοινωνικούς εταίρους όπως το Οικονομικό Επιμελητήριο και η συμμετοχή σε συνέδρια, ημερίδες και εκθέσεις επιτρέπουν στο Τμήμα να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας και να προσαρμόζει το πρόγραμμα σπουδών του στις σύγχρονες επαγγελματικές απαιτήσεις.

Η διεύρυνση της διεθνούς διάστασης μέσω επιλεγμένων συνεργασιών με ιδρύματα του εξωτερικού (NOVA Lisbon, URV Ισπανίας, University of Milano-Bicocca) συνεχίζει να ενισχύει την ερευνητική και εκπαιδευτική φυσιογνωμία του Τμήματος.

- *Συμβολή κοινωνικών εταίρων στην διαμόρφωση των Π.Π.Σ.*

Το Τμήμα συνεργάζεται στενά με εξωτερικούς φορείς από την αγορά εργασίας, όπως το Οικονομικό Επιμελητήριο, οι οποίοι παρέχουν πολύτιμες πληροφορίες και δεδομένα για τις δεξιότητες που απαιτούνται από τους/τις αποφοίτους/τες. Οι συνεργασίες αυτές επιτρέπουν την επικαιροποίηση του Προγράμματος Σπουδών, ώστε να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις

των εργοδοτών και στις αλλαγές της αγοράς, ενισχύοντας τη συνάφεια του Προγράμματος με τις πραγματικές κοινωνικές και επαγγελματικές ανάγκες.

- **Β.1.9 Δημοσιότητα**

Πίνακας 1.6: Εκδηλώσεις Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης

Εκδηλώσεις	
6th International Logistics Forum Το 6ο Διεθνές Logistics Forum πραγματοποιείται στις 1/6/2023 σε συνδιοργάνωση με το Τμήμα Οικονομίας & Βιώσιμης Ανάπτυξης, το Γραφείο Σταδιοδρομίας του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου σε συνεργασία με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Logistics (European Logistics Association – ELA).	https://desd.hua.gr/6th-international-logistics-forum-1-6-2023/
Εκδήλωση - διαδραστικό σεμινάριο για Νέους Οικονομολόγους και Λογιστές το οποίο πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα τελετών του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου στο πλαίσιο του Μαθήματος Λογιστική του 3ου έτους στις 15/12/23.	https://dhee.hua.gr/index.php/el/anakoinoseis/ekdiloseis-imerides-sinedria/648-15-12-23
3ο Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο που συνδιοργανώθηκε από την Ελληνική Εταιρεία Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης και το Π.Μ.Σ. «Εκπαίδευση και Πολιτισμός» του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου, με θέμα: «Η Εκπαιδευτική Αξιολόγηση σε έναν κόσμο που αλλάζει», το οποίο διεξήχθη στο Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο στις 24-25 Μαΐου 2024.	http://msc-ditrep.uniwa.gr/wp-content/uploads/2024/03/%CE%93%CE%84-%CE%A3%CF%85%CE%BD%CE%AD%CE%B4%CF%81%CE%B9%CE%BF-%CE%95%CE%95%CE%95%CE%91_4%CE%B7-%CE%91%CE%BD%CE%B1%CE%BA%CE%BF%CE%AF%CE%BD%CF%89%CF%83%CE%B7.pdf
Συνδιοργάνωση Τμήματος Οικιακής Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης στο5th Symposium on Circular Economy and Sustainability που πραγματοποιήθηκε στα Χανιά τον Ιούνιο του 2024.	https://5th.circulareconomy2050.eu/

Β.2 Προγράμματα Σπουδών

Β.2.1 Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

- *Β.2.1.1 Συνοπτική Παρουσίαση*

Για την απόκτηση του πτυχίου τους οι φοιτητές παρακολουθούν σαράντα τέσσερα (44) μαθήματα, εκ των οποίων τα τριάντα πέντε (35) είναι υποχρεωτικά και τα εννέα (9) επιλογής. Εναλλακτικά, οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα, αντί να εκπονήσουν Πτυχιακή Μελέτη, να παρακολουθήσουν δύο (2) επιπλέον μαθήματα επιλογής, ένα (1) σε χειμερινό εξάμηνο και ένα (1) σε εαρινό. Το σύνολο των διδακτικών ωρών του Π.Π.Σ. ανέρχεται, επομένως, σε 1.716 (44 μαθήματα ×3 ώρες διδασκαλίας/εβδομάδα ×13 εβδομάδες). Στις διδακτικές αυτές ώρες δεν περιλαμβάνονται η Πτυχιακή Μελέτη και η Πρακτική Άσκηση ή τα αντ' αυτής μαθήματα.

ΕΞΑΜΗΝΑ Α΄, Β΄, Γ΄, Δ΄: Σε κάθε ένα από τα τέσσερα (4) πρώτα εξάμηνα σπουδών (Α΄, Β΄, Γ΄, Δ΄) οι φοιτητές παρακολουθούν έξι (6) υποχρεωτικά μαθήματα.

ΕΞΑΜΗΝΑ Ε΄, ΣΤ΄, Ζ΄: Σε κάθε ένα από τα εξάμηνα Ε΄, ΣΤ΄, και Ζ΄ οι φοιτητές καλούνται να επιλέξουν τρία (3) μαθήματα από τις παρακάτω ομάδες μαθημάτων γνωστικής συνάφειας ως εξής: 2 μαθήματα ελεύθερης επιλογής και 1 μάθημα διαφορετικής ομάδας.

Τα προσφερόμενα μαθήματα επιλογής ταξινομούνται σε τρεις (3) ομάδες μαθημάτων γνωστικής συνάφειας: 1) Μαθήματα Οικονομίας και Διοίκησης, 2) Μαθήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και Πολιτισμικής Ανάπτυξης, και 3) Μαθήματα Αγωγής και Εκπαίδευσης. Συνεπώς, οι φοιτητές καλούνται, σε κάθε ένα από τα Ε΄, ΣΤ΄ και Ζ΄ εξάμηνα, να επιλέξουν τρία (3) μαθήματα από τις παραπάνω ομάδες μαθημάτων γνωστικής συνάφειας ως εξής: Δύο (2) μαθήματα επιλογής από όποια προαναφερθείσα ομάδα μαθημάτων επιθυμούν και ένα (1) μάθημα από μία διαφορετική ομάδα. Μέσω της ομαδοποίησης των προσφερομένων μαθημάτων επιλογής με γνωστική συνάφεια, ο κάθε φοιτητής δύναται να «οικοδομήσει» έως και δύο επιστημονικά προφίλ, ενδυναμώνοντας τις μετέπειτα επαγγελματικές του επιλογές, καθώς, παρά τη διεπιστημονική φυσιογνωμία του, το Τμήμα προσφέρει ενιαίο τίτλο σπουδών σε ό,τι αφορά στις προπτυχιακές σπουδές. Επισημαίνεται ότι, για να διδαχθεί ένα προσφερόμενο μάθημα επιλογής, θα πρέπει να έχει δηλωθεί από τουλάχιστον δέκα (10) φοιτητές. Σημειώνεται ότι οι φοιτητές που διαθέτουν πιστοποίηση γλωσσομάθειας σε επίπεδο Γ2/C2 σε μία ξένη γλώσσα, δεν έχουν τη δυνατότητα επιλογής του μαθήματος της συγκεκριμένης ξένης γλώσσας. Αντ΄ αυτής θα πρέπει να παρακολουθήσουν και να εξεταστούν σε μία άλλη, εφόσον δηλώσουν ως μάθημα επιλογής την «Ξένη Γλώσσα».

ΕΞΑΜΗΝΟ Η΄: Οι φοιτητές παρακολουθούν τα τρία (3) υποχρεωτικά μαθήματα, συμμετέχουν υποχρεωτικά στην Πρακτική Άσκηση, και εκπονούν, προαιρετικά, Πτυχιακή Μελέτη.

Πτυχιακή Μελέτη: Η Πτυχιακή Μελέτη εκπονείται κατά τη διάρκεια του 4ου έτους σπουδών (Ζ΄ και Η΄ εξάμηνο) και εκλαμβάνεται ως ένα (1) μάθημα, στο οποίο αποδίδονται δέκα (10) πιστωτικές μονάδες ECTS.

Μαθήματα αντί Πτυχιακής Μελέτης: Εναλλακτικά, αντί για την εκπόνηση Πτυχιακής Μελέτης, οι φοιτητές δύνανται να επιλέξουν δύο (2) μαθήματα επιλογής που αντιστοιχούν σε 5 ECTS το καθένα (σύνολο 10 ECTS), με την προϋπόθεση ότι τα δύο (2) αυτά μαθήματα θα πρέπει να προέρχονται από την ίδια ομάδα (δηλαδή ο φοιτητής επιλέγει δύο (2) μαθήματα είτε από την ομάδα Οικονομίας και Διοίκησης, είτε από την ομάδα μαθημάτων Περιβαλλοντικής Διαχείρισης

και Πολιτισμικής Ανάπτυξης, είτε από την ομάδα μαθημάτων Αγωγής και Εκπαίδευσης). Υπό τις παραπάνω προϋποθέσεις, οι φοιτητές στο Ζ΄ Εξάμηνο μπορούν να επιλέξουν ένα (1) επιπλέον μάθημα επιλογής χειμερινού εξαμήνου (που δεν έχουν παρακολουθήσει) και στο Η΄ Εξάμηνο ένα (1) επιπλέον μάθημα επιλογής εαρινού εξαμήνου (που δεν έχουν παρακολουθήσει).

Πρακτική Άσκηση: Η Πρακτική Άσκηση είναι υποχρεωτική για τη λήψη πτυχίου και έχει διάρκεια δύο (2) μηνών (44 ημερών), ενσωματώνεται αυτοτελώς στο Πρόγραμμα Σπουδών και αντιστοιχεί σε δέκα (10) ECTS. Πραγματοποιείται υποχρεωτικά κατά τη διάρκεια του 4ου έτους σπουδών και εκλαμβάνεται ως ένα (1) μάθημα, που αντιστοιχεί σε δέκα (10) ECTS. Λαμβάνει χώρα σε σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, χρονικής διάρκειας 12 ημερών, και ακολούθως σε ιδιωτικούς και δημόσιους εργασιακούς φορείς, χρονικής διάρκειας 32 ημερών.

Επιπλέον, ο φόρτος εργασίας (σε ώρες) των φοιτητών για κάθε μάθημα υπολογίζεται με βάση την εξίσωση είκοσι πέντε (25) ώρες εργασίας ανά πιστωτική μονάδα ECTS (με εξαίρεση την Πρακτική Άσκηση που υπολογίζεται με βάση την εξίσωση τριάντα (30) ώρες εργασίας ανά πιστωτική μονάδα ECTS, σε συμφωνία με την οδηγία για την εφαρμογή του Συστήματος Μεταφοράς και Συσσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων [Υπουργική Απόφαση Αρ. Φ5/89656/Β3, (Τεύχος Β΄ Αρ. Φύλλου 1466/2007)]. Όλα τα μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών είναι τρίωρα και αντιστοιχούν σε πέντε (5) ECTS το καθένα.

Τα περιγράμματα Προπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης είναι αναρτημένα στον παρακάτω σύνδεσμο:

Περιγράμματα σπουδών

Το Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης δεσμεύεται για την εφαρμογή πολιτικής ποιότητας, που θα υποστηρίζει την ακαδημαϊκή φυσιογνωμία και τον προσανατολισμό του προγράμματος σπουδών, θα προωθεί τον σκοπό και το αντικείμενό του, θα υλοποιεί τους στρατηγικούς του στόχους και θα καθορίζει τα μέσα και τους τρόπους επίτευξής τους, θα εφαρμόζει τις ενδεικνυόμενες διαδικασίες ποιότητας, με τελικό σκοπό τη διαρκή βελτίωσή του.

Εκτός από τις γενικές πολιτικές και διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας που εφαρμόζει το Τμήμα και το Ίδρυμα, υπάρχουν και οι ακόλουθοι **στόχοι ποιότητας** που εστιάζουν στις ανάγκες και τις προκλήσεις του ΠΠΣ Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης:

1. **Την διασφάλισης της ποιότητας** του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών και της προσέλκυσης αξιόλογων προπτυχιακών φοιτητών/τριών μέσα σε ένα θετικό μαθησιακού περιβάλλοντος μέσω της χρήσης σύγχρονων διδακτικών πρακτικών και χρήσης της τεχνολογίας και της ανάπτυξης κουλτούρας αξιολόγησης και λογοδοσίας
2. **Την ερευνητική του ανάπτυξη** μέσω της συνεχούς ενίσχυσης των υποδομών των θεσμών και των διαδικασιών για την έρευνα και την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της.
3. **Την σύνδεση με την κοινωνία και την εξωστρέφεια του** μέσω της διασύνδεσής του με την αγορά εργασίας, τα σεμινάρια και τις επιμορφώσεις που παρέχει.
4. **Την διεθνοποίησή του** μέσω της προσφοράς ξενόγλωσσων προπτυχιακών μαθημάτων, την κινητικότητα προσωπικού και φοιτητών/τριών καθώς κα και τις διεθνείς συνεργασίες.
5. **Την εξασφάλιση ίσων ευκαιριών ενσωμάτωσης και συμπερίληψης** για όλους τους φοιτητές/τριες και διδάσκοντες, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρίες μέσω της εφαρμογής κατάλληλων υποδομών, σύγχρονων διδακτικών

πρακτικών και της προώθησης της ισότητας και της προσβασιμότητας σε όλες τις δραστηριότητες.

Η Διοίκηση του Τμήματος δεσμεύεται για την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την τυχόν αναθεώρηση του Συστήματος Διασφάλισης Ποιότητας που εφαρμόζει, με σκοπό τη διαρκή βελτίωσή του. Αναγνωρίζει και γνωστοποιεί σε κάθε μέλος της ακαδημαϊκής κοινότητας τη συμβολή του στην επίτευξη των στόχων του Πανεπιστημίου και του Τμήματος. Η Πολιτική Ποιότητας του Τμήματος, οι ακαδημαϊκές του επιδόσεις, οι οποίες καθορίζονται με βάση συγκεκριμένους δείκτες, καθώς και τα αποτελέσματα των αξιολογήσεών του θα δημοσιοποιούνται με κατάλληλο τρόπο στα ενδιαφερόμενα μέρη.

- *Σύνδεση της διδασκαλίας με την έρευνα*

Η σύνδεση μεταξύ διδασκαλίας και έρευνας αποτελεί θεμελιώδη αρχή για την ενίσχυση τόσο της μαθησιακής διαδικασίας όσο και της παραγωγής νέας γνώσης. Η διδασκαλία λειτουργεί ως πλατφόρμα διάδοσης της υπάρχουσας γνώσης, ενθαρρύνοντας τους φοιτητές να αναπτύξουν κριτική σκέψη και να εμπλακούν σε δραστηριότητες επίλυσης προβλημάτων. Παράλληλα, η έρευνα επωφελείται από τη διδασκαλία μέσω της ανατροφοδότησης που προσφέρουν οι φοιτητές, δημιουργώντας ένα περιβάλλον συνεχούς βελτίωσης και ανανέωσης.

Η Πρακτική Άσκηση, πέραν της παροχής ευκαιριών εργασιακής εμπειρίας στους/στις προπτυχιακούς/ές φοιτητές/τριες, λειτουργεί ως γέφυρα μεταξύ της διδασκαλίας και της έρευνας, επιτρέποντας στους/στις φοιτητές/τριες να συμμετέχουν ενεργά σε ερευνητικές διαδικασίες που σχετίζονται με πραγματικά ζητήματα στον τομέα της Οικονομίας και της Βιώσιμης Ανάπτυξης. Μέσα από την Πρακτική Άσκηση, οι φοιτητές/τριες εμπλέκονται σε ερευνητικά έργα που διενεργούνται σε συνεργαζόμενους φορείς ή οργανισμούς, αποκτώντας άμεση εμπειρία στις μεθοδολογίες και τα εργαλεία έρευνας που χρησιμοποιούνται σε εφαρμοσμένες μελέτες. Αυτή η συμμετοχή επιτρέπει την απόκτηση πολύτιμων δεδομένων και αποτελεσμάτων που συνεισφέρουν όχι μόνο στην ανάπτυξη επιστημονικής γνώσης, αλλά και στην παραγωγή ερευνητικών αποτελεσμάτων με άμεσο αντίκτυπο στην κοινότητα και στην επιστήμη, ενισχύοντας τη διασύνδεση της πανεπιστημιακής έρευνας με τις σύγχρονες προκλήσεις της κοινωνίας και της αγοράς.

Μέσω της Πρακτικής Άσκησης σε ιδιωτικούς φορείς στους παραπάνω τομείς, οι απόφοιτοι/ες αποκτούν σημαντική εμπειρία στην εφαρμογή των θεωρητικών γνώσεων που διδάσκονται στο Τμήμα.

Στο Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, οι φοιτητές έχουν την ευκαιρία να ενσωματώσουν τη διεπιστημονικότητα στις σπουδές τους και να αναπτύξουν δεξιότητες συνεργασίας, δημιουργικής επίλυσης προβλημάτων και κριτικής σκέψης. Μέσω της Πρακτικής Άσκησης σε τομείς όπως η Οικονομία, η Ειδική Αγωγή, η Συμβουλευτική Κοινωνικών Ομάδων, ο Τουρισμός, η Τέχνη και ο Πολιτισμός, η Αγωγή Υγείας, η Διατροφή, το Περιβάλλον και η Περιφερειακή Ανάπτυξη, οι φοιτητές εφαρμόζουν τις θεωρητικές γνώσεις που διδάσκονται στο Τμήμα και αναπτύσσουν δεξιότητες που τους/τις καθιστούν έτοιμους/ες να ενταχθούν στην αγορά εργασίας της χώρας. Η σύνδεση αυτή με το εργασιακό περιβάλλον ενισχύει την ανταγωνιστικότητα και την επαγγελματική τους κατάρτιση, προσφέροντάς τους τις γνώσεις και

την εμπειρία που απαιτούνται για να ανταποκριθούν στις σύγχρονες ανάγκες των κλάδων στους οποίους επιλέγουν.

Η συνολική αυτή σύνδεση μεταξύ διδασκαλίας, έρευνας και πρακτικής εφαρμογής διασφαλίζει μια ολοκληρωμένη εκπαιδευτική εμπειρία που όχι μόνο προάγει την ακαδημαϊκή αριστεία, αλλά και εφοδιάζει τους φοιτητές με τα εφόδια που απαιτούνται για να ανταποκριθούν στις σύγχρονες ανάγκες της κοινωνίας και των επαγγελματικών τους τομέων να δραστηριοποιηθούν.

- *Ομαλή μετάβαση στα διάφορα στάδια σπουδών*

Η ομαλή μετάβαση στα διάφορα στάδια σπουδών επιτυγχάνεται μέσω μιας στοχοθετημένης εκπαιδευτικής διαδικασίας που συνδυάζει διδασκαλία, υποστήριξη και αξιολόγηση. Στο Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, οι φοιτητές υποστηρίζονται από ακαδημαϊκούς συμβούλους, εξατομικευμένες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις και τη χρήση εργαλείων όπως το e-class, που παρέχουν σαφείς πληροφορίες και οδηγίες για κάθε στάδιο. Παράλληλα, η ενσωμάτωση δραστηριοτήτων όπως η Πρακτική Άσκηση και τα ερευνητικά έργα βοηθούν τους φοιτητές να συνδέσουν τη θεωρία με την πράξη, προετοιμάζοντάς τους για τις προκλήσεις των επόμενων σταδίων σπουδών και της επαγγελματικής τους πορείας.

- *Πληροφοριακά συστήματα*

Τα πληροφοριακά συστήματα του Τμήματος είναι τα εξής:

- **Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης Φοιτητολογίου (ΟΠΣΔ):** Από το 2016, το νέο πληροφοριακό σύστημα φοιτητολογίου του Τμήματος επιτρέπει την ηλεκτρονική επικοινωνία των φοιτητών/τριών με τη Γραμματεία και την αυτοεξυπηρέτησή τους μέσω διαδικτυακών υπηρεσιών. Αυτό περιλαμβάνει την ηλεκτρονική δήλωση μαθημάτων, την πρόσβαση σε αναλυτικές βαθμολογίες και την εκτύπωση προσωπικών στοιχείων.
- **Σύστημα Συγκέντρωσης Δεδομένων Ποιότητας (ΠΣΣΔΠ):** Η Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας (ΜΟ.ΔΙ.Π.) χρησιμοποιεί το ΠΣΣΔΠ για τη συλλογή και ανάλυση δεδομένων σχετικά με την ποιότητα του διδακτικού έργου, την ικανοποίηση των φοιτητών/τριών από τις υπηρεσίες και τις υποδομές, καθώς και τις επιδόσεις του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού. Τα δεδομένα αυτά χρησιμοποιούνται για την ετήσια εσωτερική αξιολόγηση και την αναθεώρηση των προγραμμάτων.
- **Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Εθνικό Σύστημα Ποιότητας (ΟΠΕΣΠ):** Το ΠΣΣΔΠ της ΜΟ.ΔΙ.Π. διασυνδέεται με το κεντρικό σύστημα της ΕΘ.Α.Α.Ε., επιτρέποντας την αυτόματη αποστολή δεδομένων και δεικτών ποιότητας, σε καθημερινή βάση ή και σε προκαθορισμένα διαστήματα.
- **Πλατφόρμα HUA Open eClass:** Η πλατφόρμα HUA Open eClass αποτελεί ένα ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Ηλεκτρονικών Μαθημάτων. Ακολουθεί τη φιλοσοφία του λογισμικού ανοικτού κώδικα και υποστηρίζει την υπηρεσία Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης χωρίς περιορισμούς και δεσμεύσεις. Η πρόσβαση στην υπηρεσία γίνεται με τη χρήση ενός απλού φυλλομετρητή (web browser) χωρίς την απαίτηση εξειδικευμένων τεχνικών γνώσεων. Οι φοιτητές/τριες έχουν πρόσβαση σε μια ολοκληρωμένη ηλεκτρονική πλατφόρμα, που περιλαμβάνει την απομακρυσμένη

εγγραφή, δήλωση μαθημάτων και πρόσβαση σε βιβλιοθήκες και ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων. Η χρήση της ηλεκτρονικής τάξης (eClass) είναι ενσωματωμένη στη μαθησιακή διαδικασία, με 73 μαθήματα διαθέσιμα σε ψηφιακή μορφή, προσβάσιμα και για φοιτητές/τριες με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

- **Β.2.1.2 Πρόγραμμα Σπουδών**

Το Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης (έγκριση τελευταίας τροποποίησης στην 90η/31-05-2018 Συνέλευση του Τμήματος και τη μετονομασία του Τμήματος από Τμήμα Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας σε Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης σύμφωνα με το ΦΕΚ 5313/3-12-2020, τ. Β΄*)*, διασφαλίζει την ακαδημαϊκή εκπαίδευση των φοιτητών σε τρεις βασικούς άξονες:

α) Τα εφαρμοσμένα οικονομικά, απαραίτητα για τη διαχείριση του Οίκου και των οικογενειακών επιχειρήσεων

β) Τη διαχείριση του περιβάλλοντος ώστε να περιορίζεται η δυσμενής επίδραση της ανθρώπινης δραστηριότητας και να προάγεται η Βιώσιμη Ανάπτυξη

γ) Την εκπαίδευση των νέων αλλά και των καταναλωτών ώστε να διασφαλίζεται η Βιώσιμη Ανάπτυξη.

Οι απόφοιτοι του Τμήματος διαθέτουν γνώσεις και στους τρεις αυτούς άξονες και μπορούν να εξειδικευτούν συνδυάζοντας τουλάχιστον 2 από τους 3 άξονες.

- *Συγκριτική αξιολόγηση με άλλα Τμήματα*

Μέχρι στιγμής, δεν υπάρχει άλλο Πανεπιστημιακό Τμήμα στην Ελλάδα με τον τίτλο: Οικονομία και Βιώσιμη Ανάπτυξη, εκτός από ένα ξενόγλωσσο ΠΠΣ του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, με τίτλο Economics & Sustainable Development, το οποίο απευθύνεται σε φοιτητές εκτός ευρωπαϊκής ένωσης και έχει δίδακτρα. Υπάρχουν διάφορα προγράμματα προπτυχιακών σπουδών που σχετίζονται με την οικονομία και τη βιώσιμη ανάπτυξη, όπως αυτά του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος και του Παντείου Πανεπιστημίου.
Παρόλο που και αυτά τα προγράμματα περιλαμβάνουν στοιχεία βιωσιμότητας και οικονομικής ανάλυσης, το Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου προσφέρει μια πιο εστιασμένη και ολοκληρωμένη προσέγγιση στη σύνδεση της βιώσιμης ανάπτυξης με την οικονομική πολιτική και τις πρακτικές.

Το **Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου** εστιάζει στη μελέτη των Εφαρμοσμένων Οικονομικών, της Βιώσιμης Ανάπτυξης, της οργάνωσης της οικογένειας, της καταναλωτικής συμπεριφοράς, και της αειφόρου διαχείρισης φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος. Παρέχει διεπιστημονική εκπαίδευση με έμφαση στην κριτική σκέψη, τη βιωσιμότητα και την επαγγελματική κατάρτιση,

προετοιμάζοντας φοιτητές για διάφορους τομείς, όπως οικονομία, πολιτισμός και τουρισμός, καθώς και για τη συνέχιση σπουδών σε μεταπτυχιακό επίπεδο.

Το **Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος Διοίκησης και Οικονομίας της Βιώσιμης Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας** επικεντρώνεται στη διοίκηση και τις οικονομικές πτυχές της βιώσιμης ανάπτυξης, με στόχο την κατανόηση και εφαρμογή στρατηγικών βιωσιμότητας. Περιλαμβάνει μαθήματα που καλύπτουν τη διοίκηση επιχειρήσεων, την πράσινη οικονομία, τη διαχείριση πόρων και την ανάπτυξη τοπικών και περιφερειακών οικονομιών. Το πρόγραμμα δίνει έμφαση στη θεωρητική και πρακτική κατάρτιση, ενθαρρύνοντας την εφαρμογή γνώσεων σε πραγματικά ζητήματα.

Συγκρίνοντας τα δύο προγράμματα σπουδών, το **Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου** προσφέρει μια πιο διεπιστημονική προσέγγιση, καλύπτοντας ευρύτερα πεδία που συνδέονται με την αειφόρο ανάπτυξη, όπως η συμπεριφορά του καταναλωτή, η ποιότητα ζωής και η ψυχοπαιδαγωγική εκπαίδευση. Παράλληλα, δίνει έμφαση στη βιωματική μάθηση μέσω της πρακτικής άσκησης και της ερευνητικής δραστηριότητας, συνδέοντας τη θεωρία με την πράξη.

Από την άλλη πλευρά, το **Πρόγραμμα του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας** επικεντρώνεται περισσότερο στη διοίκηση και τη διαχείριση της Βιώσιμης Ανάπτυξης, δίνοντας έμφαση σε τομείς όπως η Πράσινη Οικονομία και η Περιφερειακή Ανάπτυξη. Η προσέγγισή του είναι περισσότερο εξειδικευμένη στη διοικητική διάσταση της βιωσιμότητας, χωρίς όμως την ευρύτητα των πεδίων του Χαροκοπείου.

Συνολικά, το πρόγραμμα του Χαροκοπείου φαίνεται πιο ολοκληρωμένο, καθώς συνδυάζει οικονομικές, κοινωνικές, περιβαλλοντικές και παιδαγωγικές πτυχές, ενώ το πρόγραμμα της Δυτικής Μακεδονίας επικεντρώνεται κυρίως σε τεχνικές και διοικητικές πτυχές της βιωσιμότητας. Αυτό καθιστά το πρώτο καταλληλότερο για φοιτητές που ενδιαφέρονται για μια διεπιστημονική προσέγγιση, ενώ το δεύτερο απευθύνεται σε όσους επιδιώκουν εξειδίκευση στη διοίκηση και τις εφαρμογές της Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Το πρόγραμμα σπουδών στο Χαροκόπειο ενσωματώνει τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης σε διάφορους οικονομικούς τομείς, δίνοντας έμφαση στη διαμόρφωση οικονομικών στρατηγικών που προωθούν την περιβαλλοντική βιωσιμότητα και την αειφορία σε μακροχρόνιο επίπεδο. Η εκπαίδευση επικεντρώνεται στην κατανόηση των περιβαλλοντικών προκλήσεων και στη δημιουργία βιώσιμων οικονομικών πολιτικών που ανταποκρίνονται στις σύγχρονες ανάγκες. Οι φοιτητές αποκτούν γνώσεις σε θέματα όπως η διαχείριση φυσικών πόρων, η περιβαλλοντική οικονομική ανάλυση, καθώς και η ενσωμάτωση βιώσιμων πρακτικών στις οικονομικές αποφάσεις, ενώ παράλληλα αναπτύσσουν δεξιότητες απαραίτητες για την επίλυση προβλημάτων που συνδέονται με τη βιωσιμότητα και την ανάπτυξη.

Σε αντίθεση με άλλα πανεπιστήμια που εστιάζουν περισσότερο σε παραδοσιακές οικονομικές σπουδές ή στη γεωγραφική και περιφερειακή ανάπτυξη, το πρόγραμμα του Χαροκοπείου είναι ειδικά σχεδιασμένο για να ενσωματώσει τη βιωσιμότητα στην καρδιά της οικονομικής ανάλυσης. Αυτό το καθιστά ένα από τα πιο εξειδικευμένα και μοναδικά προγράμματα προπτυχιακών σπουδών στον τομέα αυτό στην Ελλάδα.

Το Πρόγραμμα Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης είναι αναρτημένο στον παρακάτω σύνδεσμο:
Πρόγραμμα Σπουδών

- **Β.2.1.3 Κανονισμός σπουδών**

Η Επικαιροποίηση Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας του ΠΠΣ του Τμήματος πραγματοποιήθηκε στην υπ' αριθμ. Συνέλευση του Τμήματος 178η/18-07-2024. Ο Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών (ΠΠΣ) του Τμήματος, ο οποίος επισυνάπτεται στα παρόντα πρακτικά και έχει επικαιροποιηθεί σύμφωνα με:
- τις διατάξεις του Ν. 4957/2022 (ΦΕΚ Β΄141), όπως ισχύει
- τον Κανονισμό Σπουδών του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου κατά τον Ν.4957/2022 (ΦΕΚ Β΄4983),
- την εισήγηση της Συνέλευσης για την αναθεώρηση του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος (θέμα 8ο).
Ο Κανονισμός Προπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης είναι αναρτημένος στον παρακάτω σύνδεσμο:
Κανονισμός Σπουδών

- *Β.2.1.4 Στοιχεία φοιτητών/φοιτητριών*

Πίνακας 2.1: Φοιτητικός πληθυσμός Π.Π.Σ Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης κατά τα έτη 2019-2024.

ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ Π.Π.Σ. ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ					
Ακαδ. έτος αναφοράς	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024
Εισαχθέντες/είσες	105	103	110	104	104
Εγγεγραμμένοι/ες	420	431	436	444	466
Απόφοιτοι/ες	42	58	64	57	75
Εισερχόμενοι/ες	0	0	1	7	4
Εξερχόμενοι/ες	1	1	4	5	10

Κατά την πενταετία 2019–2024 παρατηρείται σταθερότητα στον αριθμό των εισαχθέντων φοιτητών/φοιτητριών, με τιμές που κυμαίνονται από 103 έως 110 ετησίως. Ο συνολικός αριθμός εγγεγραμμένων παρουσιάζει σταθερή αύξηση, από 420 το 2019–2020 σε 466 το 2023–2024, γεγονός που αποδίδεται τόσο στη συνεχή ροή νέων εισακτέων όσο και στον περιορισμένο ρυθμό αποφοίτησης. Ο αριθμός των αποφοίτων κυμαίνεται από 42 έως 75 ανά έτος, ενώ το 2023–2024 σημειώνεται η υψηλότερη τιμή πενταετίας. Σχετικά με την κινητικότητα, παρατηρείται μικρός αριθμός εισερχομένων και εξερχομένων φοιτητών μέσω ανταλλαγών, με

αισθητή αύξηση των εισερχομένων τα δύο τελευταία έτη (7 το 2022–2023 και 4 το 2023–2024). Ο αριθμός των εξερχομένων παρουσιάζει επίσης αυξητική τάση, με κορύφωση το 2023–2024 (10 φοιτητές/φοιτήτριες).

Πίνακας 2.2: Πρακτική άσκηση φοιτητών/τριών Π.Π.Σ Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης κατά τα έτη 2019-2024.

ΠΡΑΚΤΙΚΉ ΑΣΚΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΦΟΙΤΗΤΡΙΩΝ Π.Π.Σ. ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ					
Ακαδ. έτος αναφοράς	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024
Φοιτητές/τριες που ολοκλήρωσαν την Πρακτική Άσκηση	55	55	51	58	77
Φοιτητές/ τριες που βρήκαν εργασία μέσω της Πρακτικής Άσκησης	1	2	3	3	5

Κατά την τελευταία πενταετία (2019–2024), ο αριθμός των φοιτητών/τριών που ολοκλήρωσαν την Πρακτική Άσκηση κυμάνθηκε μεταξύ 51 και 77 ατόμων ετησίως, με αυξητική τάση το 2023–2024, όπου καταγράφηκαν 77 φοιτητές/τριες. Αντίστοιχα, ο αριθμός των φοιτητών/τριών που βρήκαν εργασία μέσω της πρακτικής παρουσίασε επίσης μικρή αύξηση, από 1 άτομο το 2019–2020 σε 5 άτομα το 2023–2024.

Παρότι η απορρόφηση των ασκούμενων στην αγορά εργασίας παραμένει περιορισμένη, η αύξηση του αριθμού των προσλήψεων μέσω της Πρακτικής Άσκησης τα τελευταία έτη δείχνει μια θετική τάση, πιθανώς ως αποτέλεσμα της διεύρυνσης των συνεργασιών του Τμήματος με εργασιακούς φορείς. Παράλληλα, η Πρακτική Άσκηση συνεχίζει να προσφέρει πολύτιμες εμπειρίες, δεξιότητες και ευκαιρίες επαγγελματικής κοινωνικοποίησης στους φοιτητές/τριες.

Για την περαιτέρω ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του θεσμού της Πρακτικής Άσκησης, το Τμήμα προτείνει τη συστηματικότερη παρακολούθηση της επαγγελματικής πορείας των αποφοίτων, την παροχή στοχευμένης συμβουλευτικής υποστήριξης καθώς και τη διεύρυνση του δικτύου φορέων υποδοχής με έμφαση στην απορροφητικότητα και στη σχετικότητα του αντικειμένου απασχόλησης με το πρόγραμμα σπουδών.

- **Β.2.1.5 Διδακτικό έργο και αξιολόγηση**
- *Οργάνωση*

Οι μέθοδοι διδασκαλίας και αξιολόγησης των φοιτητών/-τριών αναφέρονται στα Περιγράμματα των Μαθημάτων, τα οποία δίνονται στους/στις προπτυχιακούς/-ές φοιτητές/-τριες από τους/τις διδάσκοντες/-ουσες κατά την πρώτη συνάντησή τους. Επιπλέον, στα περιγράμματα σπουδών αναφέρονται η ύλη του κάθε μαθήματος, οι μαθησιακοί στόχοι και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

Τα περιγράμματα αυτά βρίσκονται επίσης στο Open e-Class του κάθε μαθήματος, καθώς και στην ιστοσελίδα του Προγράμματος -στην ενότητα των μαθημάτων του ΠΠΣ και στον Οδηγό Σπουδών του Τμήματος. Το σύνολο των διδασκόντων/-ουσών του ΠΠΣ γνωρίζει το υπάρχον σύστημα αξιολόγησης που ακολουθείται στο Πρόγραμμα και ενθαρρύνεται στην επιλογή πολλαπλών μεθόδων αξιολόγησης (εκπόνηση και παρουσίαση εργασιών, ανάλυση περιπτώσεων, κ.λπ.), προκειμένου η διαδικασία αξιολόγησης να ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες των φοιτητών/-τριών του Προγράμματος.
Οι παραδόσεις των μαθημάτων που περιλαμβάνει το Π.Π.Σ. δεν έχουν μόνο τον χαρακτήρα ακαδημαϊκών διαλέξεων, αλλά ακολουθούν και μεθόδους, οι οποίες επιτρέπουν στους/στις φοιτητές/-τριες να συμμετέχουν ενεργά στη διδακτική πράξη, να εκφράζουν τις απόψεις τους και τον προβληματισμό τους για ό,τι μαθαίνουν και να αλληλεπιδρούν τόσο με τους/τις διδάσκοντες/-ουσες αλλά και μεταξύ τους. Στις μεθόδους αυτές περιλαμβάνονται, συνδυαστικά ή μη, η διαλογική συζήτηση, ο παρωθητικός διάλογος, η διερευνητική μάθηση, η ομαδοκεντρική διδασκαλία, η εξατομίκευση της μαθησιακής διαδικασίας κ.λπ.
Αν ο/η προπτυχιακός/-ή φοιτητής/-τρια έχει διάγνωση ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών, εφαρμόζονται κατάλληλες προσαρμογές στη διαδικασία αξιολόγησης της προόδου της/του (π.χ. παροχή επιπλέον χρόνου, διαλείμματος, κ.ά.) με σκοπό τη διασφάλιση συνθηκών ισότιμης συμμετοχής, χωρίς όμως να αλλοιώνονται τα χαρακτηριστικά της διαδικασίας εξέτασης που εφαρμόζεται.

- *Αξιολόγηση διδακτικού έργου*

Η αξιολόγηση του προγράμματος σπουδών γίνεται σε ετήσια βάση χρησιμοποιώντας δύο βασικά ερωτηματολόγια: α) το ερωτηματολόγιο αξιολόγησης του συνόλου των μαθημάτων που διδάσκονται κατά το χειμερινό και εαρινό εξάμηνο σπουδών κάθε ακαδημαϊκού έτους και β) το ερωτηματολόγιο αξιολόγησης τους προγράμματος σπουδών συνολικά από τους αποφοίτους του τμήματος. Το πρώτο ερωτηματολόγιο διανέμεται ηλεκτρονικά στις/στους προπτυχιακές/κους φοιτήτριες/φοιτητές του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης κατά την τελευταία εβδομάδα μαθημάτων κάθε εξαμήνου σπουδών σε κάθε ακαδημαϊκό έτος.

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται τα εμπειρικά αποτελέσματα από την επεξεργασία των ερωτηματολογίων που διανεμήθηκαν στις/στους προπτυχιακές/κους φοιτήτριες/φοιτητές του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης για το ακαδημαϊκό έτος 2022-2023. Συγκεκριμένα, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα αξιολόγησης του διδακτικού έργου των διδασκόντων του Τμήματος.

Τα αποτελέσματα προέκυψαν από την ανάλυση των απαντήσεων, τις οποίες κατέγραψαν στο σχετικό ανώνυμο ερωτηματολόγιο οι προπτυχιακές/οι φοιτήτριες/φοιτητές του Τμήματος που παρακολούθησαν τη διδασκαλία των προαναφερόμενων μαθημάτων. Ο βαθμός ικανοποίησης των φοιτητών/τριών σχετικά με το διδακτικό έργο των διδασκόντων αξιολογείται βάσει της Κλίμακας τύπου Likert πέντε (5) βαθμίδων, όπου η χαμηλότερη τιμή αντιστοιχεί στο ένα (1) (καθόλου ικανοποιημένος) και η υψηλότερη στο πέντε (5) (πάρα πολύ ικανοποιημένος).
Ειδικότερα, οι ερωτήσεις που χρησιμοποιούνται για την εξαγωγή της μέσης τιμής αξιολόγησης της διδακτικής ικανότητας αφορούν στα εξής:

- Στη γνωστοποίηση με σαφήνεια, από την αρχή του εξαμήνου, των στόχων και του περιεχομένου του μαθήματος.

- Στη γνωστοποίηση, από την αρχή του εξαμήνου, του τρόπου και των κριτηρίων αξιολόγησής τους.
- Στην οργανωμένη παρουσίαση του μαθήματος.
- Στην ικανότητά των διδασκόντων να διεγείρουν το ενδιαφέρον των φοιτητών για το αντικείμενο του μαθήματος κατά τη διάρκεια του μαθήματος.
- Στην ενθάρρυνση διατύπωσης απορίων και ερωτήσεων κατά τη διάρκεια του μαθήματος.
- Στην συνέπεια στις υποχρεώσεις τους (παρουσία στα μαθήματα, έγκαιρη διόρθωση εργασιών/ασκήσεων, ώρες συνεργασίας με τους φοιτητές).
- Στη συμβολή του εκπαιδευτικού υλικού που χρησιμοποιείται (σύγγραμμα, σημειώσεις, πρόσθετη βιβλιογραφία) στην καλύτερη κατανόηση του μαθήματος.
- Στο βαθμό που το υλικό που διαθέτει ο/η διδάσκων/ουσα στο e-class είναι ικανοποιητικό.

Στο πλαίσιο της αξιολόγησης του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών, συμπληρώθηκαν συνολικά 428 ερωτηματολόγια. Για το χειμερινό εξάμηνο συμπληρώθηκαν 253 ερωτηματολόγια που αφορούσαν σε 33 μαθήματα του χειμερινού εξαμήνου, ενώ για το εαρινό εξάμηνο συμπληρώθηκαν 175 ερωτηματολόγια που αφορούσαν σε 28 μαθήματα του εαρινού εξαμήνου. Οι παρακάτω Πίνακες παρουσιάζουν τους μέσους όρους για την αξιολόγηση του διδακτικού έργου (μαθημάτων) των διδασκόντων ανά ακαδημαϊκό εξάμηνο. Επίσης, παρουσιάζονται ο αριθμός των ερωτηματολογίων που απαντήθηκαν, ο αριθμός των φοιτητριών/φοιτητών που προσήλθαν στις εξετάσεις, καθώς και το ποσοστό συμμετοχής/απόκρισης στη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων αυτών.

Πίνακας 2.3: Μέσοι όροι για την αξιολόγηση του διδακτικού έργου των διδασκόντων/ουσών Π.Π.Σ. Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, Χειμερινό εξάμηνο 2023-24.

ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔ. ΕΤΟΥΣ 2023-24 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ				
ΜΑΘΗΜΑ	**Μέση τιμή**	**Αριθμός απαντημένων ερωτηματολογίων**	**Αριθμός φοιτητών/τριών που προσήλθαν στην εξέταση του μαθήματος**	**Ποσοστό συμμετοχής/απόκρισης**
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ	4.91	8	28	29%
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	4.85	6	52	12%
ΑΣΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	4.25	1	4	25%
ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ	4.21	23	122	19%

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	4.75	2	30	7%
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ	4.79	3	26	12%
ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	4.50	9	65	14%
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΩΝ	4.75	1	11	9%
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	4.60	6	69	9%
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΟΛΙΚΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΗΣ	4.81	11	53	21%
ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	5.00	2	12	17%
ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ	4.26	5	37	14%
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	4.33	5	34	15%
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ	4.66	44	95	46%
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ	4.49	23	93	25%

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ				
ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ	3.23	7	37	19%
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗ ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΤΑΞΗ	3.74	15	90	17%
ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΕΤΡΙΑ	5.00	3	18	17%
ΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΠΕΛΑΤΩΝ ΣΤΟ ΝΕΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	4.44	15	107	14%
ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	4.02	16	104	15%
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	3.66	21	115	18%
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ Ι	4.77	16	88	18%
ΜΙΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ	3.68	27	114	24%
ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	4.11	23	109	21%
ΟΙΚΙΑΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	4.47	17	124	14%
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	5.00	1	1	100%

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ Ι	4.77	16	109	15%
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	4.66	30	95	32%
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΒΙΟΛΟΓΙΑ	3.88	15	117	13%
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	4.38	1	22	5%
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ	4.57	22	96	23%
ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	3.33	3	9	33%
ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ	4.63	2	18	11%
ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	4.45	5	24	21%
Συνολικός βαθμός ικανοποίησης των φοιτητών /φοιτητριών	4.41			
Σύνολο απαντημένων ερωτηματολογίων	404			

*Δεν παρουσιάζεται η αξιολόγηση των μαθημάτων για τα οποία δεν συγκεντρώθηκαν συμπληρωμένα ερωτηματολόγια από τους φοιτητές/τριες

Κατά το χειμερινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2023–2024, οι φοιτητές/φοιτήτριες του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών κλήθηκαν να αξιολογήσουν το διδακτικό έργο των διδασκόντων/ουσών, όπως προβλέπεται στο πλαίσιο της εσωτερικής αξιολόγησης του Τμήματος. Συνολικά συμπληρώθηκαν 404 ερωτηματολόγια, κατανεμημένα σε 36 μαθήματα.

Ο συνολικός βαθμός ικανοποίησης των φοιτητών/τριών ήταν 4,41 με άριστα το 5, γεγονός που υποδεικνύει υψηλό επίπεδο αποδοχής του διδακτικού έργου. Σε 13 μαθήματα σημειώθηκε μέση τιμή αξιολόγησης ίση ή ανώτερη του 4,75, με χαρακτηριστικά παραδείγματα τα μαθήματα «Ειδικά Θέματα Διατροφής», «Εφαρμοσμένη Οικονομετρία» και «Οικονομικά της Οικογένειας», τα οποία αξιολογήθηκαν με άριστα (5,00).

Ωστόσο, παρατηρήθηκαν και χαμηλότερες αξιολογήσεις σε συγκεκριμένα μαθήματα, όπως η «Ενσωμάτωση Μαθητών με Μαθησιακές και Αναπτυξιακές Διαταραχές» (3,23) και τα «Στερεότυπα και Προκαταλήψεις στην Εκπαίδευση» (3,33), δείχνοντας ενδεχομένως την ανάγκη για αναπροσαρμογή του περιεχομένου ή της διδακτικής μεθοδολογίας σε αυτά.

Η συμμετοχή των φοιτητών/τριών παρουσίασε μεγάλη διακύμανση, με ποσοστά απόκρισης που κυμάνθηκαν από 5% έως 100%, γεγονός που ενδέχεται να επηρεάζει την αντιπροσωπευτικότητα ορισμένων μέσων όρων.

Συνολικά, τα αποτελέσματα συνεχίζουν να καταδεικνύουν τη θετική αποτίμηση της διδακτικής επάρκειας του προσωπικού, ενώ τα μαθήματα με εξαιρετικά υψηλές αξιολογήσεις αναδεικνύουν καλές πρακτικές διδασκαλίας που μπορούν να αξιοποιηθούν ευρύτερα. Παράλληλα, τα χαμηλότερα σκορ καθιστούν αναγκαία την εστιασμένη υποστήριξη των διδασκόντων/ουσών και την ενίσχυση της ανατροφοδότησης από τους/τις φοιτητές/τριες.

Πίνακας 2.4: Μέσοι όροι για την αξιολόγηση του διδακτικού έργου των διδασκόντων/ουσών Π.Π.Σ. Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, Εαρινό εξάμηνο 2023-24.

ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ **ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔ. ΕΤΟΥΣ 2023-24** **ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ**				
Μάθημα	**Μέση τιμή**	**Αριθμός απαντημένων ερωτηματολογίων**	**Αριθμός φοιτητών/τριών που προσήλθαν στην εξέταση του μαθήματος**	**Ποσοστό συμμετοχής / απόκρισης**
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	4.00	13	107	12%
ΑΓΩΓΗ ΥΓΕΙΑΣ	4.23	6	114	5%
ΒΙΩΣΙΜΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ-ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΣΤΗΝ Ε.Ε.	3.80	11	75	15%

ΒΙΩΣΙΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ: ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ	4.53	4	108	4%
ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΣΤΑ ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ	4.45	21	94	22%
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΓΡΩΝ ΚΑΙ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ	5.00	3	21	14%
ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	4.72	24	96	25%
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ	4.56	18	102	18%
ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥΣ	4.83	8	88	9%
ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ	5.00	3	27	11%
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	3.23	13	104	13%
ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	4.56	6	40	15%
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	4.77	6	63	10%
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΙΙ	4.98	6	37	16%
ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ	3.95	22	94	23%
ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	4.77	8	61	13%
Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	4.69	7	40	18%
ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	4.78	4	62	6%
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	4.82	9	58	16%
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΙΙ	4.91	12	114	11%
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ, ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΕΩΝ	4.67	9	93	10%
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ	3.65	27	105	26%
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ	4.44	2	13	15%

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ	4.85	16	111	14%
ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ-ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ	4.80	11	96	11%
ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	5.00	1	5	20%
ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	4.96	10	61	16%
Συνολικός βαθμός ικανοποίησης των φοιτητριών/φοιτητών	4.55			
Σύνολο απαντημένων ερωτηματολογίων	280			

*Δεν παρουσιάζεται η αξιολόγηση των μαθημάτων για τα οποία δεν συγκεντρώθηκαν συμπληρωμένα ερωτηματολόγια από τους φοιτητές/τριες

Κατά το εαρινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2023–2024, η αξιολόγηση του διδακτικού έργου πραγματοποιήθηκε μέσω της συμπλήρωσης ερωτηματολογίων από τους/τις φοιτητές/φοιτήτριες του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών. Συνολικά συμπληρώθηκαν 280 ερωτηματολόγια, τα οποία αφορούσαν 27 μαθήματα, ενώ δεν παρουσιάζονται αποτελέσματα για όσα δεν συγκεντρώθηκαν επαρκείς απαντήσεις.

Ο συνολικός βαθμός ικανοποίησης των φοιτητών/τριών ήταν 4,55, ελαφρώς αυξημένος σε σύγκριση με το χειμερινό εξάμηνο (4,41), γεγονός που μαρτυρά τη θετική αποτίμηση του διδακτικού έργου και κατά το εαρινό εξάμηνο.

Σημαντικός αριθμός μαθημάτων αξιολογήθηκαν με μέσους όρους άνω του 4,70, με ενδεικτικά παραδείγματα τα μαθήματα «Τρόφιμα και Περιβάλλον», «Δυσκολίες Προσαρμογής στο Σχολείο και την Οικογένεια» και «Διαχείριση Υγρών και Στερεών Αποβλήτων», τα οποία συγκέντρωσαν την ανώτατη τιμή (5,00). Επίσης, υψηλές βαθμολογίες καταγράφηκαν και στα μαθήματα «Στατιστική και Εφαρμογές» (4,85), «Ψυχολογία της Οικογένειας» (4,96) και «Οικονομική Θεωρία ΙΙ» (4,91).

Αντίθετα, χαμηλές τιμές σημειώθηκαν σε μαθήματα όπως «Εκπαιδευτική Αξιολόγηση και Σχολικά Προγράμματα» (3,23) και «Παγκόσμια Περιβαλλοντικά Προβλήματα» (3,65), γεγονός που ενδεχομένως απαιτεί αναστοχασμό ως προς το περιεχόμενο, τη δομή ή τον τρόπο διδασκαλίας.

Η συμμετοχή των φοιτητών/τριών ήταν γενικά χαμηλή, με ποσοστά απόκρισης από 4% έως 26%, παραμένοντας σε επίπεδα ανάλογα με εκείνα του χειμερινού εξαμήνου. Η χαμηλή συμμετοχή ενδέχεται να περιορίζει τη γενικευσιμότητα των ευρημάτων, χωρίς όμως να αναιρεί την τάση θετικής αποτίμησης.

Η συνολική εικόνα αποτυπώνει μια σταθερή και υψηλή αξιολόγηση του διδακτικού έργου, ενώ η συστηματική αξιοποίηση των δεδομένων μπορεί να συμβάλλει στον εντοπισμό καλών πρακτικών αλλά και πεδίων βελτίωσης.

Πίνακας 2.5: Μέσος όρος αξιολόγησης του διδακτικού έργου για το σύνολο των μαθημάτων του Π.Π.Σ Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, Χειμερινό εξάμηνο 2023-24.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ - ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2023-24			
(ΕΞΑΜΗΝΑ ΣΠΟΥΔΩΝ Α, Γ, Ε, Ζ) ΣΥΝΟΛΟ 34 ΜΑΘΗΜΑΤΑ	**Διδακτικό έργο**		**Πλήθος ερωτηματολογίων**
	Μ.Ο.	4.41	404

Ο συνολικός μέσος όρος αξιολόγησης του διδακτικού έργου για το χειμερινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2023–2024, στο πλαίσιο του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, ανήλθε σε 4,41 με άριστα το 5. Η αξιολόγηση αφορά 34 μαθήματα που διδάχτηκαν στα εξάμηνα Α, Γ, Ε και Ζ, με 404 συμπληρωμένα ερωτηματολόγια.

Ο συγκεκριμένος δείκτης είναι ενδεικτικός της υψηλής ικανοποίησης των φοιτητών/φοιτητριών από το παρεχόμενο διδακτικό έργο και ευθυγραμμίζεται με την τάση προηγούμενων εξαμήνων. Η διατήρηση του μέσου όρου σε αυτό το επίπεδο καταδεικνύει τη συνέπεια και τη δέσμευση του διδακτικού προσωπικού στην ποιοτική παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών.

Η συγκέντρωση των δεδομένων σε επίπεδο εξαμήνου διευκολύνει τη συνολική αποτίμηση της διδακτικής δραστηριότητας και υποστηρίζει τον στρατηγικό σχεδιασμό δράσεων βελτίωσης, όπου κρίνεται αναγκαίο. Τα αποτελέσματα δύνανται να αξιοποιηθούν ως εργαλείο ανατροφοδότησης για το διδακτικό προσωπικό και ως ένδειξη για την ενίσχυση των υφιστάμενων καλών πρακτικών.

Πίνακας 2.6: Μέσος όρος αξιολόγησης του διδακτικού έργου για το σύνολο των μαθημάτων του Π.Π.Σ Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, Εαρινό εξάμηνο 2023-24.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ- ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2023-24			
(ΕΞΑΜΗΝΑ ΣΠΟΥΔΩΝ Β, Δ, Η, ΣΤ) ΣΥΝΟΛΟ 27 ΜΑΘΗΜΑΤΑ	**Διδακτικό έργο**		**Πλήθος ερωτηματολογίων**
	Μ.Ο.	4.55	280

Ο συνολικός μέσος όρος αξιολόγησης του διδακτικού έργου για το εαρινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2023–2024, στο πλαίσιο του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, ανήλθε σε 4,55 με άριστα το 5. Η αξιολόγηση αφορά 27 μαθήματα των εξαμήνων Β, Δ, ΣΤ και Η, στα οποία συγκεντρώθηκαν συνολικά 280 συμπληρωμένα ερωτηματολόγια.

Η επίδοση αυτή είναι αυξημένη σε σύγκριση με το χειμερινό εξάμηνο, γεγονός που υποδηλώνει μια σταθερά θετική αποτίμηση του διδακτικού έργου από την πλευρά των φοιτητών/τριών. Παρά τη μικρότερη συμμετοχή σε απόλυτο αριθμό ερωτηματολογίων, το υψηλότερο μέσος σκορ αποτυπώνει ενδεχομένως την ικανοποίηση από τις παρεχόμενες μαθησιακές εμπειρίες και την αποτελεσματικότητα του διδακτικού προσωπικού στο συγκεκριμένο εξάμηνο.

Η παρακολούθηση των συνολικών μέσων όρων ανά εξάμηνο αποτελεί σημαντικό εργαλείο για τη συστηματική αποτίμηση και συνεχή βελτίωση της ποιότητας διδασκαλίας, ενώ τα θετικά αποτελέσματα ενισχύουν τη δέσμευση του Τμήματος για την παροχή υψηλού επιπέδου πανεπιστημιακής εκπαίδευσης.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΑ ΕΤΗ

Α. Συμμετοχή φοιτητριών/φοιτητών στην αξιολόγηση

Πίνακας 2.7: Συμμετοχή φοιτητών/τριών Π.Π.Σ. στην αξιολόγηση Π.Π.Σ. Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης κατά τα έτη 2019 έως 2024.

Συμμετοχή φοιτητών/τριών Π.Π.Σ στην αξιολόγηση κατά τα έτη 2019 έως 2024			
Ακαδημαϊκό έτος	**Αριθμός φοιτητών/τριών**		**ΣΥΝΟΛΟ**
	Χειμερινό εξάμηνο	**Εαρινό εξάμηνο**	
2019-20	471	258	729
2020-21	472	207	679
2021-22	331	307	638
2022-23	253	175	428
2023-24	404	280	684

Η συμμετοχή των φοιτητών/φοιτητριών στην αξιολόγηση του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών αποτελεί κρίσιμο δείκτη για την εγκυρότητα και τη χρησιμότητα της διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης. Κατά την πενταετία 2019–2024, καταγράφεται πτωτική τάση στη συμμετοχή έως και το 2022–2023, ακολουθούμενη από σημαντική αύξηση το 2023–2024.

Συγκεκριμένα, ο συνολικός αριθμός απαντήσεων έφτασε τις 684 το 2023–2024 (404 το χειμερινό και 280 το εαρινό εξάμηνο), επιστρέφοντας στα επίπεδα των ετών 2019–2021 (729 το 2019–2020 και 679 το 2020–2021), και υπερβαίνοντας κατά πολύ το χαμηλότερο επίπεδο που καταγράφηκε το 2022–2023 (428 συνολικά).

Η αυξητική αυτή μεταβολή ερμηνεύεται ως θετική ένδειξη ενεργοποίησης του φοιτητικού πληθυσμού, αλλά και πιθανής βελτίωσης της εμπλοκής του Τμήματος στη διάχυση της σημασίας της αξιολόγησης. Ωστόσο, η διακύμανση των ποσοστών συμμετοχής ανά εξάμηνο και έτος καταδεικνύει ότι απαιτείται συστηματική στρατηγική ενίσχυσης της φοιτητικής συμμετοχής, μέσω καλύτερης ενημέρωσης, ενίσχυσης της διαφάνειας ως προς τη χρήση των αποτελεσμάτων και σύνδεσης της αξιολόγησης με απτά βήματα βελτίωσης.

Η αξιοποίηση των δεδομένων αξιολόγησης καθίσταται ουσιαστικότερη όταν βασίζεται σε ευρύτερη και αντιπροσωπευτική συμμετοχή, γεγονός που αποτελεί σταθερό στόχο του Τμήματος.

Πίνακας 2.8: Μέσοι όροι για τη διδακτική ικανότητα και τη διδακτική μεθοδολογία των διδασκόντων/ουσών Π.Π.Σ Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, Χειμερινό και εαρινό εξάμηνο κατά τα έτη 2019 έως 2024.

Χειμερινό και Εαρινό εξάμηνο ΠΠΣ					
Ακ.έτος αναφοράς	**Διδακτική Ικανότητα**		**Διδακτική Μεθοδολογία**		**Πλήθος ερωτηματολογίων**
	Μ.Ο	**Τ.Α.**	**Μ.Ο.**	**Τ.Α.**	
2018-19	4,10	0,61	4,08	0,50	690
2019-20	4,2	0,62	4,2	0,52	729
	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ **Μ.Ο**				

2020-21	4,54	679
2021-22	4,49	638
2022-23	4,6	428
2023-24	4,44	684

Ο Πίνακας 2.8 αποτυπώνει την εξέλιξη της αξιολόγησης του διδακτικού έργου με βάση δύο βασικές διαστάσεις: τη διδακτική ικανότητα και τη διδακτική μεθοδολογία των διδασκόντων/ουσών του Π.Π.Σ., καθώς και τον συνολικό μέσο όρο αξιολόγησης του διδακτικού έργου για κάθε ακαδημαϊκό έτος.

Κατά την περίοδο 2018–2024, παρατηρείται σταθερή βελτίωση των μέσων όρων έως και το 2022–2023, με τη μέγιστη επίδοση να καταγράφεται το 2022–2023 (Μ.Ο. 4,60). Ειδικότερα, για τα έτη 2018–2020, καταγράφονται αναλυτικά και οι τιμές τυπικής απόκλισης (Τ.Α.), οι οποίες κυμαίνονται σε σχετικά χαμηλά επίπεδα (0,50–0,62), γεγονός που δείχνει ομοιογένεια στις απαντήσεις των φοιτητών/τριών.

Το 2023–2024 παρατηρείται μια ελαφρά μείωση του συνολικού μέσου όρου σε 4,44, παρά την αύξηση στον αριθμό των συμμετοχών (684 ερωτηματολόγια έναντι 428 το 2022–2023). Η πτώση αυτή ενδέχεται να οφείλεται είτε στην ευρύτερη συμμετοχή φοιτητών/τριών με ετερογενείς εμπειρίες, είτε σε ειδικά χαρακτηριστικά των μαθημάτων ή διδασκόντων του έτους αυτού.

- *Αξιολόγηση αποφοίτων*

Αναφορικά με το δεύτερο ερωτηματολόγιο το οποίο χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση του προγράμματος σπουδών συνολικά από τους αποφοίτους του τμήματος, οι απόφοιτοι του Τμήματος καλούνται να απαντήσουν σε ερωτήσεις, οι οποίες αφορούν στην ικανοποίησή τους από το Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος. Ειδικότερα, κατά το ακαδημαϊκό έτος 2023-24 οι απόφοιτοι/τες του Π.Π.Σ. του Τμήματος κλήθηκαν να απαντήσουν σε 21 συνολικά ερωτήσεις. Από αυτές η πλειοψηφία ήταν ερωτήσεις πενταβάθμιας κλίμακας likert, πέντε ερωτήσεις ήταν ανοιχτές και δύο ερωτήσεις τύπου ΝΑΙ/ΟΧΙ. Συνολικά συμμετείχαν στην έρευνα 38 απόφοιτοι του Π.Π.Σ. του Τμήματος.
Στον πίνακα που ακολουθεί έχουν επιλεχθεί 12 ερωτήσεις πενταβάθμιας κλίμακας (1 καθόλου/2 λίγο-μη ικανοποιητικά/ 3 μέτρια /4 πολύ-ικανοποιητικά /5 πάρα πολύ-πλήρως) και μια ερώτηση τύπου ΝΑΙ/ΟΧΙ.

Πίνακας 2.9: Ικανοποίηση των αποφοίτων από το Π. Π. Σ. του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης 2023-24.

Βαθμός ικανοποίησης των αποφοίτων από το Π. Π. Σ. Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης (Ακαδ. Έτος 2023-24)		
Ερωτήσεις	**ΜΟ**	**ΤΑ**
Επίτευξη των στόχων του προγράμματος	4,21	0,63
Ανταπόκριση του προγράμματος σπουδών στις προσδοκίες των φοιτητών	4,29	0,6
Συνεισφορά του εκπαιδευτικού προσωπικού στην εκπλήρωση των στόχων του προγράμματος	4,21	0,69
Ικανοποιητικός αριθμός μαθημάτων επιλογής	4,32	0,67
Πλήρης κάλυψη του αντικειμένου του τμήματος από το συνδυασμό των υποχρεωτικών μαθημάτων και των μαθημάτων επιλογής	4.04	0,84
Σύνδεση των μαθημάτων με την πρακτική άσκηση	4	0.94
Ενθουσιασμός διδασκόντων σχετικά με τον αντικείμενο σπουδών	4,18	0,67
Φόρτος και πίεση προγράμματος σπουδών	2,25	1
Αποτελεσματικότητα του προγράμματος σπουδών στην ενίσχυση δεξιοτήτων επαγγελματικής εξέλιξης	3,82	0,9
Αποτελεσματικότητα κατάρτισης για την ένταξη στην αγορά εργασίας	ΝΑΙ 27 ΟΧΙ 11	
Αξιολόγηση συνολικά της ποιότητας σπουδών του Προγράμματος	4,22	0,53
Σύνολο απαντημένων ερωτηματολογίων	38	

*Κλίμακα αξιολόγησης: 1=καθόλου, 2=λίγο-μη ικανοποιητικά, 3=μέτρια, 4=πολύ-ικανοποιητικά, 5=πάρα πολύ-πλήρως

Κατά το 2023–2024, συγκεντρώθηκαν 38 ερωτηματολόγια, τα οποία προσέφεραν αναλυτικά δεδομένα για επιμέρους διαστάσεις της φοιτητικής εμπειρίας.

Τα υψηλότερα επίπεδα ικανοποίησης εντοπίζονται στην ερώτηση για τον «Ικανοποιητικό αριθμό μαθημάτων επιλογής» (Μ.Ο. 4,32, Τ.Α. 0,67), καθώς και στην «Ανταπόκριση του προγράμματος σπουδών στις προσδοκίες των φοιτητών» (Μ.Ο. 4,29, Τ.Α. 0,60). Αντίστοιχα υψηλή βαθμολογία καταγράφεται και για τη συνολική ποιότητα σπουδών (Μ.Ο. 4,22, Τ.Α. 0,53), γεγονός που καταδεικνύει γενική ικανοποίηση από το πρόγραμμα.

Ειδική αναφορά πρέπει να γίνει στο ερώτημα για την αποτελεσματικότητα του προγράμματος στην επαγγελματική ένταξη, όπου 27 απόφοιτοι απάντησαν θετικά και 11 αρνητικά, αναδεικνύοντας την ανάγκη για περαιτέρω ενίσχυση των διασυνδέσεων με την αγορά εργασίας.

Αντιθέτως, χαμηλή ικανοποίηση καταγράφεται στον δείκτη «Φόρτος και πίεση προγράμματος σπουδών» (Μ.Ο. 2,25, Τ.Α. 1,00), που δείχνει αυξημένο βαθμό δυσκολίας ή ανεπαρκή

ισορροπία στη φόρτιση του φοιτητή. Επίσης, σχετικά χαμηλή αξιολόγηση δόθηκε στην ενίσχυση δεξιοτήτων επαγγελματικής εξέλιξης (Μ.Ο. 3,82, Τ.Α. 0,90), που ενδεχομένως υποδεικνύει την ανάγκη για περαιτέρω ενίσχυση της πρακτικής διάστασης του προγράμματος.

Η γενική εικόνα των αποτελεσμάτων είναι ιδιαίτερα θετική, προσφέροντας ένα χρήσιμο εργαλείο για τον σχεδιασμό στοχευμένων παρεμβάσεων ενίσχυσης της ποιότητας και της επαγγελματικής συνάφειας του Προγράμματος Σπουδών.

- **Β.2.1.6 Δημοσιοποίηση πληροφοριών**

Πίνακας 2.10: Δημοσιοποίηση πληροφοριών Π.Π.Σ Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης

Ιστοσελίδα Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/ https://www.dhee.hua.gr/index.php/en/
Κανονισμός Προπτυχιακών Σπουδών	https://www.dhee.hua.gr/images/Article-pdf/%CE%9A%CE%91%CE%9D%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A3-%CE%A0%CE%A1%CE%9F%CE%A0%CE%A4%CE%A5%CE%A7%CE%99%CE%91%CE%9A%CE%A9%CE%9D-%CE%A3%CE%A0%CE%9F%CE%A5%CE%94%CE%A9%CE%9D.pdf
Οδηγός Σπουδών	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/proptixiakes-spoudes/xrisimes-plirofories/odigos-spoudon
Περιγράμματα Σπουδών	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/proptixiakes-spoudes/xrisimes-plirofories/perigrammata-mathimaton
Πρόγραμμα μαθημάτων	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/proptixiakes-spoudes/akadimaiko-imerologio/orologio-programma/xeimerino-examino https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/proptixiakes-spoudes/akadimaiko-imerologio/orologio-programma/earino-examino
Πρόγραμμα εξετάσεων	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/proptixiakes-spoudes/akadimaiko-imerologio/programma-exetaseon/xeimerino-examino https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/proptixiakes-spoudes/akadimaiko-imerologio/programma-exetaseon/earino-examino https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/proptixiakes-spoudes/akadimaiko-imerologio/programma-exetaseon/epanaliptiki-periodos
Ώρες υποδοχής φοιτητών/τριών	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/proptixiakes-spoudes/akadimaiko-imerologio/ores-ipodoxis-foititon

Β.2.2 Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών “Βιώσιμη Ανάπτυξη”

- **Β.2.2.1 Συνοπτική Παρουσίαση**

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ) «Βιώσιμη Ανάπτυξη» παρέχει υψηλού επιπέδου επιστημονική εξειδίκευση στα γνωστικά πεδία της Βιώσιμης Ανάπτυξης. Το Πρόγραμμα αποσκοπεί στην προαγωγή της γνώσης και της επιστήμης, στην καλλιέργεια δεξιοτήτων και στην ανάπτυξη της έρευνας και αναφέρεται σε συναφή πεδία με αυτά που θεραπεύει το προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος.

Το Π.Μ.Σ. «Βιώσιμη Ανάπτυξη» απονέμει Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ) στις παρακάτω τρεις ειδικεύσεις με διακριτούς στόχους ως προς την κατάρτιση των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών του με δώδεκα (12) μαθήματα ανά ειδίκευση μετά την πλήρη και επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών με βάση το πρόγραμμα σπουδών:

α) Τοπική Ανάπτυξη και Έξυπνες Πόλεις
β) Διαχείριση Περιβάλλοντος
γ) Βιώσιμη Εφοδιαστική Αλυσίδα
Το Πρόγραμμα της ειδίκευσης «Τοπική Ανάπτυξη και Έξυπνες Πόλεις» σχετίζεται με την εξειδίκευση των φοιτητών/τριων σε θέματα που άπτονται με την τοπική ανάπτυξη, τις έξυπνες πόλεις, την επιχειρηματικότητα, την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη περιφερειών και πόλεων.

Το Πρόγραμμα της ειδίκευσης «Διαχείριση Περιβάλλοντος» εκπαιδεύει τους/τις αποφοίτους του σε θέματα που σχετίζονται με σε τομείς που άπτονται με τη διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος, τη διαχείριση των φυσικών πόρων, τη διαχείριση των αποβλήτων στο πλαίσιο της κυκλικής οικονομίας.

Το Πρόγραμμα της ειδίκευσης «Βιώσιμη Εφοδιαστική Αλυσίδα» έχει σκοπό να εκπαιδεύσει τους/τις αποφοίτους του σε θέματα που άπτονται βιώσιμων εφοδιαστικών αλυσίδων, Logistics, Προμηθειών/Αγορών, Εξυπηρέτησης πελατών, Εκτέλεσης Παραγγελιών, Αποθήκευσης, και Μεταφορών.

Για την απόκτηση του ΜΔΣ απαιτούνται συνολικά εβδομήντα πέντε (75) πιστωτικές μονάδες βάσει του Ευρωπαϊκού Συστήματος Μεταφοράς και Συσσώρευσης Ακαδημαϊκών Μονάδων (European Credit Transfer and Accumulation System, ECTS) για κάθε ειδίκευση. Εξήντα (60) από αυτές αντιστοιχούν στα μαθήματα και δεκαπέντε (15) αντιστοιχούν στη ΜΔΕ. Όλα τα μαθήματα διδάσκονται εβδομαδιαίως και, κατά περίπτωση, περιλαμβάνουν παραδόσεις (στην ελληνική γλώσσα), διαλέξεις, σεμινάρια εξειδικευμένης κατάρτισης και εργαστήρια (στην ελληνική ή στην αγγλική γλώσσα), διά ζώσης ή και εξ αποστάσεως σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Τα περιεχόμενα και οι τίτλοι των μαθημάτων καθώς και η κατανομή τους σε εξάμηνα μπορούν να προσαρμόζονται δυναμικά, ανάλογα με τις τρέχουσες εξελίξεις στην έρευνα και την ανάπτυξη στο αντίστοιχο ερευνητικό πεδίο. Κάθε ένα από τα προσφερόμενα μαθήματα, υποχρεωτικά και επιλογής, αντιστοιχεί σε 5 ECTS. Προσφέρονται σε δύο εξάμηνα. Κάθε φοιτητής πλήρους φοίτησης θα πρέπει να ολοκληρώσει επιτυχώς 6 μαθήματα σε κάθε εξάμηνο, υποχρεωτικά και επιλογές, σύμφωνα με το πρόγραμμα της κατεύθυνσης που εντάσσεται. Οι φοιτητές μερικής φοίτησης πρέπει να παρακολουθούν και να ολοκληρώσουν 3 μαθήματα ανά εξάμηνο, λαμβάνοντας υπόψη το προτεινόμενο πρόγραμμα για το πρώτο και δεύτερο έτος σπουδών, που καθορίζεται σε ετήσια βάση.

Το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών “Βιώσιμη Ανάπτυξη” είναι αναρτημένο στον παρακάτω σύνδεσμο: Π.Μ.Σ Βιώσιμη Ανάπτυξη

- *Προοπτικές απασχόλησης*

Το Π.Μ.Σ. «Βιώσιμη Ανάπτυξη» έχει ως στόχο οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/φοιτήτριες (ΜΦ) να αποκτήσουν θεωρητικές γνώσεις, εξειδίκευση, επιστημονικές, ερευνητικές και επαγγελματικές δεξιότητες και ικανότητες καθώς και κριτική/δημιουργική σκέψη. Οι απόφοιτοι ΜΦ διαθέτουν γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες στην επιστημονική έρευνα που επιτρέπουν την παραγωγή ερευνητικού έργου και την προαγωγή της επιστήμης. Με την επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών τους οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/μεταπτυχιακές φοιτήτριες (ΜΦ) αναμένεται να:

● συμβάλλουν στην αναβάθμιση στην προαγωγή της έρευνας που σχετίζεται με την Βιώσιμη Ανάπτυξη,
● διαθέτουν αυξημένη ικανότητα ανάλυσης προβλημάτων και πρωτοβουλιών, εφόδια που θα διευρύνουν σημαντικά τις δυνατότητες απασχόλησής τους.
● γνωρίζουν τις αρχές δεοντολογίας και ηθικής στην επιστημονική έρευνα.
● υποστηρίζουν και προωθούν την επιχειρηματικότητα, μέσω της απόκτησης περισσότερων γνώσεων και δεξιοτήτων σε θέματα ανθρώπινης συμπεριφοράς και της φιλοσοφίας των κοινωνικών και οικονομικών αλλαγών, σε ακόμα περισσότερο διευρυμένους τομείς της απασχόλησης.
● αποτελούν εξειδικευμένους επιστήμονες, οι οποίοι θα καλύπτουν ανάγκες σε στελεχιακό δυναμικό δημόσιων και ιδιωτικών φορέων στους τομείς της Τοπικής Ανάπτυξης.
● αξιολογούν την εγγενή αξία του φυσικού περιβάλλοντος ως συστατικού παράγοντα της βιώσιμης ανάπτυξης.
● κατανοούν την άρρηκτη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στις ανθρώπινες δραστηριότητες, τους φυσικούς πόρους και τα απόβλητα στο πλαίσιο της κυκλικής οικονομίας.
● εμπεδώνουν τις θετικές επιπτώσεις που έχουν τα διαχειριστικά μέτρα και προγράμματα για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.
● κατανοούν την λειτουργία και δυναμική αλληλεπίδραση των παγκόσμιων εφοδιαστικών αλυσίδων και τη σημασία τους για την χώρα μας.
● αποτελούν καταρτισμένα στελέχη σε τμήματα Logistics, Προμηθειών/Αγορών, Εξυπηρέτησης πελατών, Εκτέλεσης Παραγγελιών, Αποθήκευσης, Μεταφορών, κτλ.

- *Σύνδεση της διδασκαλίας με την έρευνα*

Στο Π.Μ.Σ. «Βιώσιμη Ανάπτυξη», η έρευνα και η διδασκαλία είναι αλληλένδετες και αλληλοτροφοδοτούμενες διαδικασίες που ενισχύουν την επιστημονική γνώση και την πρακτική εφαρμογή της.

- Ερευνητικά δεδομένα στην εκπαίδευση: Οι διδάσκοντες/ουσες ενσωματώνουν τα τελευταία ερευνητικά ευρήματα στα μαθήματα, ώστε οι φοιτητές/τριες να εκπαιδεύονται σε σύγχρονες θεωρίες, τεχνολογίες και πρακτικές.
- Βιωματική μάθηση: Μέσα από εργαστηριακές δραστηριότητες, case studies και σεμινάρια, οι φοιτητές/τριες έρχονται σε επαφή με την πραγματική έρευνα και αναπτύσσουν κριτική και αναλυτική σκέψη.
- Συμμετοχή φοιτητών/τριών στην έρευνα: Οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να συμμετέχουν σε ερευνητικά προγράμματα, επιστημονικά συνέδρια και δημοσιεύσεις, αποκτώντας πολύτιμη εμπειρία και δεξιότητες.

- Μεταφορά γνώσης από την έρευνα στην κοινωνία: Η διδασκαλία δεν περιορίζεται στη θεωρία αλλά προσανατολίζεται σε καινοτόμες λύσεις που μπορούν να εφαρμοστούν σε επιχειρήσεις, οργανισμούς και φορείς χάραξης πολιτικής.
- Διεπιστημονική προσέγγιση: Η έρευνα καλύπτει πολλαπλά γνωστικά πεδία (τοπική ανάπτυξη, περιβάλλον, εφοδιαστική αλυσίδα), επιτρέποντας την ανάπτυξη ολοκληρωμένων και καινοτόμων λύσεων στα προβλήματα της βιώσιμης ανάπτυξης.
- Ερευνητική εργασία (ΜΔΕ): Μέσω της εκπόνησης της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας (ΜΔΕ), οι φοιτητές/τριες ερευνούν σύγχρονα προβλήματα και προτείνουν εφαρμόσιμες λύσεις, συμβάλλοντας στην προαγωγή της επιστήμης και της πρακτικής.

Η στενή σχέση έρευνας και διδασκαλίας διαμορφώνει εξειδικευμένους επιστήμονες και επαγγελματίες, ικανούς να ανταποκριθούν στις προκλήσεις της βιώσιμης ανάπτυξης με καινοτόμες και τεκμηριωμένες λύσεις.

- *Πληροφοριακά συστήματα*

Οι φοιτητές/-τριες αποκτούν με την εγγραφή τους όνομα χρήστη και κωδικό πρόσβασης με τα οποίο έχουν πρόσβαση στο σύνολο των ηλεκτρονικών υπηρεσιών που παρέχονται από το Πανεπιστήμιο και την πολιτεία. Το Κέντρο Πληροφορικής και Δικτύων (ΚΠΔ) του Πανεπιστημίου αναλαμβάνει την εγγραφή των φοιτητών/-τριών στον κατάλογο χρηστών του Πανεπιστημίου (LDAP) και στην συνέχεια δημιουργεί κωδικό πρόσβασης, ο οποίος κοινοποιείται ηλεκτρονικά στον/στην φοιτητή/-τρια. Η χρήση του συνθηματικού και του ονόματος χρήστη είναι αυστηρά προσωπική.

Οι φοιτητές/-τριες του Πανεπιστημίου έχουν πρόσβαση σε διάφορες κατηγορίες υπηρεσιών όπως:

α) βασικές ηλεκτρονικές υπηρεσίες (ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, φιλοξενία ιστοσελίδων, δημιουργία και αποθήκευση αρχείων και δεδομένων στο υπολογιστικό νέφος,

β) υπηρεσίες ηλεκτρονικής μάθησης (ηλεκτρονική τάξη, e-class),

γ) υπηρεσίες πρόσβασης σε ηλεκτρονικές πηγές και

δ) χρήση εφαρμογών που εξασφαλίζει το Πανεπιστήμιο για όλα τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας. Οι φοιτητές/-τριες πρέπει να συμμορφώνονται με τους όρους χρήσης ηλεκτρονικών υπηρεσιών και εφαρμογών, όπως αναφέρονται στον Κανονισμό Λειτουργίας του Κέντρου Πληροφορικής και Δικτύων και ανακοινώνονται στην ιστοσελίδα του Πανεπιστημίου. Σε περίπτωση όπου κάποιος/-α χρήστης/-στρια προβαίνει σε ενέργειες οι οποίες δεν είναι σύμφωνες με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο που διέπει την ορθή χρήση των ηλεκτρονικών υπηρεσιών και του κανονισμού του ΚΠΔ, το ΚΠΔ δύναται να προβαίνει άμεσα σε απενεργοποίηση του λογαριασμού του/της.

Η εφαρμογή "Φοιτητολόγιο" παρέχει τη δυνατότητα σε κάθε φοιτητή/-τρια του Π.Μ.Σ. να παρακολουθεί την ακαδημαϊκή του πορεία (βαθμό μαθημάτων, μέσο όρο κ.α.) καθώς και να καταθέτει ηλεκτρονικά αιτήσεις για έγγραφα (π.χ. αναλυτική βαθμολογία). Επίσης, μέσω του φοιτητολογίου εγγράφεται στο τρέχον εξάμηνο.

Στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης, έχει εγκατασταθεί και λειτουργεί στο Κέντρο Πληροφορικής και Δικτύων του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου η πλατφόρμα ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης open e-Class. Σε αυτήν αναρτώνται όλες οι παρουσιάσεις των διδασκόντων/-ουσών, ερωτηματολόγια, τεστ αυτοαξιολόγησης, εργασίες και πληροφοριακό υλικό του μαθήματος. Μέσω της ηλεκτρονικής τάξης, ο/η ΜΦ μπορεί να επικοινωνήσει με τον/τη διδάσκοντα/-ουσα για θέματα που αφορούν στο συγκεκριμένο μάθημα.

- *Σχέδιο αξιοποίησης διδάκτρων*

Το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα υποστηρίζει μια σειρά από δραστηριότητες ανταποδοτικού χαρακτήρα όπως: α) δωρεάν συμμετοχή με ή χωρίς ανακοίνωση των ΜΦ σε διεθνή ή και πανελλήνια Συνέδρια ή ακόμα και επιστημονικές ημερίδες που λαμβάνουν χώρα στο Πανεπιστήμιο και είναι συνδιοργανωτής το ΠΜΣ «Βιώσιμη Ανάπτυξη», β) συμμετοχή σε εκπαιδευτικές εκδρομές στο πλαίσιο των οποίων μέρος των εξόδων καλύπτεται από τον προϋπολογισμό του ΠΜΣ, γ) παρακολούθηση διαλέξεων στο πλαίσιο των οποίων προσκεκλημένοι από το ΠΜΣ, εξειδικευμένοι/εξειδικευμένες επιστήμονες, Έλληνες/Ελληνίδες και ξένοι/ξένες διαπραγματεύονται θέματα που αφορούν στις επιστημονικές περιοχές του ΠΜΣ. Το ΠΜΣ καλύπτει τα έξοδα μετακίνησης και διαμονής των προσκεκλημένων ομιλητών/ομιλητριών, (δ) αγορά βιβλίων, ελληνόγλωσσων και ξενόγλωσσων, που οι ΜΦ χρειάζονται προκειμένου να τα αξιοποιήσουν στο πλαίσιο της μελέτης των διδακτικών ενοτήτων που διδάσκονται ή και στη βιβλιογραφική τεκμηρίωση των εργασιών τους.

- **Β.2.2.2 Πρόγραμμα Σπουδών**

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Βιώσιμη Ανάπτυξη» είναι αναρτημένο στον παρακάτω σύνδεσμο:
Πρόγραμμα Σπουδών
Η τελευταία αναμόρφωσή του πραγματοποιήθηκε στην υπ' αριθμ. Συνέλευση του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης της Σχολής Περιβάλλοντος, Γεωγραφίας και Εφαρμοσμένων Οικονομικών 95/17.09.2018.

- *Βαθμός ανταπόκρισης του Π.Μ.Σ. στις μεταβαλλόμενες ανάγκες- απαιτήσεις-εξελίξεις της κοινωνίας*

Μέσα από την ίδρυση του συγκεκριμένου Π.Μ.Σ., που φιλοξενεί το Τμήμα, και ταυτόχρονα με τη διάθεση των ικανών και έμπειρων μελών ΔΕΠ που διαθέτει, το Τμήμα βρίσκεται σε διαρκή επαγρύπνηση των εξελίξεων αλλά και τυχόν αποκλίσεων από την πορεία του, ελαχιστοποιεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο την απώλεια σε ανθρώπινο δυναμικό και οι στόχοι του έχουν χρονικά όρια πραγμάτωσης. Με αυτό τον τρόπο, και με γνώμονα πάντα την παροχή ποιοτικότερων εκπαιδευτικών υπηρεσιών, το Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, και μέσα από το συγκεκριμένο Π.Μ.Σ., σε μια συνεχόμενη ανταλλαγή πληροφοριών με το περιβάλλον του (εξωτερικό και εσωτερικό) είναι σε θέση να ανταποκρίνεται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στις ολοένα μεγαλύτερες απαιτήσεις της κοινωνίας, να προσαρμόζεται στις αλλαγές της εκπαιδευτικής συνιστώσας της απασχόλησης και να προβλέπει τις όποιες αλλαγές πιθανόν προκύψουν στην επαγγελματική δομή της οικονομίας.

Με το συγκεκριμένο Π.Μ.Σ. οι μεταπτυχιακοί/ες φοιτητές/τριες θα προετοιμαστούν και θα ενισχύσουν τις γνώσεις και τις επαγγελματικές δεξιότητες, ενώ θα είναι σε θέση να αναβαθμίσουν το βιοτικό τους επίπεδο και ταυτόχρονα να συμβάλλουν στην οικονομική και την κοινωνικο-περιβαλλοντική ανάπτυξη. Η εμβάθυνση και η κατανόηση των τριών διαστάσεων της Βιώσιμης Ανάπτυξης, μέσα από το εν λόγω Π.Μ.Σ., συμβάλλει στη διαμόρφωση των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών, σε συνειδητοποιημένους πολίτες και ικανά στελέχη, έτσι ώστε να μπορούν να ανταπεξέλθουν με επιτυχία στο ολοένα και περισσότερο ανταγωνιστικό περιβάλλον, και στο συνεχώς μεταβαλλόμενο κοινωνικό σύνολο από άποψη αξιών και αντιλήψεων.

Εξάλλου, αποτελεί βασική προϋπόθεση η επικέντρωση των κοινωνιών, σε ανθρώπινα και κοινωνικά συστήματα, ενώ ο μόνος δρόμος για την επίτευξη της κοινωνικής ανάπτυξης και της ανθρώπινης ευημερίας είναι η συνειδητοποίηση όλων των διαστάσεων της βιώσιμης ανάπτυξης, που αυτός άλλωστε είναι και ο βασικός σκοπός του συγκεκριμένου Π.Μ.Σ.

- *Συγκριτική αξιολόγηση με άλλα Π.Μ.Σ.*

Τα ακόλουθα Μεταπτυχιακά Προγράμματα που λειτουργούν σε παρεμφερές αντικείμενο με το προτεινόμενο Π.Μ.Σ. μπορούν να αναφερθούν:

1. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Οικονομικής Επιστήμης της Σχολής Οικονομικών, Επιχειρηματικών και Διεθνών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς με τίτλο «Βιοοικονομία, Κυκλική Οικονομία και Βιώσιμη Ανάπτυξη» (https://bioeconomics.edu.gr/), το οποίο έχει ως στόχο την προετοιμασία, ανάπτυξη και παροχή εξειδικευμένων γνώσεων σε θέματα βιοοικονομίας και κυκλικής οικονομίας ως κύριο στοιχείο μιας έξυπνης, οικολογικής και επομένως βιώσιμης ανάπτυξης στην Ελλάδα, την Ευρώπη αλλά και παγκοσμίως.
2. Ξενόγλωσσο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στο Τμήμα Επιστήμης και Τεχνολογίας του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος με αντικείμενο την «Περιβαλλοντική Διαχείριση και Βιωσιμότητα» (https://st.ihu.gr/studies/postgraduate/ems). Η έμφαση του εν λόγω προγράμματος δίνεται στην περιβαλλοντική διάσταση της βιώσιμης ανάπτυξης.
3. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στο Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης με τίτλο «Προστασία Περιβάλλοντος και Βιώσιμη Ανάπτυξη» (https://ppva.civil.auth.gr/). Η έμφαση που δίνεται στο εν λόγω Π.Μ.Σ. είναι μόνο στην περιβαλλοντική διάσταση της βιώσιμης ανάπτυξης.
4. Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών σε συντονισμό της Σχολής Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών - Μηχανικών Γεωπληροφορικής του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου με ονομασία «Περιβάλλον και Ανάπτυξη» (http://environ.survey.ntua.gr/symmet-sxoles.html), το οποίο εστιάζει κυρίως σε τεχνοκρατικά ζητήματα.

Επιπλέον, όσον αφορά τις Εφοδιαστικές Αλυσίδες, σε Μεταπτυχιακό επίπεδο λειτουργούν προγράμματα στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, κ.α., αλλά κανένα εξ αυτών δεν αναφέρεται στο πλαίσιο της Βιώσιμης Ανάπτυξης (βιώσιμες εφοδιαστικές αλυσίδες).

Είναι φανερό από τα παραπάνω ότι σε καμιά περίπτωση, τα προαναφερθέντα Π.Μ.Σ. δεν είναι ταυτόσημα με τη φυσιογνωμία του Π.Μ.Σ. “Βιώσιμη Ανάπτυξη” του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης. Και αυτό γιατί το προτεινόμενο Π.Μ.Σ. “Βιώσιμη Ανάπτυξη” εμβαθύνει ισόρροπα και στις τρεις διαστάσεις της βιώσιμης ανάπτυξης και αυτό απεικονίζεται από τα προτεινόμενα μαθήματα του Π.Μ.Σ., ενώ αποτελεί μια συνέχεια και μετεξέλιξη, σε επίπεδο γνώσεων και δεξιοτήτων, του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών.

- **Β.2.2.3 Κανονισμός σπουδών**

Ο Κανονισμός Σπουδών του Π.Μ.Σ. «Βιώσιμη Ανάπτυξη» είναι αναρτημένος στον παρακάτω σύνδεσμο:
Κανονισμός Σπουδών
Ο Κανονισμός Μεταπτυχιακών Σπουδών του Π.Μ.Σ. «Βιώσιμη Ανάπτυξη» καταρτίστηκε στην υπ’ αριθμ. Συνέλευση του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης της Σχολής Περιβάλλοντος, Γεωγραφίας και Εφαρμοσμένων Οικονομικών 95/17.09.2018.

- **Β.2.2.4 Στοιχεία φοιτητών/τριών**

Πίνακας 2.11: Φοιτητικός πληθυσμός Μ.Π.Σ. Βιώσιμης Ανάπτυξης κατά τα έτη 2019-2024.

ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ Π.Μ.Σ. ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ					
Ακαδ. έτος αναφοράς	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024
Νεοεισαχθέντες/είσες	26	36	23	24	25
Εγγεγραμμένοι/ες	45	59	47	41	53
Απόφοιτοι/ες	17	30	25	20	16
Εισερχόμενοι/ες	0	0	0	0	3
Εξερχόμενοι/ες	1	0	1	2	0

Κατά την πενταετία 2019–2024 παρατηρείται διακύμανση στον αριθμό των νεοεισαχθέντων φοιτητών/τριών, με ανώτερη τιμή το 2020–2021 (36) και σχετική σταθερότητα τα επόμενα έτη (23–25 εισακτέοι ετησίως). Ο συνολικός αριθμός εγγεγραμμένων παρουσίασε αύξηση το 2020–2021 (59) και στη συνέχεια φθίνουσα πορεία έως το 2022–2023, ενώ το 2023–2024 σημειώνεται εκ νέου αύξηση στους 53 εγγεγραμμένους φοιτητές/τριες.

Ο αριθμός των αποφοίτων ακολουθεί καθοδική τάση τα τρία τελευταία έτη (25 → 20 → 16), γεγονός που ενδέχεται να συνδέεται είτε με παρατάσεις στη διάρκεια σπουδών είτε με καθυστερήσεις στην υποστήριξη των μεταπτυχιακών διπλωματικών εργασιών. Αναφορικά με την κινητικότητα, καταγράφονται για πρώτη φορά τρεις εισερχόμενοι φοιτητές/τριες κατά το ακαδημαϊκό έτος 2023–2024, ενώ δεν σημειώνονται εξερχόμενοι για το ίδιο έτος.

Η εικόνα αυτή υποδεικνύει τάσεις σταθεροποίησης του μεταπτυχιακού προγράμματος σε όρους εισροών, με ανάγκη περαιτέρω διερεύνησης των παραγόντων που επηρεάζουν τη μείωση των αποφοίτων και τη χαμηλή κινητικότητα.

- **Β.2.2.5 Διδακτικό έργο και αξιολόγηση**
- *Οργάνωση*

Μέθοδοι διδασκαλίας και αξιολόγησης των φοιτητών/τριών - Τρόποι ενημέρωσης

Οι παραδόσεις των μαθημάτων που περιλαμβάνουν τα Π.Μ.Σ του Τμήματος δεν έχουν μόνο τον χαρακτήρα ακαδημαϊκών διαλέξεων, αλλά ακολουθούν και μεθόδους, οι οποίες επιτρέπουν στους/στις φοιτητές/-τριες να συμμετέχουν ενεργά στη διδακτική πράξη, να εκφράζουν τις απόψεις τους και τον προβληματισμό τους για ό,τι μαθαίνουν και να αλληλεπιδρούν τόσο με τους/τις διδάσκοντες/-ουσες αλλά και μεταξύ τους. Στις μεθόδους αυτές περιλαμβάνονται, συνδυαστικά ή μη, η διαλογική συζήτηση, ο παρωθητικός διάλογος, η διερευνητική μάθηση, η ομαδοκεντρική διδασκαλία, η εξατομίκευση της μαθησιακής διαδικασίας κ.λπ. Οι μέθοδοι διδασκαλίας και αξιολόγησης των φοιτητών/-τριών αναφέρονται στα Περιγράμματα των Μαθημάτων, τα οποία δίνονται στους/στις μεταπτυχιακούς/-ές φοιτητές/-τριες από τους/τις διδάσκοντες/-ουσες κατά την πρώτη συνάντησή τους. Επιπλέον, στα περιγράμματα σπουδών αναφέρονται η ύλη του κάθε μαθήματος, οι μαθησιακοί στόχοι και τα προσδωκόμενα αποτελέσματα.

Τα περιγράμματα αυτά βρίσκονται επίσης στο Open e-Class του κάθε μαθήματος, καθώς και στην ιστοσελίδα του Προγράμματος -στην ενότητα των μαθημάτων του ΠΜΣ και στον Οδηγό Σπουδών του Τμήματος. Το σύνολο των διδασκόντων/-ουσών του Π.Μ.Σ γνωρίζει το υπάρχον σύστημα αξιολόγησης που ακολουθείται στο Πρόγραμμα και ενθαρρύνεται στην επιλογή πολλαπλών μεθόδων αξιολόγησης (εκπόνηση και παρουσίαση εργασιών, ανάλυση περιπτώσεων, κ.λπ.), προκειμένου η διαδικασία αξιολόγησης να ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες των φοιτητών/-τριών του Προγράμματος.

Φοιτητές/τριες με Ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

Αν ο/η μεταπτυχιακός/-ή φοιτητής/-τρια έχει διάγνωση *ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών,* εφαρμόζονται εναλλακτικές μέθοδοι και κατάλληλες προσαρμογές στη διαδικασία αξιολόγησης της προόδου της/του (π.χ. παροχή επιπλέον χρόνου, διαλείμματος, κ.ά.) με σκοπό τη διασφάλιση συνθηκών ισότιμης συμμετοχής, χωρίς όμως να αλλοιώνονται τα χαρακτηριστικά της διαδικασίας εξέτασης που εφαρμόζεται) μετά από απόφαση της ΣΕ και εισήγηση του/της Συμβούλου Καθηγητή/Καθηγήτριας Φοιτητών με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες (ΦμΕΕΑ) του Πανεπιστημίου.

Το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο εξασφαλίζει στους/στις ΜΦ με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες προσβασιμότητα στα προτεινόμενα συγγράμματα και τη διδασκαλία μέσω της ψηφιακής πλατφόρμας του ΠΜΣ. Ο/Η Σύμβουλος Καθηγητής/Καθηγήτρια φοιτητών/φοιτητριών με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες παρέχει συμβουλευτική υποστήριξη ΜΦ σε ακαδημαϊκά θέματα και θέματα φοίτησης ενώ το Κέντρο Ψυχολογικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης παρέχει ψυχολογική υποστήριξη.

Χρήση ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία

Η διδασκαλία των μαθημάτων πραγματοποιείται διά ζώσης, ενώ δύναται να χρησιμοποιούνται μέθοδοι σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, σε περιπτώσεις όπου δεν είναι δυνατή η

μετακίνηση των διδασκόντων/ουσών ή μέρους των φοιτητών/τριών σε ποσοστό που σε καμία περίπτωση δεν θα ξεπερνά το 30% (άρ. 48 του Κανονισμού Σπουδών Χαροκοπείου Πανεπιστημίου). Τα μέσα και οι μέθοδοι εξ αποστάσεως εκπαίδευσης βασίζονται στην υποδομή του Ιδρύματος και υποστηρίζονται από το Κέντρο Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (ΚΗΔ) του Ιδρύματος, όπως περιγράφονται στον Κανονισμό Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου.

Θεσμός Ακαδημαϊκού Συμβούλου

Ο θεσμός του *Ακαδημαϊκού Συμβούλου* στο Π.Μ.Σ συμβάλλει στην επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών και την βελτίωση της συνολικής ακαδημαϊκής εμπειρίας των ΜΦ. Καθήκοντα Ακαδημαϊκού Συμβούλου μπορούν να ανατεθούν σε όλους τους διδάσκοντες/όλες τις διδάσκουσες του Π.Μ.Σ. Η ανάθεση των καθηκόντων γίνεται με απόφαση της ΣΕ του Π.Μ.Σ. Για κάθε νέο/νέα ΜΦ ορίζεται Ακαδημαϊκός Σύμβουλος το αργότερο μέχρι έναν (1) μήνα από την ημερομηνία έναρξης των μαθημάτων. Ο αριθμός των ΜΦ του ΠΜΣ ισοκατανέμεται μεταξύ των διδασκόντων/διδασκουσών του ΠΜΣ και ο ορισμός γίνεται με τυχαίο τρόπο.Ο/Η Ακαδημαϊκός Σύμβουλος που ορίζεται για κάθε ΜΦ παραμένει ο ίδιος/η ίδια μέχρι την περάτωση των σπουδών. Στα καθήκοντα του/της Ακαδημαϊκού Συμβούλου περιλαμβάνονται, εφόσον τους ζητηθεί: α) η ενημέρωση των ΜΦ για το όραμα του Μεταπτυχιακού Προγράμματος, τις επαγγελματικές δεξιότητες και τα προσόντα των αποφοίτων του προγράμματος, β) ο εντοπισμός των αναγκών και ενδιαφερόντων των ΜΦ, η υποστήριξη των κλίσεων και των δεξιοτήτων τους, γ) η διευκόλυνση των ΜΦ στις επαφές τους με τις υπηρεσίες και τα όργανα του Ιδρύματος, και η ενημέρωση σχετικά με τις παρεχόμενες από το Ίδρυμα υπηρεσίες προς φοιτητές/φοιτήτριες, δ) η παροχή πληροφόρησης για το περιεχόμενο των μαθημάτων, την χρήση των υποδομών των εργαστηρίων του ΠΜΣ, τους τρόπους αξιολόγησης των επιδόσεων των μαθημάτων, τους τρόπους μελέτης, τη βιβλιογραφία, ε) η παροχή συμβουλευτικής για την επιλογή θέματος διπλωματικών ή άλλων εργασιών, στ) η διερεύνηση ακαδημαϊκών, ερευνητικών και επαγγελματικών προοπτικών, ζ) η συζήτηση επί ζητημάτων που προκύπτουν με άλλους διδάσκοντες/άλλες διδάσκουσες.Ο ρόλος του Ακαδημαϊκού Συμβούλου είναι επικουρικός/συμβουλευτικός και την τελική ευθύνη για τις επιλογές τους σε ζητήματα σπουδών φέρουν οι ίδιοι/ίδιες ΜΦ. Ο/Η Ακαδημαϊκός Σύμβουλος συνεργάζεται, όπου απαιτείται, με άλλους φορείς και μονάδες του Ιδρύματος (π.χ. Δομή Υποστήριξης Προσωπικού και Φοιτητικού Πληθυσμού "Αικατερίνη Μαριδάκη-Κασσωτάκη", Γραφείο Διασύνδεσης, κ.ά.), με σκοπό την καλύτερη δυνατή παροχή συμβουλευτικής προς τους/τις ΜΦ.

Διπλωματική εργασία

Η ανάθεση *μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας* (ΜΔΕ) γίνεται μετά την παρακολούθηση όλων των μαθημάτων του προγράμματος σπουδών και την επιτυχή εξέταση σε αυτά, πλην το πολύ δύο (2). Η ΜΔΕ πρέπει να είναι ατομική, πρωτότυπη, να έχει ερευνητικό χαρακτήρα και να συντάσσεται σύμφωνα με τις οδηγίες συγγραφής που περιγράφονται στον παρόντα Κανονισμό και είναι αναρτημένες στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ. Οι ΜΦ καταθέτουν ηλεκτρονικά στη Γραμματεία του ΠΜΣ αίτηση με το θέμα της διπλωματικής εργασίας τους, αφού προηγουμένως έχουν επικοινωνήσει και συνεργαστεί με τους διδάσκοντες/τις διδάσκουσες και έχουν λάβει τη σύμφωνη γνώμη τους. Η Γραμματεία του ΠΜΣ σε εύλογο χρονικό διάστημα κοινοποιεί σε ΜΦ και διδάσκοντες/διδάσκουσες τη λίστα των δηλωθέντων θεμάτων διπλωματικής εργασίας. Οι διδάσκοντες/διδάσκουσες ελέγχουν τα θέματα που τους/τις αφορούν και, εφόσον συμφωνούν, προτείνουν δύο ακόμα διδάσκοντες/διδάσκουσες προκειμένου να συγκροτηθεί η τριμελής εξεταστική επιτροπή για την αξιολόγηση της ΜΔΕ. Η ΣΕ, με βάση την οριστική λίστα δηλωθέντων θεμάτων ΜΔΕ, ορίζει τον επιβλέποντα/την επιβλέπουσα αυτής και συγκροτεί την τριμελή εξεταστική επιτροπή για την αξιολόγηση της εργασίας, ένα από τα μέλη της οποίας είναι και ο επιβλέπων/η επιβλέπουσα. Τα θέματα ΔΕ

ανακοινώνονται και εγκρίνονται από τη Συνέλευση του Τμήματος. Η γλώσσα συγγραφής της ΜΔΕ είναι η ελληνική (με εκτεταμένη περίληψη στην αγγλική), και σε ειδικές περιπτώσεις η αγγλική (με εκτεταμένη περίληψη στην ελληνική) με τη σύμφωνη γνώμη της ΣΕ, και ορίζεται μαζί με τον ορισμό του θέματος. Για να εγκριθεί η εργασία ο/η ΜΦ οφείλει να την υποστηρίξει ενώπιον της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής. Κατά τη διάρκεια εκπόνησης της ΜΔΕ ο/η ΜΦ θα πρέπει υποχρεωτικά να έχει παρακολουθήσει δύο (2) τουλάχιστον δημόσιες υποστηρίξεις ΜΔΕ άλλου/άλλης ΜΦ του ΠΜΣ.

Ο Επιβλέπων/Η Επιβλέπουσα και τα μέλη της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής της ΜΔΕ ορίζονται από τις κατωτέρω κατηγορίες που έχουν αναλάβει διδακτικό έργο στο ΠΜΣ, υπό την προϋπόθεση ότι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος: α) μέλη Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (ΔΕΠ), Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (ΕΕΠ), Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (ΕΔΙΠ) και Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (ΕΤΕΠ) του Τμήματος ή άλλων Τμημάτων του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου ή άλλου Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (ΑΕΙ) ή Ανώτατου Στρατιωτικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (ΑΣΕΙ), β) ομότιμοι Καθηγητές ή αφυπηρετήσαντα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος ή άλλων Τμημάτων του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου ή άλλου Α.Ε.Ι., γ) συνεργαζόμενοι καθηγητές, δ) εντεταλμένοι διδάσκοντες, ε) επισκέπτες καθηγητές ή επισκέπτες ερευνητές, στ) ερευνητές και ειδικοί λειτουργικοί επιστήμονες ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων του άρθρου 13^{A} του ν. 4310/2014 (Α' 258) ή λοιπών ερευνητικών κέντρων και ινστιτούτων της ημεδαπής ή αλλοδαπής. Με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος, κατόπιν εισήγησης της ΣΕ του ΠΜΣ, δύναται να ανατίθεται η επίβλεψη διπλωματικών εργασιών και σε μέλη ΔΕΠ, ΕΕΠ, ΕΤΕΠ και ΕΔΙΠ του Τμήματος, που δεν έχουν αναλάβει διδακτικό έργο στο ΠΜΣ. Μετά από αιτιολογημένη αίτηση του υποψηφίου, δύναται η ΣΕ να εγκρίνει αντικατάσταση του επιβλέποντος ή μελών της εξεταστικής επιτροπής.

Οι ΜΦ που εκπονούν ΜΔΕ θα πρέπει να έρχονται σε επικοινωνία με τον επιβλέποντα/την επιβλέπουσα σε τακτά χρονικά διαστήματα κατά το διάστημα εκπόνησης της εργασίας.Σε προκαθορισμένη ώρα γίνεται δημόσια υποστήριξη της ΜΔΕ διάρκειας έως τριάντα (30) λεπτών ενώπιον των μελών της Τριμελούς επιτροπής, η οποία στη συνέχεια καταθέτει την τελική βαθμολογία της εργασίας. Η δημόσια υποστήριξη των ΜΔΕ πραγματοποιείται τρεις (3) φορές τον χρόνο, στο τέλος των εξεταστικών περιόδων.

Η αξιολόγηση της ΜΔΕ γίνεται με βάση τα παρακάτω κριτήρια: α) την πληρότητα και ποιότητα του περιεχομένου της, β) τον βαθμό κατανόησης του θέματος και ανταπόκρισης στις απαιτήσεις του, γ) την τοποθέτησή της σε σχέση με την τρέχουσα τεχνολογία και μεθοδολογία και τη διεθνή βιβλιογραφία, δ) την επιτυχή δημόσια υποστήριξη και εξέταση.

Ο βαθμός της ΜΔΕ προκύπτει από τον μέσο όρο των βαθμών των τριών εξεταστών/εξεταστριών και είναι ακέραιος αριθμός. Η εξέταση είναι επιτυχής αν ο τελικός βαθμός είναι ανώτερος ή ίσος του έξι (6).Σε περίπτωση απόρριψης της ΜΔΕ καθορίζεται από τη ΣΕ νέα ημερομηνία αξιολόγησης τουλάχιστον τρεις (3) μήνες μετά την πρώτη κρίση. Κατά το διάστημα αυτό ο/η ΜΦ έχει υποχρέωση να κάνει τυχόν διορθώσεις που ζήτησε η Τριμελής επιτροπή. Η ΜΔΕ είναι πρωτότυπο έργο του/της ΜΦ. Τα πνευματικά δικαιώματα της ΜΔΕ κατ' αρχήν, ανήκουν από κοινού και εξ ίσου στον/στην ΜΦ, στον επιβλέποντα/στην επιβλέπουσα και στο Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο.

Οι ΜΔΕ εφόσον εγκριθούν από την εξεταστική επιτροπή, αναρτώνται υποχρεωτικά στο Ιδρυματικό Αποθετήριο της Βιβλιοθήκης και Κέντρου Πληροφόρησης (ΒΚΠ) του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου, σύμφωνα με τη διαδικασία και τις προδιαγραφές που προβλέπονται στις αποφάσεις των Τμημάτων και τον Κανονισμό λειτουργίας της ΒΚΠ.

Η χρονική διάρκεια εκπόνησης, παράδοσης και επιτυχούς αξιολόγησης της ΜΔΕ δεν μπορεί να ξεπερνά τα δύο επιπλέον ακαδημαϊκά εξάμηνα μετά το τέλος των τεσσάρων (4) εξαμήνων σπουδών του ΠΜΣ. Ειδικότερα, μετά την επιτυχή ολοκλήρωση των τεσσάρων (4) ακαδημαϊκών εξαμήνων Σπουδών, ο/η ΜΦ έχει δικαίωμα παράτασης δύο (2) επιπλέον

ακαδημαϊκών εξαμήνων, με στόχο την ολοκλήρωση, παράδοση στην τριμελή επιτροπή παρακολούθησης και επιτυχή αξιολόγηση της ΜΔΕ.

Η ΜΔΕ παραδίδεται σε τρία αντίτυπα στα μέλη της εξεταστικής επιτροπής. Ο/Η ΜΦ οφείλει να λάβει υπόψη του τις παρατηρήσεις των εξεταστών/εξεταστριών πριν από τη διαμόρφωση της τελικής μορφής της εργασίας, γεγονός που πιστοποιεί ο επιβλέπων/η επιβλέπουσα της ΜΔΕ. Στη συνέχεια ο/η ΜΦ οφείλει να την υποστηρίξει ενώπιον της εξεταστικής επιτροπής, σε ημερομηνία που καθορίζεται από την επιτροπή, εντός μηνός από την υποβολή της οριστικής μορφής της εργασίας. Η βαθμολόγηση γίνεται με την κλίμακα 1-10 (άριστα 10, βάση 6) και ο τελικός βαθμός προκύπτει από τον μέσο όρο των βαθμών των τριών εξεταστών/εξεταστριών. Αν η βαθμολογική απόκλιση μεταξύ του βαθμού του επιβλέποντος/της επιβλέπουσας και αυτών των άλλων εξεταστών/εξεταστριών υπερβαίνει τους τρεις (3) βαθμούς, η ΣΕ ορίζει άλλον εξεταστή/άλλη εξετάστρια από τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος με ίδιο ή συναφές γνωστικό αντικείμενο, και ο τελικός βαθμός είναι ο μέσος όρος που προκύπτει από τον βαθμό του νέου βαθμολογητή/της νέας βαθμολογήτριας με τους δύο πλησιέστερους προς αυτόν. Η βαθμολογία κατατίθεται στη Γραμματεία του ΠΜΣ.

- *Διδάσκοντες /Διδάσκουσες*

Πίνακας 2.12: Διδάσκοντες/ουσες Π.Μ.Σ Βιώσιμης Ανάπτυξης κατά τα έτη 2019-2024.

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ/ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΕΣ Π.Μ.Σ. ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	**ΕΤΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ:**				
	2019-20	**2020-21**	**2021-22**	**2022-23**	**2023-24**
Διδάσκοντες μέλη ΔΕΠ του Τμήματος ή της Σχολής	8	9	11	10	15
Διδάσκοντες μέλη ΔΕΠ από άλλα Τμήματα ή Σχολές	7	7	7	7	6
Διδάσκοντες μέλη ΔΕΠ από άλλα εθνικά Ιδρύματα	6	10	8	10	11
Διδάσκοντες μέλη ΕΕΠ του Ιδρύματος	1	1	1	1	1
Λοιποί διδάσκοντες του Ιδρύματος	3	3	3	3	3
Εξωτερικοί συνεργάτες με ανάθεση διδασκαλίας	5	8	7	7	15

Κατά την τελευταία πενταετία, το διδακτικό προσωπικό του Π.Μ.Σ. «Βιώσιμη Ανάπτυξη» παρουσιάζει αυξητική τάση, ειδικά ως προς τη συμμετοχή μελών ΔΕΠ του Τμήματος ή της Σχολής, τα οποία αυξήθηκαν από 8 το 2019–2020 σε 15 το 2023–2024. Παράλληλα,

παρατηρείται διατήρηση σταθερού αριθμού διδασκόντων από άλλα Τμήματα ή Σχολές (6–7 άτομα ανά έτος), όπως και μελών ΕΕΠ (1) και λοιπών διδασκόντων του Ιδρύματος (3).

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η αύξηση των εξωτερικών συνεργατών με ανάθεση διδασκαλίας, οι οποίοι διπλασιάστηκαν το 2023–2024 (15), γεγονός που υποδηλώνει προσπάθεια ενίσχυσης του Π.Μ.Σ. με εξειδικευμένη διδασκαλία από την ακαδημαϊκή και επαγγελματική κοινότητα. Παράλληλα, ο αριθμός των διδασκόντων από άλλα εθνικά Ιδρύματα παραμένει σταθερά υψηλός (10–11 τα τελευταία έτη), υποδηλώνοντας ισχυρές διαπανεπιστημιακές συνεργασίες.

Η συνολική εικόνα δείχνει ενίσχυση του διδακτικού δυναμικού και διεύρυνση της επιστημονικής ποικιλομορφίας, ενισχύοντας την ποιότητα και τη διατομεακή προσέγγιση του προγράμματος.

- *Αξιολόγηση διδακτικού έργου*

Η αξιολόγηση του προγράμματος σπουδών του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών του τμήματος "Βιώσιμη Ανάπτυξη" γίνεται σε ετήσια βάση χρησιμοποιώντας δύο βασικά ερωτηματολόγια: α) το ερωτηματολόγιο αξιολόγησης του συνόλου των μαθημάτων που διδάσκονται κατά το χειμερινό και εαρινό εξάμηνο σπουδών κάθε ακαδημαϊκού έτους και β) το ερωτηματολόγιο αξιολόγησης τους προγράμματος σπουδών συνολικά από τους αποφοίτους των μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών του τμήματος. Το πρώτο ερωτηματολόγιο διανέμεται ηλεκτρονικά στις/στους μεταπτυχιακές/κους φοιτήτριες/φοιτητές του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης κατά την τελευταία εβδομάδα μαθημάτων κάθε εξαμήνου σπουδών σε κάθε ακαδημαϊκό έτος.

Αποτελέσματα Αξιολόγησης Διδασκαλίας Μαθημάτων Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών με τίτλο «Βιώσιμη Ανάπτυξη»

Στο πλαίσιο της αξιολόγησης του Π.Μ.Σ «Βιώσιμη Ανάπτυξη», συμπληρώθηκαν συνολικά 85 ερωτηματολόγια. Για το χειμερινό εξάμηνο συμπληρώθηκαν 46 ερωτηματολόγια που αφορούσαν στα 7 μαθήματα του χειμερινού εξαμήνου, ενώ για το εαρινό εξάμηνο συμπληρώθηκαν 39 ερωτηματολόγια που αφορούσαν στα 11 από τα μαθήματα του εαρινού εξαμήνου.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τους μέσους όρους για την αξιολόγηση του διδακτικού έργου των διδασκόντων ανά ακαδημαϊκό εξάμηνο. Επίσης, παρουσιάζονται ο αριθμός των ερωτηματολογίων που απαντήθηκαν, ο αριθμός των φοιτητών που προσήλθαν στις εξετάσεις, καθώς και το ποσοστό συμμετοχής/απόκρισης των φοιτητών στη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων αυτών.

Πίνακας 2.13: Μέσοι όροι αξιολόγησης του διδακτικού έργου των διδασκόντων/ουσών του Π.Μ.Σ. «Βιώσιμη Ανάπτυξη», Χειμερινό εξάμηνο σπουδών, 2023-24.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ»
ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔ. ΕΤΟΥΣ 2023-24

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ				
ΜΑΘΗΜΑ	**Μέση τιμή**	**Αριθμός απαντημένων ερωτηματολογίων**	**Αριθμός φοιτητών/τριών που προσήλθαν στην εξέταση του μαθήματος**	**Ποσοστό συμμετοχής/ απόκρισης**
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ	4.88	2	11	18%
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ	4.13	4	26	15%
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	4.71	3	22	14%
ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	4.06	1	13	8%
ΜΙΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	4.54	3	25	12%
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	4.19	2	18	11%
ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	4.54	1	14	7%
Συνολικός βαθμός ικανοποίησης των φοιτητριών/φοιτητών	4.44			
Σύνολο απαντημένων ερωτηματολογίων	16			

Κατά το χειμερινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2023–2024, η μέση αξιολόγηση του διδακτικού έργου για το σύνολο των μαθημάτων του Π.Μ.Σ. «Βιώσιμη Ανάπτυξη» ανήλθε σε 4,44, σε κλίμακα 1–5. Το αποτέλεσμα αυτό καταδεικνύει υψηλό επίπεδο ικανοποίησης, αν και εμφανίζεται ελαφρώς μειωμένο σε σύγκριση με τον αντίστοιχο δείκτη του προηγούμενου έτους (4,57 για το 2022–2023).

Αξιοσημείωτη είναι η ποικιλία των επιμέρους αξιολογήσεων μεταξύ των μαθημάτων. Η υψηλότερη μέση τιμή καταγράφηκε στο μάθημα «Διαχείριση Στερεών Αποβλήτων» (4,88), ενώ η χαμηλότερη στο μάθημα «Μακροοικονομική Ανάλυση» (4,06). Τα περισσότερα μαθήματα συγκεντρώνουν μέσες τιμές άνω του 4,50, γεγονός που επιβεβαιώνει τη σταθερή ποιότητα διδασκαλίας στο πρόγραμμα.

Ωστόσο, η χαμηλή συμμετοχή στην αξιολόγηση παραμένει ένα ζήτημα προς προβληματισμό. Ο συνολικός αριθμός απαντημένων ερωτηματολογίων ήταν μόλις 16, με τα ποσοστά απόκρισης να κυμαίνονται μεταξύ 7% και 18%. Η περιορισμένη συμμετοχή ενδέχεται να επηρεάζει την αντιπροσωπευτικότητα των αποτελεσμάτων, γεγονός που καθιστά αναγκαία την ενίσχυση της φοιτητικής ενεργοποίησης στη διαδικασία αξιολόγησης.

Πίνακας 2.14: Μέσοι όροι αξιολόγησης διδακτικού έργου των διδασκόντων/ουσών του Π.Μ.Σ. «Βιώσιμη Ανάπτυξη», Εαρινό εξάμηνο σπουδών 2023-24.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ» **ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔ. ΕΤΟΥΣ 2023-24** **ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ**				
Μάθημα	**Μέση τιμή**	**Αριθμός απαντημένων ερωτηματολογίων**	**Αριθμός φοιτητών που προσήλθαν στην εξέταση του μαθήματος**	**Ποσοστό συμμετοχής/ απόκρισης**
ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΥΚΛΟΥ ΖΩΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ	4.77	4	9	44%
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	2.77	3	12	25%
ΑΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	3.55	2	14	14%
ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ	3.58	4	14	29%
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	4.00	3	15	20%
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	4.50	2	14	14%
ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ	4.25	3	21	14%
ΤΟΠΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	3.67	3	16	19%

ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	3.83	3	14	21%
ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	4.00	1	9	11%
ΥΠΕΥΘΥΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ	4.63	2	11	18%
ΦΥΣΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	3.82	3	12	25%
Συνολικός βαθμός ικανοποίησης των φοιτητριών/φοιτητών	3.95			
Σύνολο απαντημένων ερωτηματολογίων	33			

Κατά το εαρινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2023–2024, ο μέσος συνολικός βαθμός ικανοποίησης των φοιτητών/τριών από τη διδασκαλία των μαθημάτων του Π.Μ.Σ. «Βιώσιμη Ανάπτυξη» ήταν 3,95, παρουσιάζοντας μείωση σε σύγκριση με το αντίστοιχο του χειμερινού εξαμήνου (4,44). Η πτώση αυτή ενδέχεται να οφείλεται στη φύση των προσφερόμενων μαθημάτων ή σε επιμέρους ζητήματα σχετιζόμενα με το διδακτικό έργο, την οργάνωση ή τη συνάφεια περιεχομένου.

Οι υψηλότερες τιμές ικανοποίησης καταγράφηκαν στα μαθήματα «Ανάλυση Κύκλου Ζωής Προϊόντος» (4,77) και «Υπευθυνότητα και Πράσινη Επιχειρηματική Σκέψη» (4,63), ενώ τη χαμηλότερη τιμή παρουσίασε το μάθημα «Αναπτυξιακά Επιχειρησιακά Προγράμματα» (2,77), ένδειξη ανάγκης περαιτέρω αποτίμησης και πιθανών βελτιώσεων στο σχεδιασμό και την υλοποίησή του.

Συνολικά, απαντήθηκαν 33 ερωτηματολόγια, αριθμός σημαντικά αυξημένος σε σχέση με το χειμερινό εξάμηνο (16). Τα ποσοστά συμμετοχής φοιτητών/τριών παρουσίασαν επίσης σχετική βελτίωση, με το υψηλότερο να φτάνει το 44% στο μάθημα «Ανάλυση Κύκλου Ζωής Προϊόντος». Παρότι τα ποσοστά απόκρισης εξακολουθούν να είναι περιορισμένα, η αύξηση τους υποδηλώνει θετικό βήμα προς την ενίσχυση της συμμετοχής στη διαδικασία αξιολόγησης του διδακτικού έργου.

Εν συνεχεία, οι Πίνακες 2.15 & 2.16 παρουσιάζουν τις μέσες τιμές για την αξιολόγηση του διδακτικού έργου των διδασκόντων/ουσών για το σύνολο των διδαχθέντων μαθημάτων, ανά ακαδημαϊκό εξάμηνο σπουδών.

Πίνακας 2.15: Μέσος όρος για την αξιολόγηση του διδακτικού έργου του συνόλου των διδασκόντων/ουσών του Π.Μ.Σ. «Βιώσιμη Ανάπτυξη», Χειμερινό εξάμηνο 2023-24.

Π.Μ.Σ. ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2023-24		
ΣΥΝΟΛΟ 7 ΜΑΘΗΜΑΤΑ	**Διδακτικό έργο**	**Πλήθος ερωτηματολογίων**
	Μ.Ο.	16

	4.44	

Πίνακας 2.16: Μέσος όρος για την αξιολόγηση του διδακτικού έργου του συνόλου των διδασκόντων του Π.Μ.Σ. «Βιώσιμη Ανάπτυξη», Εαρινό εξάμηνο 2023-24.

Π.Μ.Σ. ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2023-24		
ΣΥΝΟΛΟ 12 ΜΑΘΗΜΑΤΑ	**Διδακτικό έργο**	**Πλήθος ερωτηματολογίων**
	Μ.Ο.	33
	3.95	

Η αξιολόγηση του διδακτικού έργου του Π.Μ.Σ. «Βιώσιμη Ανάπτυξη» για το ακαδημαϊκό έτος 2023–2024 καταγράφει συνολικό μέσο όρο ικανοποίησης 4,20, με τιμές 4,44 στο χειμερινό και 3,95 στο εαρινό εξάμηνο, όπως προκύπτει από τις συγκεντρωτικές τιμές των Πινάκων 2.15 και 2.16.

Η συνολική εικόνα αναδεικνύει υψηλό επίπεδο ποιότητας διδασκαλίας, με διακύμανση μεταξύ εξαμήνων που ενδέχεται να αντανακλά ιδιαιτερότητες της διδακτέας ύλης, της μεθοδολογίας διδασκαλίας ή της σύνθεσης του διδακτικού προσωπικού.

Επιπλέον, σημειώνεται αύξηση της φοιτητικής συμμετοχής στη διαδικασία αξιολόγησης: από 16 απαντημένα ερωτηματολόγια στο χειμερινό εξάμηνο σε 33 στο εαρινό, γεγονός που ενισχύει τη βάση αξιοπιστίας των αποτελεσμάτων. Η εξέλιξη αυτή κρίνεται θετική και ενθαρρύνει τη συνέχιση ενεργειών προς την κατεύθυνση ενίσχυσης της φοιτητικής εμπλοκής στην αποτίμηση της ποιότητας διδασκαλίας.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΑ ΕΤΗ

Α. Συμμετοχή φοιτητριών/φοιτητών στην αξιολόγηση

Πίνακας 2.17: Συμμετοχή φοιτητών Π.Μ.Σ Βιώσιμης Ανάπτυξης στην αξιολόγηση κατά τα έτη 2019-2024.

Συμμετοχή φοιτητών/φοιτητριών Π.Μ.Σ. Βιώσιμης Ανάπτυξης στην αξιολόγηση κατά τα έτη 2019 έως 2024			
Ακαδημαϊκό έτος	**Αριθμός φοιτητών/φοιτητριών**		
	Χειμερινό εξάμηνο	**Εαρινό εξάμηνο**	**ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ**

2019-20	80	63	143
2020-21	166	131	169
2021-22	59	64	123
2022-23	46	39	85
2023-24	16	33	49

Κατά την πενταετία 2019–2024 καταγράφεται διαρκής μείωση της συμμετοχής των φοιτητών/φοιτητριών στη διαδικασία αξιολόγησης του διδακτικού έργου. Από 143 απαντημένα ερωτηματολόγια το 2019–2020, ο αριθμός μειώθηκε σε 49 το 2023–2024, με το χαμηλότερο ποσοτικό αποτύπωμα να παρατηρείται στο τελευταίο ακαδημαϊκό έτος.

Η τάση αυτή προκαλεί προβληματισμό, καθώς η χαμηλή συμμετοχή επηρεάζει τη δυνατότητα εξαγωγής αξιόπιστων συμπερασμάτων για την ποιότητα του παρεχόμενου διδακτικού έργου. Παρά τη μικρή ανάκαμψη που σημειώθηκε στο εαρινό εξάμηνο του 2023–2024 (33 απαντήσεις έναντι 16 το χειμερινό), η συνολική εικόνα αναδεικνύει ανάγκη επανασχεδιασμού της διαδικασίας αξιολόγησης ή ενίσχυσης της ενημέρωσης και κινητοποίησης των φοιτητών/φοιτητριών.

Η διαχρονική καταγραφή υποδεικνύει ότι η επίτευξη συστηματικής και ποιοτικά επαρκούς αξιολόγησης απαιτεί μέτρα για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης, της ανωνυμίας και της αποτελεσματικής αξιοποίησης των αποτελεσμάτων από τους φοιτητές/τριες.

Β. Αξιολόγηση διδακτικού έργου

Πίνακας 2.18: Συνολικοί μέσοι όροι για τη διδακτική ικανότητα και τη διδακτική μεθοδολογία των διδασκόντων/ουσών- Χειμερινό και Εαρινό εξάμηνο Π.Μ.Σ. Βιώσιμης Ανάπτυξης κατά τα έτη 2019 έως 2024.

ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ- ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΚΑΙ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ					
Ακαδημαϊκό έτος	**Διδακτική Ικανότητα**		**Διδακτική Μεθοδολογία**		**Πλήθος ερωτηματολογίων**
	Μ.Ο.	**Τ.Α.**	**Μ.Ο.**	**Τ.Α.**	

2019-20	4,42	0,62	4,24	0,76	143
	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ				
	ΜΟ				
2020-21	4,75				263
2021-22	4,67				123
2022-23	4,66				85
2023-24	4,19				49

Η αποτίμηση της διδακτικής ικανότητας και της μεθοδολογίας των διδασκόντων/ουσών του Π.Μ.Σ. «Βιώσιμη Ανάπτυξη» κατά την πενταετία 2019–2024 δείχνει υψηλές μέσες τιμές αξιολόγησης, με διαχρονική σταθερότητα και μικρές διακυμάνσεις.

Συγκεκριμένα:

- Το 2019–2020, ο μέσος όρος για τη διδακτική ικανότητα ήταν 4,42 και για τη διδακτική μεθοδολογία 4,24 με σύνολο 143 ερωτηματολογίων.
- Το 2020–2021 παρατηρείται η υψηλότερη τιμή της περιόδου (4,75), ενώ οι επόμενες δύο χρονιές διατηρούν σταθερά υψηλούς δείκτες (4,67 το 2021–2022 και 4,66 το 2022–2023).
- Το 2023–2024 παρουσιάζει πτωτική τάση, με μέσο όρο 4,19, σε συμφωνία με τα υπόλοιπα ευρήματα του ίδιου έτους.

Η γενική εικόνα υποδηλώνει ότι η ποιότητα της παρεχόμενης διδασκαλίας παραμένει υψηλή, παρά τις διακυμάνσεις. Ωστόσο, η μείωση που καταγράφεται το 2023–2024 ενδέχεται να αντανακλά αλλαγές στο διδακτικό δυναμικό, αυξημένες απαιτήσεις των φοιτητών ή συγκυριακούς παράγοντες και αποτελεί σημείο που χρήζει περαιτέρω διερεύνησης στο πλαίσιο της διασφάλισης ποιότητας του προγράμματος.

Β.2.2 Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών “Εκπαίδευση και Πολιτισμός”

Β.2.2.1 Συνοπτική Παρουσίαση

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) «Εκπαίδευση και Πολιτισμός» παρέχει υψηλού επιπέδου επιστημονική εξειδίκευση στα γνωστικά πεδία της Εκπαίδευσης και του

Πολιτισμού. Το Πρόγραμμα στοχεύει πρωτίστως στη σύζευξη της ψυχοεκπαιδευτικής πράξης με την πολιτισμική παιδεία, δύο επιστημονικών πεδίων που δεν διαμορφώνονται ανεξάρτητα, αλλά αλληλοσυμπληρώνονται, συνεργάζονται και αλληλοτροφοδοτούνται με σκοπό να υπηρετήσουν τον άνθρωπο σε ένα βιώσιμο κοινωνικό περιβάλλον σε συνθήκες ευημερίας, ποιοτικής εκπαίδευσης και ισότητας. Περιλαμβάνει τρεις ειδικεύσεις σπουδών:

α) Παιδαγωγική Ψυχολογία και Εκπαιδευτική Πράξη

β) Διοίκηση και Διαχείριση Εκπαιδευτικών Μονάδων

γ) Πολιτισμική Αγωγή με διακριτούς στόχους ως προς την κατάρτιση των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών του. Το Πρόγραμμα αποσκοπεί στην προαγωγή της γνώσης και της επιστήμης, στην καλλιέργεια δεξιοτήτων και στην ανάπτυξη της έρευνας και αναφέρεται σε συναφή πεδία με αυτά που θεραπεύει το προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος.

Το Πρόγραμμα της ειδίκευσης «**Παιδαγωγική Ψυχολογία και Εκπαιδευτική Πράξη»** αποσκοπεί στην επιστημονική εξειδίκευση των αποφοίτων του σε περιοχές γνώσεων και δεξιοτήτων που σχετίζονται με τη διαδικασία της μάθησης και της διδασκαλίας και των επιπτώσεων τους στην γνωστική και ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των παιδιών στο σχολικό περιβάλλον, την υποστήριξη όλων των μαθητών και μαθητριών με ιδιαίτερη έμφαση στους μαθητές και τις μαθήτριες με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και μαθησιακές ή/και αναπτυξιακές διαταραχές, τη διαχείριση της σχολικής τάξης, την εφαρμογή αποτελεσματικών και συμπεριληπτικών στρατηγικών μάθησης και διδασκαλίας, την επικοινωνία, τις διαπροσωπικές σχέσεις και τα προβλήματα προσαρμογής στο σχολείο και την ευαισθητοποίηση απέναντι στην ετερότητα.

Το Πρόγραμμα της ειδίκευσης «**Διοίκηση και Διαχείριση Εκπαιδευτικών Μονάδων**» εκπαιδεύει τους/τις αποφοίτους του σε θέματα που σχετίζονται με τις αρχές της διοικητικής επιστήμης και της οικονομικής αξίας της εκπαίδευσης, με ζητήματα οργάνωσης και διοίκησης της εκπαιδευτικής μονάδας και ενός οργανισμού, με τη διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού, τη λήψη αποφάσεων και την επίδραση που ασκεί το είδος της ηγεσίας στη λειτουργία ενός εκπαιδευτικού οργανισμού, την οργανωσιακή συμπεριφορά και την εποικοδομητική λύση οργανωσιακών προβλημάτων.

Το Πρόγραμμα της ειδίκευσης «**Πολιτισμική Αγωγή**» έχει σκοπό να εκπαιδεύσει τους/τις αποφοίτους του σε θέματα που σχετίζονται με την καλλιέργεια των πολιτισμικών ενδιαφερόντων των μαθητών/μαθητριών και την ευαισθησία τους σε θέματα πολιτισμού και σεβασμού της πολιτισμικής διαφορετικότητας, τη διοργάνωση και υλοποίηση πολιτιστικών δραστηριοτήτων και την ανάληψη δράσεων πολιτιστικού τουρισμού, καθώς και με ζητήματα οργάνωσης και διοίκησης της εκπαιδευτικής μονάδας.

Για την απόκτηση του ΜΔΣ απαιτούνται συνολικά εκατόν είκοσι (120) πιστωτικές μονάδες βάσει του Ευρωπαϊκού Συστήματος Μεταφοράς και Συσσώρευσης Ακαδημαϊκών Μονάδων (European Credit Transfer and Accumulation System, ECTS) για κάθε ειδίκευση. Ενενήντα (90) από αυτές αντιστοιχούν στα μαθήματα και τριάντα (30) αντιστοιχούν στη ΜΔΕ. Όλα τα μαθήματα διδάσκονται εβδομαδιαίως και, κατά περίπτωση, περιλαμβάνουν παραδόσεις (στην ελληνική γλώσσα), διαλέξεις, σεμινάρια εξειδικευμένης κατάρτισης και εργαστήρια (στην ελληνική ή στην αγγλική γλώσσα), διά ζώσης ή και εξ αποστάσεως σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

Κατά τη διάρκεια των σπουδών, οι ΜΦ υποχρεούνται σε παρακολούθηση και επιτυχή εξέταση μεταπτυχιακών μαθημάτων, συγγραφή επιστημονικών εργασιών, καθώς και σε εκπόνηση ΜΔΕ. Εκτός των μαθημάτων, το ΠΜΣ υποστηρίζει μια σειρά από δραστηριότητες

ανταποδοτικού χαρακτήρα για τους ΜΦ, όπως βραβεία, υποτροφίες, σεμινάρια, εργαστηριακές ασκήσεις, βιωματικές ασκήσεις προσωπικής ανάπτυξης και εκπαιδευτικές ασκήσεις σε σχολικές μονάδες, μουσεία, ιδρύματα και φορείς που ασχολούνται με τον πολιτισμό. Επιπρόσθετα, το ΠΜΣ διοργανώνει συνέδρια - ημερίδες με δωρεάν συμμετοχή των ΜΦ, επισκέψεις σε μουσεία και άλλους χώρους πολιτισμού, καθώς και εκπαιδευτικές εκδρομές.

Προς απόκτηση της απαιτούμενης πρακτικής εμπειρίας το πρόγραμμα της ειδίκευσης «Παιδαγωγική Ψυχολογία και Εκπαιδευτική Πράξη» περιλαμβάνει υποχρεωτική Πρακτική Άσκηση (ΠΑ) σε φορείς ψυχικής υγείας, σχολικές μονάδες ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, σχολικές μονάδες γενικής εκπαίδευσης, Επιτροπές Διεπιστημονικής Υποστήριξης, Κέντρα Διάγνωσης, Αξιολόγησης, Συμβουλευτικής και Υποστήριξης, Ιδρύματα Παιδικής Προστασίας, Δομές Υποδοχής και Εκπαίδευσης Προσφύγων, Κέντρα εκπαίδευσης/Μονάδες φροντίδας παιδιών και εφήβων με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες κ.ά. Η Πρακτική Άσκηση πραγματοποιείται υπό την επίβλεψη/συνεργασία του επιβλέποντος μέλους ΔΕΠ/διδάσκοντα/διδάσκουσας που είναι ο/η Επιστημονικά Υπεύθυνος της ΠΑ και των εποπτών εκπαιδευτικών και ψυχολόγων του εκάστοτε φορέα. Η ΠΑ έχει διάρκεια 500 ωρών και αντιστοιχεί σε 20 πιστωτικές μονάδες ECTS.

Το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών “Εκπαίδευση και Πολιτισμός” είναι αναρτημένο στον παρακάτω σύνδεσμο: Π.Μ.Σ Εκπαίδευση και Πολιτισμός

- *Προοπτικές απασχόλησης*

Το Π.Μ.Σ. «Εκπαίδευση και Πολιτισμός» έχει ως στόχο οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/μεταπτυχιακές φοιτήτριες (ΜΦ) να αποκτήσουν θεωρητικές γνώσεις, εξειδίκευση, επιστημονικές, ερευνητικές και επαγγελματικές δεξιότητες και ικανότητες καθώς και κριτική/δημιουργική σκέψη. Οι απόφοιτοι ΜΦ διαθέτουν γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες στην επιστημονική έρευνα που επιτρέπουν την παραγωγή ερευνητικού έργου και την προαγωγή της επιστήμης και της εκπαιδευτικής πράξης.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών τους οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/μεταπτυχιακές φοιτήτριες (ΜΦ) αναμένεται να:

● συμβάλουν στην αναβάθμιση της διδακτικής πράξης και την προαγωγή της έρευνας που σχετίζεται με αυτήν,

● εφαρμόζουν αποτελεσματικές στρατηγικές μάθησης και διδασκαλίας, μεθόδους αξιολόγησης και υποστήριξης προκειμένου να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά στις γνωστικές, κοινωνικές και συναισθηματικές ανάγκες των μαθητών/μαθητριών με ή χωρίς ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και δυνατότητες,

● διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις και να αποκτήσουν τις κατάλληλες επαγγελματικές δεξιότητες αναφορικά με τους τομείς παροχής εκπαιδευτικών και ψυχοπαιδαγωγικών υπηρεσιών σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο σε ποικίλα εκπαιδευτικά πλαίσια και δομές παροχής ψυχολογικών υπηρεσιών,

● κατανοήσουν σε βάθος τις αρχές της διοικητικής επιστήμης, αλλά και της οικονομικής αξίας της εκπαίδευσης,

● χειρίζονται με επιτυχία ζητήματα οργάνωσης και διοίκησης της εκπαιδευτικής μονάδας, ώστε να καταστούν ικανοί να αντιμετωπίζουν τα ποικίλα προβλήματα που αφορούν στη διοίκηση ενός οργανισμού και, κυρίως, του ανθρώπινου δυναμικού,

● διευρύνουν και να ενισχύσουν τις γνώσεις και τις επαγγελματικές δεξιότητές τους, έτσι ώστε να λαμβάνουν αποφάσεις και να λειτουργούν αποτελεσματικά ως στελέχη της εκπαίδευσης
● καλλιεργούν τα πολιτισμικά ενδιαφέροντα των μαθητών/μαθητριών και την ευαισθησία τους σε θέματα πολιτισμού και σεβασμού της πολιτισμικής διαφορετικότητας,
● επιμελούνται τη διοργάνωση και υλοποίηση πολιτιστικών δραστηριοτήτων και να αναλαμβάνουν δράσεις πολιτιστικού τουρισμού,
● χειρίζονται με επιτυχία ζητήματα οργάνωσης και διοίκησης της εκπαιδευτικής μονάδας, λειτουργούν αποτελεσματικά ως στελέχη της εκπαίδευσης.
● γνωρίζουν τις αρχές δεοντολογίας και ηθικής στην επιστημονική έρευνα

- *Σύνδεση της διδασκαλίας με την έρευνα*

Η σύνδεση της διδασκαλίας με την έρευνα τεκμηριώνεται με βάση τις ακόλουθες επιστημονικές και ακαδημαϊκές δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στο Π.Μ.Σ.:

- Εκπόνηση διπλωματικών εργασιών από τους/τις μεταπτυχιακούς/μεταπτυχιακές φοιτητές/φοιτήτριες, η οποία στηρίζεται στη διεξαγωγή έρευνας σε σχολεία γενικής ή ειδικής εκπαίδευσης και σε άλλες εκπαιδευτικές ή πολιτισμικές δομές.
- Παρουσίαση σε διεθνή ή ελληνικά συνέδρια των ερευνητικών εργασιών των μεταπτυχιακών φοιτητών/φοιτητριών, οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο των διπλωματικών τους εργασιών.
- Δημοσίευση σε έγκριτα ξενόγλωσσα ή ελληνικά επιστημονικά περιοδικά των παραπάνω ερευνητικών εργασιών.
- Διοργάνωση διεθνών και εθνικών επιστημονικών συνεδρίων, ημερίδων, διημερίδων με πρωτοβουλία των μελών ΔΕΠ, στα οποία συμμετέχουν και μεταπτυχιακοί/μεταπτυχιακές φοιτητές/φοιτήτριες με προφορικές ή αναρτημένες εισηγήσεις, οι οποίες βασίζονται στην ερευνητική εργασία που πραγματοποίησαν στο πλαίσιο των διπλωματικών τους εργασιών.
- Συνέργειες με Πανεπιστήμια του εξωτερικού για υλοποίηση Προγραμμάτων στο πλαίσιο του Προγράμματος Erasmus+, στα οποία συμμετέχουν μεταπτυχιακοί/μεταπτυχιακές και διδακτορικοί/διδακτορικές φοιτητές/φοιτήτριες,
- Πρακτική άσκηση, η οποία πραγματοποιείται στο πλαίσιο κάθε Ειδίκευσης, και δίνει στους/στις φοιτητές/φοιτήτριες τη δυνατότητα να εφαρμόσουν στην πράξη τις γνώσεις που απέκτησαν σε ζητήματα παιδαγωγικής, μεθοδολογικής και διδακτικής φύσεως.

- *Πληροφοριακά συστήματα*

Οι φοιτητές/-τριες αποκτούν με την εγγραφή τους όνομα χρήστη και κωδικό πρόσβασης με τα οποίο έχουν πρόσβαση στο σύνολο των ηλεκτρονικών υπηρεσιών που παρέχονται από το Πανεπιστήμιο και την πολιτεία. Το Κέντρο Πληροφορικής και Δικτύων (ΚΠΔ) του Πανεπιστημίου αναλαμβάνει την εγγραφή των φοιτητών/-τριών στον κατάλογο χρηστών του Πανεπιστημίου (LDAP) και στην συνέχεια δημιουργεί κωδικό πρόσβασης, ο οποίος κοινοποιείται ηλεκτρονικά στον/στην φοιτητή/-τρια. Η χρήση του συνθηματικού και του ονόματος χρήστη είναι αυστηρά προσωπική.

Οι φοιτητές/-τριες του Πανεπιστημίου έχουν πρόσβαση σε διάφορες κατηγορίες υπηρεσιών όπως:

α) βασικές ηλεκτρονικές υπηρεσίες (ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, φιλοξενία ιστοσελίδων, δημιουργία και αποθήκευση αρχείων και δεδομένων στο υπολογιστικό νέφος,

β) υπηρεσίες ηλεκτρονικής μάθησης (ηλεκτρονική τάξη, e-class),

γ) υπηρεσίες πρόσβασης σε ηλεκτρονικές πηγές και

δ) χρήση εφαρμογών που εξασφαλίζει το Πανεπιστήμιο για όλα τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας. Οι φοιτητές/-τριες πρέπει να συμμορφώνονται με τους όρους χρήσης ηλεκτρονικών υπηρεσιών και εφαρμογών, όπως αναφέρονται στον Κανονισμό Λειτουργίας του Κέντρου Πληροφορικής και Δικτύων και ανακοινώνονται στην ιστοσελίδα του Πανεπιστημίου. Σε περίπτωση όπου κάποιος/-α χρήστης/-στρια προβαίνει σε ενέργειες οι οποίες δεν είναι σύμφωνες με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο που διέπει την ορθή χρήση των ηλεκτρονικών υπηρεσιών και του κανονισμού του ΚΠΔ, το ΚΠΔ δύναται να προβαίνει άμεσα σε απενεργοποίηση του λογαριασμού του/της.

Η εφαρμογή "Φοιτητολόγιο" παρέχει τη δυνατότητα σε κάθε φοιτητή/-τρια του Π.Μ.Σ. να παρακολουθεί την ακαδημαϊκή του πορεία (βαθμό μαθημάτων, μέσο όρο κ.α.) καθώς και να καταθέτει ηλεκτρονικά αιτήσεις για έγγραφα (π.χ. αναλυτική βαθμολογία). Επίσης, μέσω του φοιτητολογίου εγγράφεται στο τρέχον εξάμηνο.

Στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης, έχει εγκατασταθεί και λειτουργεί στο Κέντρο Πληροφορικής και Δικτύων του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου η πλατφόρμα ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης open e-Class. Σε αυτήν αναρτώνται όλες οι παρουσιάσεις των διδασκόντων/-ουσών, ερωτηματολόγια, τεστ αυτοαξιολόγησης, εργασίες και πληροφοριακό υλικό του μαθήματος. Μέσω της ηλεκτρονικής τάξης, ο/η ΜΦ μπορεί να επικοινωνήσει με τον/τη διδάσκοντα/-ουσα για θέματα που αφορούν στο συγκεκριμένο μάθημα.

- *Σχέδιο αξιοποίησης διδάκτρων*

Η χρηματοδότηση του ΠΜΣ μπορεί να προέρχεται από: α) τέλη φοίτησης, β) δωρεές, χορηγίες και πάσης φύσεως οικονομικές ενισχύσεις, γ) κληροδοτήματα, δ) πόρους από ερευνητικά έργα ή προγράμματα, ε) ιδίους πόρους του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου, στ) τον κρατικό προϋπολογισμό ή το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων, ζ) κάθε άλλη νόμιμη πηγή.

Η διαχείριση των πόρων του ΠΜΣ πραγματοποιείται από τον Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας (ΕΛΚΕ) του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου.

Οι πόροι του ΠΜΣ κατανέμονται ως εξής: α) Ποσό που αντιστοιχεί στο τριάντα τοις εκατό (30%) των συνολικών εσόδων που προέρχονται από τέλη φοίτησης παρακρατείται από τον ΕΛΚΕ. Στο ποσό αυτό συμπεριλαμβάνεται το ποσοστό παρακράτησης υπέρ του ΕΛΚΕ για την οικονομική διαχείριση του ΠΜΣ. Με απόφαση του Συμβουλίου Διοίκησης που λαμβάνεται έως το τέλος Μαρτίου κάθε έτους αποφασίζεται αν το υπόλοιπο ποσό μετά από την αφαίρεση της παρακράτησης υπέρ ΕΛΚΕ μεταφέρεται στον τακτικό προϋπολογισμό ή διατίθεται για τη δημιουργία έργων/προγραμμάτων μέσω του ΕΛΚΕ με σκοπό την κάλυψη κατά προτεραιότητα των αναγκών ΠΜΣ που λειτουργούν χωρίς τέλη φοίτησης και την κάλυψη ερευνητικών,

εκπαιδευτικών και λειτουργικών αναγκών του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου. Στα έσοδα του ΠΜΣ των περ. β) έως δ) της παρ. 11.3 πραγματοποιείται η παρακράτηση υπέρ ΕΛΚΕ που ισχύει για τα έσοδα από αντίστοιχες πηγές χρηματοδότησης, β) το υπόλοιπο ποσό των συνολικών εσόδων του ΠΜΣ διατίθεται για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών του ΠΜΣ.

Το Π.Μ.Σ. «Εκπαίδευση και Πολιτισμός» υποστηρίζει μια σειρά από δραστηριότητες ανταποδοτικού χαρακτήρα για τους φοιτητές/τριες του όπως βραβεία, υποτροφίες, σεμινάρια, εργαστηριακές ασκήσεις, βιωματικές ασκήσεις προσωπικής ανάπτυξης και εκπαιδευτικές ασκισεισ σε σχολικές μονάδες, μουσεία, ιδρύματα και φορείς που ασχολούνται με τον πολιτισμό. Επιπρόσθετα, το Π.Μ.Σ. διοργανώνει συνέδρια - ημερίδες με δωρεάν συμμετοχή των φοιτητών του, επισκέψεις σε μουσεία και άλλους χώρους πολιτισμού καθώς και εκπαιδευτικές εκδρομές.

- **Β.2.2.2 Πρόγραμμα Σπουδών**

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Εκπαίδευση και Πολιτισμός» είναι αναρτημένο στον παρακάτω σύνδεσμο: Πρόγραμμα Σπουδών Π.Μ.Σ. Εκπαίδευση και Πολιτισμός
Η Τροποποίηση της υπ' αρ. 72788/30-04-2018 (Β' 3721) Απόφασης Συγκλήτου του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου (αρ. συν. 329/30-04-2018), περί Επανίδρυσης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) του Τμήματος Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας (πλέον Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης) της Σχολής Περιβάλλοντος, Γεωγραφίας και Εφαρμοσμένων Οικονομικών του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου, με τίτλο "Εκπαίδευση και Πολιτισμός" πραγματοποιήθηκε στο υπ' αριθμ. 30043 ΦΕΚ Β' 3075/17-06-2022.

- *Συγκριτική αξιολόγηση με άλλα Π.Μ.Σ.*

Στην Ελλάδα υπάρχουν τα παρακάτω έξι (6) Προγράμματα με ίδιο ή συναφή τίτλο με το Π.Μ.Σ. "Εκπαίδευση και Πολιτισμός" του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου:

(1) Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Τίτλος Προγράμματος "Εκπαίδευση και Πολιτισμός".
(2) Πανεπιστήμιο Κρήτης, Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Τίτλος Προγράμματος "Επιστήμες της Αγωγής: Τέχνη και Εκπαίδευση".
(3) Πανεπιστήμιο Κρήτης, Τμήμα Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών, Τίτλος Προγράμματος "Πολιτισμική Ανάλυση και Εκπαίδευση".
(4) Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών. Τίτλος Προγράμματος "Ευρωπαϊκές Πολιτικές Νεολαίας, Επιχειρηματικότητας, Εκπαίδευσης και Πολιτισμού".
(5) Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Θεολογίας (επισπεύδον), το Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, το Τμήμα Φιλολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και το the European Wergeland Centre του Συμβουλίου της Ευρώπης, Τίτλος Προγράμματος "Ταυτότητα, Εκπαίδευση και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό".
(6) Πανεπιστήμιο Πατρών, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία. Τίτλος Προγράμματος: "Επιστήμες της Εκπαίδευσης και της Αγωγής: Λόγος, Τέχνη και Πολιτισμός στην Εκπαίδευση".

Αξίζει να σημειωθεί ότι κανένα από τα παραπάνω Προγράμματα δεν περιλαμβάνει ειδικεύσεις που να απορρέουν από τη σύζευξη και αλληλοσύνδεση πτυχών της Εκπαίδευσης και του Πολιτισμού με σκοπό της κατάρτιση σε διακριτούς επιστημονικούς χώρους με κοινό όμως προσανατολισμό και κέντρο ενδιαφέροντος τον αναπτυσσόμενο άνθρωπο, τη γνωστική, κοινωνική και συναισθηματική του ετοιμότητα που αποτελεί θεμέλιο και προϋπόθεση για την ολοκλήρωσή του, το εκπαιδευτικό και πολιτιστικό του περιβάλλον σε συνθήκες βιωσιμότητας και ευημερίας. Αντίθετα, τα Προγράμματα αυτά επικεντρώνονται στον Πολιτισμό και τις εκπαιδευτικές ή κοινωνιολογικές του εφαρμογές. Υπό το πρίσμα αυτό, το Π.Μ.Σ. "Εκπαίδευση και Πολιτισμός" του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης διακρίνεται τόσο για τη στοχοθεσία του όσο και για το περιεχόμενο και τη διάρθρωση του.

Τα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών τα οποία έχουν συναφείς ειδικεύσεις με αυτές του Π.Μ.Σ. «Εκπαίδευση και Πολιτισμός» στην Ελλάδα είναι τα παρακάτω δεκαεπτά (17):

(1) Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Ψυχολογίας, Τίτλος Προγράμματος "Σχολική Ψυχολογία".
(2) Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Ψυχολογίας, Τίτλος Προγράμματος "Σχολική Ψυχολογία".
(3) Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Τίτλος Προγράμματος "Επιστήμες της Αγωγής", Ειδίκευση "Εφαρμοσμένη Ψυχολογία στην Εκπαίδευση".
(4) Πανεπιστήμιο Κρήτης, Τμήμα Ψυχολογίας, Τίτλος Προγράμματος "Σχολική Ψυχολογία".
(5) Πανεπιστήμιο Κρήτης, Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Τίτλος προγράμματος "Επιστήμες της Αγωγής: Σχολική Ψυχολογία, Πρόληψη και Ψυχοπαιδαγωγικές Παρεμβάσεις για Παιδιά Προσχολικής και Σχολικής Ηλικίας".
(6) Πανεπιστήμιο Πατρών, Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας. Τίτλος Προγράμματος: "Διοίκηση Εκπαίδευσης".
(7) Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Τίτλος Προγράμματος: "Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης".
(8) Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας, Τίτλος Προγράμματος: "Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων".
(9) Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδας, Τμήμα Διοίκησης Οργανισμών, Μάρκετινγκ και Τουρισμού, Τίτλος Προγράμματος: "Διοίκηση και Οργάνωση Εκπαιδευτικών Μονάδων".
(10) Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων. Τίτλος Προγράμματος: "Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων".
(11) ΑΣΠΑΙΤΕ, Παιδαγωγικό Τμήμα. Τίτλος Προγράμματος: "Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης".
(12) Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Τίτλος Προγράμματος: "Πολιτική, Διοίκηση και Αξιολόγηση στην Εκπαίδευση".
(13) Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού. Τίτλος Προγράμματος: "Μοντέλα Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Εκπαιδευτικών Μονάδων".

(14) Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης. Τίτλος Προγράμματος: "Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης – Εκπαιδευτική Ηγεσία".

(15) Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης. Τίτλος Προγράμματος: "Οργάνωση, Διοίκηση και Αξιολόγηση στην Εκπαίδευση".

(16) Πανεπιστήμιο Κρήτης, Τμήμα Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης. Τίτλος Προγράμματος: "Επιστήμες της Αγωγής, Κριτική Παιδαγωγική και Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών".

(17) Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Τίτλος Προγράμματος "Εκπαιδευτική Πολιτική: Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Διοίκηση".

Τα παραπάνω Προγράμματα, τα οποία έχουν συναφείς ειδικεύσεις με αυτές του Π.Μ.Σ. «Εκπαίδευση και Πολιτισμός» σχετίζονται με την Εκπαιδευτική, την Παιδαγωγική και την Σχολική Ψυχολογία και ασχολούνται με θέματα που αφορούν, κυρίως, στην εφαρμογή των ψυχολογικών θεωριών στην εκπαιδευτική πράξη και στην κατάρτιση των Σχολικών Ψυχολόγων. Ο επιστημονικός συνδυασμός, ωστόσο, της Παιδαγωγικής Ψυχολογίας με τη διδακτική πράξη που θεραπεύει η ειδίκευση «Παιδαγωγική Ψυχολογία και Εκπαιδευτική Πράξη» του εν λόγω Π.Μ.Σ. την καθιστά μοναδική στην Ελλάδα. Σχετικά με την ειδίκευση «Διοίκηση και Διαχείριση Εκπαιδευτικών Μονάδων» σημειώνουμε ότι υπάρχουν άλλα μεταπτυχιακά προγράμματα, τα οποία προσφέρονται από Τμήματα διοίκησης επιχειρήσεων ή από τμήματα τεχνικής, προσχολικής ή πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, τα οποία, ενδεχομένως, να έχουν το ίδιο αντικείμενο μεταπτυχιακών σπουδών. Ωστόσο κανένα από τα παραπάνω προγράμματα δεν είναι ταυτόσημο με την εν λόγω κατεύθυνση, αφού στη συγκεκριμένη κατεύθυνση του Π.Μ.Σ. Εκπαίδευση & Πολιτισμός, προσφέρονται καινοτόμα μαθήματα όπως είναι τα "Θεσμικό πλαίσιο διοίκησης σχολικών μονάδων", "Σχολική ηγεσία και επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού", "Πολιτιστική Πολιτική στην εκπαιδευτική μονάδα"κ.ά. Η προσφορά αυτών των μαθημάτων απεικονίζει τη δυναμική, τη δημιουργικότητα και την καινοτομία της κουλτούρας που χαρακτηρίζει την κατεύθυνση του μεταπτυχιακού προγράμματος. Τέλος, στην ειδίκευση «Πολιτισμική Αγωγή», επιχειρείται μια πολύπλευρη προσέγγιση θεμάτων Αγωγής και Πολιτισμού. Επιπλέον, ένα καινοτόμο χαρακτηριστικό του Προγράμματος «Εκπαίδευση και Πολιτισμός», το οποίο δεν υπάρχει σε κανένα από τα προαναφερόμενα προγράμματα της ημεδαπής, με τα οποία έχει συνάφεια, αποτελούν τα "Βιωματικά Σεμινάρια Προσωπικής Ανάπτυξης και Συμβουλευτικής Υποστήριξης", τα οποία προσφέρονται στους/στις φοιτητές/φοιτήτριες όλων των ειδικεύσεων. Τα Σεμινάρια αυτά περιλαμβάνουν: α) βιωματικές ασκήσεις που αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση των φοιτητών/φοιτητριών σε θέματα προσωπικής ανάπτυξης, όπως αναγνώριση και έκφραση προσωπικών συναισθημάτων, διαχείριση του άγχους, του θυμού και άλλων αρνητικών συναισθημάτων, θετική αυτοεκτίμηση, αναγνώριση των συναισθημάτων των άλλων (ενσυναίσθηση), κ.ά., και β) βιωματικές ασκήσεις μέσα από τις οποίες οι φοιτητές/φοιτήτριες μαθαίνουν να διαχειρίζονται διάφορα προβλήματα που αφορούν στη σχολική τάξη, τη σχολική μονάδα και άλλους εργασιακούς χώρους, καθώς και να αναπτύσσουν δεξιότητες επικοινωνίας, ηγεσίας και διοίκησης.

Τέλος, μέσω της υλοποίησης Πρακτικής Άσκησης -όπως περιγράφηκε παραπάνω- οι φοιτητές και οι φοιτήτριες αποκτούν εμπειρία σε θέματα που σχετίζονται με την παρατήρηση, καταγραφή και αξιολόγηση των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών και δυνατοτήτων των μαθητών/μαθητριών καθώς και τη συνεργασία με επαγγελματίες ψυχικής υγείας διαφόρων

ειδικοτήτων στο πλαίσιο του σχεδιασμού και της εφαρμογής κατάλληλων διδακτικών/εκπαιδευτικών παρεμβάσεων.

- **Β.2.2.3 Κανονισμός σπουδών**

Ο Κανονισμός Λειτουργίας και Οδηγός Σπουδών του Π.Μ.Σ. "Εκπαίδευση και Πολιτισμός" είναι αναρτημένος στον παρακάτω σύνδεσμο: Κανονισμός Λειτουργίας Π.Μ.Σ. Εκπαίδευση και Πολιτισμός

- **Β.2.2.4 Στοιχεία φοιτητών/τριών**

Πίνακας 2.19: Φοιτητικός πληθυσμός Π.Μ.Σ. Εκπαίδευση και Πολιτισμός κατά τα έτη 2019 έως 2024.

ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ Π.Μ.Σ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ					
Ακαδ. έτος αναφοράς	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024
Νεοεισαχθέντες/είσες	61	69	62	59	41
Εγγεγραμμένοι/ες	164	193	219	172	185
Απόφοιτοι/ες	54	46	62	53	41
Εισερχόμενοι/ες	0	0	0	0	0
Εξερχόμενοι/ες	0	0	0	0	0

Ο αριθμός των νεοεισαχθέντων στο Π.Μ.Σ. «Εκπαίδευση και Πολιτισμός» εμφανίζει μικρές διακυμάνσεις την περίοδο 2019–2023, με μέγιστη τιμή 69 φοιτητές/φοιτήτριες το 2020–2021 και ελάχιστη το 2023–2024 (41). Η μείωση αυτή στο τελευταίο έτος συνιστά πιθανό σημείο διερεύνησης ως προς την ελκυστικότητα ή τις προϋποθέσεις εισαγωγής του προγράμματος.

Ο συνολικός αριθμός εγγεγραμμένων αυξήθηκε σταθερά έως το 2021–2022 (219) και στη συνέχεια μειώθηκε (172 το 2022–2023 και 185 το 2023–2024), αντανακλώντας ενδεχομένως το συνδυασμένο αποτέλεσμα αποφοιτήσεων και εισροής.

Ο αριθμός των αποφοίτων κυμαίνεται από 41 έως 62 ετησίως, χωρίς σημαντικές διακυμάνσεις. Δεν καταγράφεται κινητικότητα μέσω εισερχομένων ή εξερχομένων φοιτητών κατά την εξεταζόμενη πενταετία, γεγονός που ενδέχεται να συνδέεται με τη δομή ή τον χαρακτήρα του προγράμματος. Η συνολική εικόνα του φοιτητικού πληθυσμού υποδηλώνει σταθερή λειτουργία του προγράμματος, με περιορισμένη διακύμανση ως προς τις εγγραφές και τις αποφοιτήσεις, αλλά με πτωτική τάση στους νεοεισερχόμενους το τελευταίο έτος που απαιτεί παρακολούθηση.

- **Β.2.2.5. Διδακτικό έργο και αξιολόγηση**
  - Οργάνωση

Μέθοδοι διδασκαλίας και αξιολόγησης των φοιτητών/τριών - Τρόποι ενημέρωσης

Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα σπουδών, το χειμερινό και το εαρινό, έκαστο εκ των οποίων περιλαμβάνει τουλάχιστον δώδεκα (12) εβδομάδες διδασκαλίας και τρεις (3) εβδομάδες εξετάσεων. Τα μαθήματα του χειμερινού και εαρινού εξαμήνου εξετάζονται επαναληπτικώς κατά την περίοδο του Σεπτεμβρίου. Όλες οι υποχρεώσεις φοίτησης στο πλαίσιο των μαθημάτων, όπως η συγγραφή, παρουσίαση και παράδοση εργασιών, θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί πλήρως εντός της διάρκειας του εξαμήνου και μέχρι τη λήξη των εξετάσεων.

Η παρακολούθηση των μαθημάτων/εργαστηρίων κ.λπ. είναι υποχρεωτική. Ένας/Μία ΜΦ θεωρείται ότι έχει παρακολουθήσει κάποιο μάθημα (και επομένως έχει δικαίωμα συμμετοχής στις εξετάσεις) μόνο αν έχει παρακολουθήσει τουλάχιστον το 75% των ωρών διδασκαλίας του μαθήματος. Η διδασκαλία στο πλαίσιο των μαθημάτων γίνεται διά ζώσης.

Η αξιολόγηση των ΜΦ και της επίδοσή τους στα μαθήματα που υποχρεούνται να παρακολουθήσουν στο πλαίσιο του ΠΜΣ πραγματοποιείται στο τέλος κάθε εξαμήνου με γραπτές ή προφορικές εξετάσεις ή με εκπόνηση εργασιών καθ' όλη τη διάρκεια του εξαμήνου, ή δύναται να στηριχθεί και σε ενδιάμεσες εξετάσεις προόδου ή να εφαρμοστεί συνδυασμός όλων των παραπάνω.

Τα κριτήρια και ο τρόπος αξιολόγησης ορίζονται από τον διδάσκοντα/την διδάσκουσα του κάθε μαθήματος, ανακοινώνονται στην αρχή κάθε εξαμήνου και περιγράφονται αναλυτικά στη σελίδα του μαθήματος στην πλατφόρμα ηλεκτρονικής μάθησης του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου. Κατά τη διεξαγωγή γραπτών ή προφορικών εξετάσεων, ως μεθόδων αξιολόγησης, εξασφαλίζεται υποχρεωτικά το αδιάβλητο της διαδικασίας. Η βαθμολογική κλίμακα ορίζεται από το μηδέν έως το δέκα χρησιμοποιούμενου και του μισού (0,5) κατά την κρίση του διδάσκοντος/της διδάσκουσας.Προβιβάσιμοι βαθμοί είναι το έξι (6) και οι μεγαλύτεροί του. Τα αποτελέσματα των εξετάσεων ανακοινώνονται από τον διδάσκοντα/την διδάσκουσα και εισάγονται/οριστικοποιούνται στο φοιτητολόγιο μέσα σε δύο (2) εβδομάδες το αργότερο από την εξέταση του μαθήματος. Σε περίπτωση που κατ' επανάληψη σημειώνεται υπέρβαση του ανωτέρω ορίου από διδάσκοντα/διδάσκουσα, ο Διευθυντής/η Διευθύντρια του ΠΜΣ ενημερώνει σχετικά τη Συνέλευση του Τμήματος.

Για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών ή συνθηκών που ανάγονται σε λόγους ανωτέρας βίας δύναται να εφαρμόζονται εναλλακτικές μέθοδοι αξιολόγησης, όπως η διεξαγωγή γραπτών ή προφορικών εξετάσεων με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων, υπό την προϋπόθεση ότι εξασφαλίζεται το αδιάβλητο της διαδικασίας της αξιολόγησης.

Δύναται να εφαρμόζονται εναλλακτικές μέθοδοι και κατάλληλες προσαρμογές για την αξιολόγηση ΜΦ με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες μετά από απόφαση της ΣΕ και εισήγηση του/της Συμβούλου Καθηγητή/Καθηγήτριας Φοιτητών με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες (ΦμΕΕΑ) του Πανεπιστημίου.

Στις περιπτώσεις ασθένειας ή ανάρρωσης από βαριά ασθένεια συνιστάται ο διδάσκων/η διδάσκουσα να διευκολύνει, με όποιον τρόπο θεωρεί ο ίδιος/η ίδια πρόσφορο, τον/την ΜΦ (π.χ. προφορική εξ αποστάσεως εξέταση). Κατά τις προφορικές εξετάσεις ο διδάσκων/η διδάσκουσα εξασφαλίζει ότι δεν θα παρευρίσκεται μόνος του/μόνη της με τον εξεταζόμενο/την εξεταζόμενη ΜΦ.

Ο τελικός βαθμός του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ) προκύπτει από τη βαθμολογία του/της ΜΦ στα μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών και στην Μεταπτυχιακή

Διπλωματική Εργασία με βάση τους αντίστοιχους συντελεστές βαρύτητας. Για την αποτύπωση του τελικού βαθμού χρησιμοποιείται η παρακάτω δεκαβάθμια βαθμολογική κλίμακα με προσέγγιση στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο και χαρακτηρίζεται, με βάση την ακόλουθη βαθμολογική κλίμακα: Άριστα (10,00 έως 8,45), Λίαν καλώς (8,44 έως 6,95), Καλώς (6,94 έως 6,00). Για την απόκτηση ΔΜΣ κάθε ΜΦ οφείλει να παρακολουθήσει και να εξεταστεί επιτυχώς στο σύνολο των υποχρεωτικών μαθημάτων, να ολοκληρώσει την ΠΑ, να τακτοποιήσει τυχόν οικονομικές εκκρεμότητες, να ολοκληρώσει όλες τις υποχρεώσεις του προς άλλες υπηρεσίες του Πανεπιστημίου και να εκπονήσει μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία, συγκεντρώνοντας έτσι 120 ECTS.

Χρήση ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία

Η διδασκαλία των μαθημάτων πραγματοποιείται διά ζώσης, ενώ δύναται να χρησιμοποιούνται μέθοδοι σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, σε περιπτώσεις όπου δεν είναι δυνατή η μετακίνηση των διδασκόντων/ουσών ή μέρους των φοιτητών/τριών σε ποσοστό που σε καμία περίπτωση δεν θα ξεπερνά το 30% (άρ. 48 του Κανονισμού Σπουδών Χαροκοπείου Πανεπιστημίου), όπως σε περιπτώσεις ανωτέρας βίας ή εκτάκτων συνθηκών όπου δεν καθίσταται δυνατή η διά ζώσης διεξαγωγή της εκπαιδευτικής διαδικασίας ή η χρήση των υποδομών του Ιδρύματος για την διεξαγωγή των εκπαιδευτικών, ερευνητικών και λοιπών δραστηριοτήτων του. Τα μέσα και οι μέθοδοι εξ αποστάσεως εκπαίδευσης βασίζονται στην υποδομή του Ιδρύματος και υποστηρίζονται από το Κέντρο Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (ΚΗΔ) του Ιδρύματος, όπως περιγράφονται στον Κανονισμό Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου.

Το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο τηρεί προσβάσιμη ηλεκτρονική πλατφόρμα, μέσω της οποίας παρέχονται υπηρεσίες ασύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Στην ηλεκτρονική πλατφόρμα δύναται να αναρτάται εκπαιδευτικό υλικό ανά μάθημα, το οποίο δύναται να περιλαμβάνει σημειώσεις, παρουσιάσεις, ασκήσεις, ενδεικτικές λύσεις αυτών, καθώς και βιντεοσκοπημένες διαλέξεις, εφόσον τηρείται η κείμενη νομοθεσία περί προστασίας προσωπικών δεδομένων. Το πάσης φύσεως εκπαιδευτικό υλικό παρέχεται αποκλειστικά για εκπαιδευτική χρήση των ΜΦ και προστατεύεται από τον ν. 2121/1993 (Α’ 25), εφόσον πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις.

Θεσμός Ακαδημαϊκού Συμβούλου

Ο θεσμός του Ακαδημαϊκού Συμβούλου στο ΠΜΣ συμβάλει στην επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών και την βελτίωση της συνολικής ακαδημαϊκής εμπειρίας των ΜΦ.

Καθήκοντα Ακαδημαϊκού Συμβούλου μπορούν να ανατεθούν σε όλους τους διδάσκοντες/όλες τις διδάσκουσες του ΠΜΣ. Η ανάθεση των καθηκόντων γίνεται με απόφαση της ΣΕ του ΠΜΣ. Για κάθε νέο/νέα ΜΦ ορίζεται Ακαδημαϊκός Σύμβουλος το αργότερο μέχρι έναν (1) μήνα από την ημερομηνία έναρξης των μαθημάτων.

Ο αριθμός των ΜΦ του ΠΜΣ ισοκατανέμεται μεταξύ των διδασκόντων/διδασκουσών του ΠΜΣ και ο ορισμός γίνεται με τυχαίο τρόπο.

Ο/Η Ακαδημαϊκός Σύμβουλος που ορίζεται για κάθε ΜΦ παραμένει ο ίδιος/η ίδια μέχρι την περάτωση των σπουδών.

Στα καθήκοντα του/της Ακαδημαϊκού Συμβούλου περιλαμβάνονται, εφόσον τους ζητηθεί: α) η ενημέρωση των ΜΦ για το όραμα του Μεταπτυχιακού Προγράμματος, τις επαγγελματικές δεξιότητες και τα προσόντα των αποφοίτων του προγράμματος, β) ο εντοπισμός των αναγκών και ενδιαφερόντων των ΜΦ, η υποστήριξη των κλίσεων και των δεξιοτήτων τους, γ) η

διευκόλυνση των ΜΦ στις επαφές τους με τις υπηρεσίες και τα όργανα του Ιδρύματος, και η ενημέρωση σχετικά με τις παρεχόμενες από το Ίδρυμα υπηρεσίες προς φοιτητές/φοιτήτριες, δ) η παροχή πληροφόρησης για το περιεχόμενο των μαθημάτων, την χρήση των υποδομών των εργαστηρίων του ΠΜΣ, τους τρόπους αξιολόγησης των επιδόσεων των μαθημάτων, τους τρόπους μελέτης, τη βιβλιογραφία, ε) η παροχή συμβουλευτικής για την επιλογή θέματος διπλωματικών ή άλλων εργασιών, στ) η διερεύνηση ακαδημαϊκών, ερευνητικών και επαγγελματικών προοπτικών, ζ) η συζήτηση επί ζητημάτων που προκύπτουν με άλλους διδάσκοντες/άλλες διδάσκουσες.

Ο ρόλος του Ακαδημαϊκού Συμβούλου είναι επικουρικός/συμβουλευτικός και την τελική ευθύνη για τις επιλογές τους σε ζητήματα σπουδών φέρουν οι ίδιοι/ίδιες ΜΦ.

Ο/Η Ακαδημαϊκός Σύμβουλος συνεργάζεται, όπου απαιτείται, με άλλους φορείς και μονάδες του Ιδρύματος (π.χ. Δομή Υποστήριξης Προσωπικού και Φοιτητικού Πληθυσμού "Αικατερίνη Μαριδάκη-Κασσωτάκη", Γραφείο Διασύνδεσης, κ.ά.), με σκοπό την καλύτερη δυνατή παροχή συμβουλευτικής προς τους/τις ΜΦ.

Ο/Η ΑκαδημαΪκός Σύμβουλος διαθέτει κατάλογο με τα στοιχεία επικοινωνίας των φοιτητών/-τριών που του/της έχουν ανατεθεί. Στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ ανακοινώνονται οι ώρες διαθεσιμότητας για συμβουλευτικές συναντήσεις με τους/τις ΜΦ.

Η συμβουλευτική συνάντηση μπορεί να γίνεται κατόπιν αιτήματος του/της ΜΦ ή με πρωτοβουλία του/της Ακαδημαϊκού Συμβούλου. Οι συμβουλευτικές συναντήσεις γίνονται κατ' ιδίαν, αλλά μπορούν να οργανώνονται και ομαδικά, για θέματα κοινού ενδιαφέροντος των ΜΦ.

Η Συμβουλευτική Συνάντηση μπορεί να πραγματοποιείται διά ζώσης ή εξ αποστάσεως.

Ο/Η Ακαδημαϊκός Σύμβουλος φροντίζει να έχει τουλάχιστον μία (1) Συμβουλευτική Συνάντηση ανά εξάμηνο με κάθε ΜΦ που του/της έχει ανατεθεί.

Για την πραγματοποίηση Συμβουλευτικής Συνάντησης παρέχεται από τη Γραμματεία του ΠΜΣ ειδικό έντυπο Αίτησης Πραγματοποίησης Συμβουλευτικής Συνάντησης, το οποίο συμπληρώνεται από τον/την ΜΦ και υποβάλλεται στη Γραμματεία του ΠΜΣ.

Μετά την πραγματοποίηση Συμβουλευτικής Συνάντησης, και εφόσον από αυτή προκύπτουν ζητήματα που αφορούν την εν γένει λειτουργία του ΠΜΣ, ο/η Ακαδημαϊκός Σύμβουλος συντάσσει σύντομη ενημερωτική έκθεση που υποβάλλεται στον Διευθυντή/στην Διευθύντρια του ΠΜΣ.

Ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

Φοιτητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες υποστηρίζονται καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησής τους στο Π.Μ.Σ. τόσο από τη Γραμματεία όσο και από το Σύμβουλο Καθηγητή Φοιτητών με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες (ΦμΕΕΑ) και το Κέντρο Συμβουλευτικής των Φοιτητών του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου. Κατά την εγγραφή στο Π.Μ.Σ., καταγράφονται σε ειδικό έντυπο στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ. οι ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (π.χ. κινητικές, μαθησιακές, απώλεια όρασης ή ακοής, προβλήματα υγείας κλπ.) των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών. Οι πληροφορίες αυτές διαβιβάζονται στο/στη Διευθυντή/τρια του Π.Μ.Σ. και, ύστερα από σχετική εισήγηση του Συμβούλου Καθηγητή ΦμΕΕΑ σε συνεργασία με το Κέντρο Συμβουλευτικής των Φοιτητών, εγκρίνονται από τη Σ.Ε. κατάλληλες προσαρμογές που αφορούν την πρόσβαση στους χώρους του Πανεπιστημίου, τη χρήση της πλατφόρμας ηλεκτρονικής μάθησης του Πανεπιστημίου, τη χρήση των υπηρεσιών της βιβλιοθήκης, των προτεινόμενων συγγραμμάτων και των λοιπών υπηρεσιών του Πανεπιστημίου, την παρακολούθηση και συμμετοχή στα μαθήματα και τις λοιπές δραστηριότητες του Π.Μ.Σ., την αξιολόγηση και εξέταση του φοιτητή/τριας και ό,τι άλλο αφορά την ομαλή φοίτησή του/της.

Διπλωματική εργασία

Η ανάθεση *μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας* (ΜΔΕ) γίνεται μετά την παρακολούθηση όλων των μαθημάτων του προγράμματος σπουδών και την επιτυχή εξέταση σε αυτά, πλην το πολύ δύο (2). Η ΜΔΕ πρέπει να είναι ατομική, πρωτότυπη, να έχει ερευνητικό χαρακτήρα και να συντάσσεται σύμφωνα με τις οδηγίες συγγραφής που περιγράφονται στον παρόντα Κανονισμό και είναι αναρτημένες στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ. Οι ΜΦ καταθέτουν ηλεκτρονικά στη Γραμματεία του ΠΜΣ αίτηση με το θέμα της διπλωματικής εργασίας τους, αφού προηγουμένως έχουν επικοινωνήσει και συνεργαστεί με τους διδάσκοντες/τις διδάσκουσες και έχουν λάβει τη σύμφωνη γνώμη τους. Η Γραμματεία του ΠΜΣ σε εύλογο χρονικό διάστημα κοινοποιεί σε ΜΦ και διδάσκοντες/διδάσκουσες τη λίστα των δηλωθέντων θεμάτων διπλωματικής εργασίας. Οι διδάσκοντες/διδάσκουσες ελέγχουν τα θέματα που τους/τις αφορούν και, εφόσον συμφωνούν, προτείνουν δύο ακόμα διδάσκοντες/διδάσκουσες προκειμένου να συγκροτηθεί η τριμελής εξεταστική επιτροπή για την αξιολόγηση της ΜΔΕ. Η ΣΕ, με βάση την οριστική λίστα δηλωθέντων θεμάτων ΜΔΕ, ορίζει τον επιβλέποντα/την επιβλέπουσα αυτής και συγκροτεί την τριμελή εξεταστική επιτροπή για την αξιολόγηση της εργασίας, ένα από τα μέλη της οποίας είναι και ο επιβλέπων/η επιβλέπουσα. Τα θέματα ΔΕ ανακοινώνονται και εγκρίνονται από τη Συνέλευση του Τμήματος. Η γλώσσα συγγραφής της ΜΔΕ είναι η ελληνική (με εκτεταμένη περίληψη στην αγγλική), και σε ειδικές περιπτώσεις η αγγλική (με εκτεταμένη περίληψη στην ελληνική) με τη σύμφωνη γνώμη της ΣΕ, και ορίζεται μαζί με τον ορισμό του θέματος. Για να εγκριθεί η εργασία ο/η ΜΦ οφείλει να την υποστηρίξει ενώπιον της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής. Κατά τη διάρκεια εκπόνησης της ΜΔΕ ο/η ΜΦ θα πρέπει υποχρεωτικά να έχει παρακολουθήσει δύο (2) τουλάχιστον δημόσιες υποστηρίξεις ΜΔΕ άλλου/άλλης ΜΦ του ΠΜΣ.

Ο Επιβλέπων/Η Επιβλέπουσα και τα μέλη της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής της ΜΔΕ ορίζονται από τις κατωτέρω κατηγορίες που έχουν αναλάβει διδακτικό έργο στο ΠΜΣ, υπό την προϋπόθεση ότι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος: α) μέλη Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (ΔΕΠ), Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (ΕΕΠ), Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (ΕΔΙΠ) και Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (ΕΤΕΠ) του Τμήματος ή άλλων Τμημάτων του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου ή άλλου Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (ΑΕΙ) ή Ανώτατου Στρατιωτικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (ΑΣΕΙ), β) ομότιμοι Καθηγητές ή αφυπηρετήσαντα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος ή άλλων Τμημάτων του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου ή άλλου Α.Ε.Ι., γ) συνεργαζόμενοι καθηγητές, δ) εντεταλμένοι διδάσκοντες, ε) επισκέπτες καθηγητές ή επισκέπτες ερευνητές, στ) ερευνητές και ειδικοί λειτουργικοί επιστήμονες ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων του άρθρου 13^{Α} του ν. 4310/2014 (Α' 258) ή λοιπών ερευνητικών κέντρων και ινστιτούτων της ημεδαπής ή αλλοδαπής. Με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος, κατόπιν εισήγησης της ΣΕ του ΠΜΣ, δύναται να ανατίθεται η επίβλεψη διπλωματικών εργασιών και σε μέλη ΔΕΠ, ΕΕΠ, ΕΤΕΠ και ΕΔΙΠ του Τμήματος, που δεν έχουν αναλάβει διδακτικό έργο στο ΠΜΣ. Μετά από αιτιολογημένη αίτηση του υποψηφίου, δύναται η ΣΕ να εγκρίνει αντικατάσταση του επιβλέποντος ή μελών της εξεταστικής επιτροπής.

Οι ΜΦ που εκπονούν ΜΔΕ θα πρέπει να έρχονται σε επικοινωνία με τον επιβλέποντα/την επιβλέπουσα σε τακτά χρονικά διαστήματα κατά το διάστημα εκπόνησης της εργασίας.Σε προκαθορισμένη ώρα γίνεται δημόσια υποστήριξη της ΜΔΕ διάρκειας έως τριάντα (30) λεπτών ενώπιον των μελών της Τριμελούς επιτροπής, η οποία στη συνέχεια καταθέτει την τελική βαθμολογία της εργασίας. Η δημόσια υποστήριξη των ΜΔΕ πραγματοποιείται τρεις (3) φορές τον χρόνο, στο τέλος των εξεταστικών περιόδων.

Η αξιολόγηση της ΜΔΕ γίνεται με βάση τα παρακάτω κριτήρια: α) την πληρότητα και ποιότητα του περιεχομένου της, β) τον βαθμό κατανόησης του θέματος και ανταπόκρισης στις απαιτήσεις του, γ) την τοποθέτησή της σε σχέση με την τρέχουσα τεχνολογία και μεθοδολογία και τη διεθνή βιβλιογραφία, δ) την επιτυχή δημόσια υποστήριξη και εξέταση.

Ο βαθμός της ΜΔΕ προκύπτει από τον μέσο όρο των βαθμών των τριών εξεταστών/εξεταστριών και είναι ακέραιος αριθμός. Η εξέταση είναι επιτυχής αν ο τελικός βαθμός είναι ανώτερος ή ίσος του έξι (6).Σε περίπτωση απόρριψης της ΜΔΕ καθορίζεται από τη ΣΕ νέα ημερομηνία αξιολόγησης τουλάχιστον τρεις (3) μήνες μετά την πρώτη κρίση. Κατά το διάστημα αυτό ο/η ΜΦ έχει υποχρέωση να κάνει τυχόν διορθώσεις που ζήτησε η Τριμελής επιτροπή. Η ΜΔΕ είναι πρωτότυπο έργο του/της ΜΦ. Τα πνευματικά δικαιώματα της ΜΔΕ κατ' αρχήν, ανήκουν από κοινού και εξ ίσου στον/στην ΜΦ, στον επιβλέποντα/στην επιβλέπουσα και στο Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο.

Οι ΜΔΕ εφόσον εγκριθούν από την εξεταστική επιτροπή, αναρτώνται υποχρεωτικά στο Ιδρυματικό Αποθετήριο της Βιβλιοθήκης και Κέντρου Πληροφόρησης (ΒΚΠ) του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου, σύμφωνα με τη διαδικασία και τις προδιαγραφές που προβλέπονται στις αποφάσεις των Τμημάτων και τον Κανονισμό λειτουργίας της ΒΚΠ.

Η χρονική διάρκεια εκπόνησης, παράδοσης και επιτυχούς αξιολόγησης της ΜΔΕ δεν μπορεί να ξεπερνά τα δύο επιπλέον ακαδημαϊκά εξάμηνα μετά το τέλος των τεσσάρων (4) εξαμήνων σπουδών του ΠΜΣ. Ειδικότερα, μετά την επιτυχή ολοκλήρωση των τεσσάρων (4) ακαδημαϊκών εξαμήνων Σπουδών, ο/η ΜΦ έχει δικαίωμα παράτασης δύο (2) επιπλέον ακαδημαϊκών εξαμήνων, με στόχο την ολοκλήρωση, παράδοση στην τριμελή επιτροπή παρακολούθησης και επιτυχή αξιολόγηση της ΜΔΕ.

Η ΜΔΕ παραδίδεται σε τρία αντίτυπα στα μέλη της εξεταστικής επιτροπής. Ο/Η ΜΦ οφείλει να λάβει υπόψη του τις παρατηρήσεις των εξεταστών/εξεταστριών πριν από τη διαμόρφωση της τελικής μορφής της εργασίας, γεγονός που πιστοποιεί ο επιβλέπων/η επιβλέπουσα της ΜΔΕ. Στη συνέχεια ο/η ΜΦ οφείλει να την υποστηρίξει ενώπιον της εξεταστικής επιτροπής, σε ημερομηνία που καθορίζεται από την επιτροπή, εντός μηνός από την υποβολή της οριστικής μορφής της εργασίας. Η βαθμολόγηση γίνεται με την κλίμακα 1-10 (άριστα 10, βάση 6) και ο τελικός βαθμός προκύπτει από τον μέσο όρο των βαθμών των τριών εξεταστών/εξεταστριών. Αν η βαθμολογική απόκλιση μεταξύ του βαθμού του επιβλέποντος/της επιβλέπουσας και αυτών των άλλων εξεταστών/εξεταστριών υπερβαίνει τους τρεις (3) βαθμούς, η ΣΕ ορίζει άλλον εξεταστή/άλλη εξετάστρια από τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος με ίδιο ή συναφές γνωστικό αντικείμενο, και ο τελικός βαθμός είναι ο μέσος όρος που προκύπτει από τον βαθμό του νέου βαθμολογητή/της νέας βαθμολογήτριας με τους δύο πλησιέστερους προς αυτόν. Η βαθμολογία κατατίθεται στη Γραμματεία του ΠΜΣ.

- **Διδάσκοντες/διδάσκουσες**

Πίνακας 2.20: Διδάσκοντες/ουσες Π.Μ.Σ Εκπαίδευση και Πολιτισμός κατά τα έτη 2019 έως 2024.

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ/ ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΕΣ Π.Μ.Σ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	**ΕΤΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ:**				
	2019-20	**2020-21**	**2021-22**	**2022-23**	**2023-24**
Διδάσκοντες μέλη ΔΕΠ του Τμήματος ή της Σχολής	10	10	12	13	12

Διδάσκοντες μέλη ΔΕΠ από άλλα Τμήματα ή Σχολές	4	4	4	4	2
Διδάσκοντες μέλη ΔΕΠ από άλλα εθνικά Ιδρύματα	20	25	17	23	17
Διδάσκοντες μέλη ΕΕΠ του Ιδρύματος	1	1	1	1	1
Λοιποί διδάσκοντες του Ιδρύματος	4	5	3	4	5
Εξωτερικοί συνεργάτες με ανάθεση διδασκαλίας	23	23	16	41	29

Κατά την πενταετία 2019–2024, το Π.Μ.Σ. «Εκπαίδευση και Πολιτισμός» υποστηρίχθηκε από πολυάριθμο και πολυσύνθετο διδακτικό δυναμικό, με σταθερή συμμετοχή μελών ΔΕΠ του Τμήματος ή της Σχολής (10–13 άτομα ανά έτος) και έντονη παρουσία διδασκόντων από άλλα εθνικά ιδρύματα (17–25 άτομα), γεγονός που υποδηλώνει ισχυρές διαπανεπιστημιακές συνεργασίες.

Ιδιαίτερα αξιοσημείωτη είναι η μεταβλητότητα στον αριθμό των εξωτερικών συνεργατών, που κυμάνθηκε από 16 (2021–2022) έως 41 (2022–2023), αντανακλώντας πιθανώς τον σχεδιασμό του προγράμματος με βάση τις ετήσιες ανάγκες ή την ένταξη εξειδικευμένων γνωστικών αντικειμένων. Παράλληλα, παραμένει σταθερή η συμβολή μελών ΕΕΠ και λοιπών διδασκόντων του Ιδρύματος (3–5 ετησίως).

Η σύνθεση του διδακτικού προσωπικού αποτυπώνει τον διεπιστημονικό χαρακτήρα και την εξωστρέφεια του προγράμματος, ενώ παράλληλα αναδεικνύει την ανάγκη διατήρησης επαρκούς πυρήνα μόνιμου προσωπικού για τη διασφάλιση συνέχειας και παιδαγωγικής συνοχής.

- *Αξιολόγηση διδακτικού έργου*

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται τα εμπειρικά αποτελέσματα από την επεξεργασία των ερωτηματολογίων που διανεμήθηκαν στις/στους μεταπτυχιακές/κους φοιτήτριες/φοιτητές του για την αξιολόγηση του διδακτικού έργου των διδασκόντων του Π.Μ.Σ. “Εκπαίδευση και Πολιτισμός” για το ακαδημαϊκό έτος 2022-2023.
Για την αξιολόγηση των τριών (3) κατευθύνσεων του Π.Μ.Σ. «Εκπαίδευση και Πολιτισμός» (Α. Παιδαγωγική Ψυχολογία και Εκπαιδευτική Πράξη, Β. Διοίκηση και Διαχείριση Εκπαιδευτικών Μονάδων, Γ. Πολιτισμική Αγωγή) συμπληρώθηκαν συνολικά 226 ερωτηματολόγια (79 ερωτηματολόγια στο χειμερινό εξάμηνο και 147 στο εαρινό).

Πίνακας 2.21: Μέσοι όροι της αξιολόγησης του διδακτικού έργου των διδασκόντων/ουσών του Π.Μ.Σ. «Εκπαίδευση και Πολιτισμός», Χειμερινό Εξάμηνο Σπουδών, 2023-24.

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔ. ΕΤΟΥΣ 2023-24

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ	**Μέση τιμή**	**Αριθμός απαντημένων ερωτηματολογίων**	**Αριθμός φοιτητών/τριών που προσήλθαν στην εξέταση του μαθήματος**	**Ποσοστό συμμετοχής/απόκρισης**
Αναπτυξιακή Ψυχολογία	4.39	3	34	9%
Αξιολόγηση Σχολικών Μονάδων, Εκπαιδευτικών και Στελεχών Εκπαίδευσης	3.50	2	9	22%
Διαφοροποιημένη διδασκαλία στη σχολική τάξη	3.97	4	37	11%
Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης-Βιωματικές Ασκήσεις επαγγελματικής Ανάπτυξης	4.88	4	16	25%
Μαθησιακές δυσκολίες: Διάγνωση και αντιμετώπιση	3.29	3	36	8%
Μεθοδολογία Έρευνας-Στατιστική	4.46	1	9	11%
Μουσειακή Εκπαίδευση	4.75	4	15	27%
Πολιτισμός και Περιβάλλον	4.97	5	14	36%
Πολιτισμός, τουρισμός και επιχειρηματικότητα	4.46	2	15	13%
Πολιτιστική Πολιτική στην Εκπαιδευτική Μονάδα	3.72	2	9	22%
Σχολική Ηγεσία και Επαγγελματική Ανάπτυξη του Εκπαιδευτικού-Βιωματικές Ασκήσεις Επαγγελματικής Ανάπτυξης	4.65	3	8	38%
Ψυχοπαιδαγωγική αξιολόγηση	2.87	3	28	11%
Συνολικός βαθμός ικανοποίησης των φοιτητριών/φοιτητών	**4.16**			
Σύνολο απαντημένων ερωτηματολογίων	**44**			

Κατά το χειμερινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2023–2024, ο συνολικός βαθμός ικανοποίησης των φοιτητών/τριών του Π.Μ.Σ. «Εκπαίδευση και Πολιτισμός» από το διδακτικό έργο διαμορφώθηκε σε 4,16, με 44 απαντημένα ερωτηματολόγια.

Οι μέσες τιμές αξιολόγησης ανά μάθημα κυμάνθηκαν από 2,87 έως 4,97, αναδεικνύοντας σημαντική διαφοροποίηση. Τα υψηλότερα επίπεδα ικανοποίησης καταγράφηκαν στα μαθήματα «Πολιτισμός και Περιβάλλον» (4,97) και «Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης – Βιωματικές Ασκήσεις Επαγγελματικής Ανάπτυξης» (4,88). Αντιθέτως, τα μαθήματα «Ψυχοπαιδαγωγική Αξιολόγηση» (2,87) και «Μαθησιακές Δυσκολίες: Διάγνωση και Αντιμετώπιση» (3,29) εμφάνισαν χαμηλότερες τιμές, που ενδέχεται να υποδεικνύουν ανάγκη ανασχεδιασμού ή βελτίωσης στη διδακτική προσέγγιση.

Η συμμετοχή των φοιτητών/τριών στην αξιολόγηση ήταν κατά μέσο όρο περιορισμένη, με ποσοστά απόκρισης μεταξύ 8% και 38%. Η σχετικά χαμηλή συμμετοχή επηρεάζει την αντιπροσωπευτικότητα των ευρημάτων, καθιστώντας σημαντική τη συνεχιζόμενη προσπάθεια ενίσχυσης της φοιτητικής εμπλοκής στην αξιολόγηση.

Πίνακας 2.22: Μέσοι όροι της αξιολόγησης του διδακτικού έργου των διδασκόντων/ουσών στο Π.Μ.Σ. «Εκπαίδευση και Πολιτισμός», Εαρινό Εξάμηνο Σπουδών, 2023-24.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ» **ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔ. ΕΤΟΥΣ 2023-24** **ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ**				
ΜΑΘΗΜΑ	**Μέση τιμή**	**Αριθμός απαντημένων ερωτηματολογίων**	**Αριθμός φοιτητών/τριών που προσήλθαν στην εξέταση του μαθήματος**	**Ποσοστό συμμετοχή/ απόκρισης**
Ανάπτυξη γνωστικών δεξιοτήτων των μαθητών	4.26	6	38	16%
Ανάπτυξη του εκπαιδευτικού και αποτελεσματική μάθηση	4.44	12	23	52%
Αποτελεσματική Ηγεσία και Διοίκηση Ανθρώπινων Πόρων	5.00	3	9	33%
Διαπολιτισμικότητα και εκπαίδευση	4.38	5	34	15%
Διαχείριση της σχολικής τάξης	3.75	2	7	29%

Δυσκολίες στην επικοινωνία και τις διαπροσωπικές σχέσεις παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες	4.54	7	16	44%
Εφαρμογές των Τ.Π.Ε. στη Διοίκηση της Εκπαίδευσης και την Εκπαιδευτική Πράξη	4.41	4	9	44%
Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα στην Εκπαίδευση	4.78	3	7	43%
Λογοτεχνία και Τύπος στην εκπαίδευση	4.66	5	15	33%
Μεθοδολογία Έρευνας	4.25	4	41	10%
Μεθοδολογία της έρευνας	4.55	4	16	25%
Μεθοδολογία της έρευνας και στατιστική	4.21	1	7	14%
Οικονομικά της Εκπαίδευσης και της Σχολικής Μονάδας	5.00	2	9	22%
Οργάνωση, Διοίκηση και Οικονομικά της Εκπαίδευσης	4.08	2	7	29%
Παιδαγωγική του Θεάτρου	4.60	10	17	59%
Παιδαγωγική Ψυχολογία	4.56	6	16	38%
Παιδαγωγική Ψυχολογία-Βιωματικά Σεμινάρια Προσωπικής Ανάπτυξης και Συμβουλευτικής Υποστήριξης	3.85	6	18	33%
Πολιτισμική τεχνολογία	4.75	5	15	33%
Πολιτισμός και Πολιτισμοί	4.77	8	15	53%
Πολιτιστικές διαδρομές	4.70	5	18	28%
Πρακτική Άσκηση	4.33	6	15	40%

Συνολικός βαθμός ικανοποίησης των φοιτητριών/φοιτητών	4.47	
Σύνολο απαντημένων ερωτηματολογίων	36	

Κατά το εαρινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2023–2024, η μέση τιμή ικανοποίησης των φοιτητών/τριών από το διδακτικό έργο στο Π.Μ.Σ. «Εκπαίδευση και Πολιτισμός» διαμορφώθηκε σε 4,47, παρουσιάζοντας αύξηση σε σύγκριση με το χειμερινό εξάμηνο (4,16). Συνολικά καταγράφηκαν 36 απαντημένα ερωτηματολόγια, αριθμός παρόμοιος με εκείνον του χειμερινού εξαμήνου (44).

Η πλειονότητα των μαθημάτων συγκέντρωσε ιδιαίτερα υψηλές μέσες αξιολογήσεις, με δύο μαθήματα να αγγίζουν την ανώτατη τιμή (5,00):

- «Αποτελεσματική Ηγεσία και Διοίκηση Ανθρώπινων Πόρων»
- «Οικονομικά της Εκπαίδευσης και της Σχολικής Μονάδας».

Αξιοσημείωτα υψηλές βαθμολογίες κατέγραψαν και τα μαθήματα «Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα στην Εκπαίδευση» (4,78) και «Πολιτισμός και Πολιτισμοί» (4,77).

Αν και η συμμετοχή παραμένει περιορισμένη σε αρκετά μαθήματα, σημαντικό ποσοστό μαθημάτων εμφανίζει αυξημένα ποσοστά απόκρισης (έως 59%), υποδηλώνοντας βελτιωμένη εμπλοκή των φοιτητών/τριών στη διαδικασία αποτίμησης της ποιότητας διδασκαλίας.

Συνολικά, η εικόνα του εαρινού εξαμήνου καταγράφει ιδιαίτερα θετικά αποτελέσματα, με υψηλές τιμές αξιολόγησης και αυξημένη ανταπόκριση σε σύγκριση με το χειμερινό εξάμηνο, γεγονός που συνεισφέρει θετικά στη γενική αποτίμηση του Π.Μ.Σ.

Εν συνεχεία, οι Πίνακες 2.23 & 2.24 παρουσιάζουν τις μέσες τιμές για την αξιολόγηση του διδακτικού έργου για το σύνολο των διδαχθέντων μαθημάτων, των δύο (2) ακαδημαϊκών εξαμήνων.

Πίνακας 2.23: Γενικός μέσος όρος για την αξιολόγηση του διδακτικού έργου των διδασκόντων/ουσών του Π.Μ.Σ. «Εκπαίδευση και Πολιτισμός», Χειμερινό εξάμηνο σπουδών 2023-24.

Π.Μ.Σ. «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ» ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2023-24		
ΣΥΝΟΛΟ 12 ΜΑΘΗΜΑΤΑ	**Διδακτικό έργο**	**Πλήθος ερωτηματολογίων**

	Μ.Ο.	44
	4,16	

Πίνακας 2.24: Γενικός μέσος όρος για την αξιολόγηση του διδακτικού έργου των διδασκόντων/ουσών του Π.Μ.Σ. «Εκπαίδευση και Πολιτισμός», Εαρινό εξάμηνο 2023-24.

Π.Μ.Σ. «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ» ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2023-24		
ΣΥΝΟΛΟ 21 ΜΑΘΗΜΑΤΑ	**Διδακτικό έργο**	**Πλήθος ερωτηματολογίων**
	Μ.Ο.	36
	4.47	

Οι συγκεντρωτικοί δείκτες για την αξιολόγηση του διδακτικού έργου στο Π.Μ.Σ. «Εκπαίδευση και Πολιτισμός» το ακαδημαϊκό έτος 2023–2024 σύμφωνα με τους Πίνακες 2.23 και 2.24 αποτυπώνουν σαφώς βελτιωμένη εικόνα κατά το εαρινό εξάμηνο.

Πιο συγκεκριμένα:

- Στο χειμερινό εξάμηνο, ο γενικός μέσος όρος διαμορφώθηκε σε 4,16, με 44 απαντημένα ερωτηματολόγια.
- Στο εαρινό εξάμηνο, καταγράφηκε σημαντική αύξηση του μέσου όρου στο 4,47, με 36 απαντήσεις.

Παρά το γεγονός ότι ο αριθμός των απαντήσεων παραμένει περιορισμένος σε απόλυτους αριθμούς, η αύξηση της μέσης ικανοποίησης και η σταθερότητα της συμμετοχής υποδεικνύουν θετικές τάσεις ως προς την ποιότητα του παρεχόμενου διδακτικού έργου.

Η διατήρηση υψηλών δεικτών ικανοποίησης σε συνδυασμό με την πιο ενεργή συμμετοχή των φοιτητών/τριών σε ορισμένα μαθήματα καθιστούν σαφή την ανάγκη αξιοποίησης των αξιολογήσεων τόσο για την ενίσχυση της θετικής πορείας όσο και για τη στοχευμένη βελτίωση επιμέρους σημείων του προγράμματος.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΑ ΕΤΗ

Α. Συμμετοχή φοιτητριών/φοιτητών στην αξιολόγηση

Πίνακας 2.25: Συμμετοχή φοιτητών/τριών ΠΜΣ “Εκπαίδευση και Πολιτισμός” στην αξιολόγηση κατά τα έτη 2019 εως 2024.

Συμμετοχή φοιτητών/τριών Π.Μ.Σ. "Εκπαίδευση και Πολιτισμός" στην αξιολόγηση κατά τα έτη 2019 έως 2024.			
Αριθμός φοιτητών/τριών			
Ακαδημαϊκό έτος	**Χειμερινό εξάμηνο**	**Εαρινό εξάμηνο**	**ΣΥΝΟΛΟ**
2019-20	111	267	378
2020-21	160	232	392
2021-22	128	191	319
2022-23	79	147	226
2023-24	44	36	80

Η συμμετοχή των φοιτητών/τριών του Π.Μ.Σ. «Εκπαίδευση και Πολιτισμός» στην αξιολόγηση του διδακτικού έργου παρουσιάζει διαρκώς φθίνουσα πορεία την τελευταία πενταετία. Από 378 απαντημένα ερωτηματολόγια το 2019–2020, ο αριθμός περιορίστηκε σε 80 το 2023–2024.
Το γεγονός αυτό καθιστά επιτακτική την ανάγκη για ενεργοποίηση των φοιτητών/τριών και ανανέωση των διαδικασιών συλλογής αξιολογήσεων, προκειμένου να ενισχυθεί η αντιπροσωπευτικότητα των αποτελεσμάτων και να υποστηριχθεί ουσιαστικά η βελτίωση της ποιότητας διδασκαλίας.

Παρά τη μείωση των απόλυτων αριθμών, αξίζει να σημειωθεί ότι το έτος 2023–2024 χαρακτηρίστηκε από αυξημένες μέσες αξιολογήσεις, γεγονός που υποδηλώνει σταθερή ποιότητα διδακτικού έργου, αλλά με χαμηλή ανταπόκριση από πλευράς φοιτητών/φοιτητριών. Η ανασύνδεση των φοιτητών με τη διαδικασία αξιολόγησης αποτελεί κρίσιμη παράμετρο για την επόμενη φάση ανάπτυξης του προγράμματος.

Β. Αξιολόγηση διδακτικού έργου

Πίνακας 2.26: Συνολικοί μέσοι όροι για τη διδακτική ικανότητα και τη διδακτική μεθοδολογία των διδασκόντων/ουσών- Χειμερινό και Εαρινό εξάμηνο Π.Μ.Σ. " Εκπαίδευση και Πολιτισμός".

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΚΑΙ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ ΕΤΗ 2019-20 ΕΩΣ 2023-24

Ακαδημαϊκό έτος	Διδακτική Ικανότητα		Διδακτική Μεθοδολογία		Πλήθος ερωτηματολογίων
					378
	Μ.Ο.	**Τ.Α.**	**Μ.Ο.**	**Τ.Α.**	
2019-20	4,19	0,82	4,18	0,78	

	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ	
	ΜΟ	
2020-21	4,25	392
2021-22	4,29	319
2022-23	4,54	226
2023-24	4,31	80

Κατά την πενταετία 2019–2024, οι δείκτες που αφορούν τη διδακτική ικανότητα και μεθοδολογία των διδασκόντων/ουσών του Π.Μ.Σ. «Εκπαίδευση και Πολιτισμός» καταγράφουν συστηματικά υψηλές τιμές, με αυξητικές τάσεις και μικρές αποκλίσεις.

Το 2019–2020, ο μέσος όρος για τη διδακτική ικανότητα ήταν 4,19 και για τη διδακτική μεθοδολογία 4,18, επί συνόλου 378 ερωτηματολογίων. Από το 2020–2021 έως το 2022–2023,

παρατηρείται σταθερή άνοδος των συνολικών μέσων όρων αξιολόγησης, υποδηλώνοντας συστηματική βελτίωση στην αντιλαμβανόμενη ποιότητα διδασκαλίας.

Το 2023–2024 παρουσιάζει ελαφρά πτώση στον μέσο όρο (4,31), ωστόσο παραμένει εντός του πλαισίου υψηλής ικανοποίησης και συνοδεύεται από ιδιαίτερα θετικά σχόλια στις αξιολογήσεις συγκεκριμένων μαθημάτων.

Η συνολική εικόνα αποτυπώνει ένα πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών που διαθέτει σταθερή διδακτική ποιότητα, ικανότητα ανταπόκρισης στις απαιτήσεις των φοιτητών/τριών, καθώς και δυναμική συνεχούς βελτίωσης του διδακτικού προσωπικού του.

Β.2.3 Πρόγραμμα Διακρατικού Διιδρυματικού και Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Sustainable Tourism Development: Heritage, Environment, Society-Ανάπτυξη (Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία)»

- **Β.2.3.1 Συνοπτική Παρουσίαση**

Τα Τμήματα «Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης» και «Γεωγραφίας» της Σχολής Περιβάλλοντος, Γεωγραφίας και Εφαρμοσμένων Οικονομικών και «Πληροφορικής και Τηλεματικής» της Σχολής Ψηφιακής Τεχνολογίας του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου, το Τμήμα «Διοίκησης Επιχειρήσεων» της Σχολής Επιστημών Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αιγαίου και το IREST (Institut de Recherche et d'Etudes Supérieures du Tourisme) του Université Paris I Panthéon - Sorbonne (στο εξής Paris 1), λειτουργούν από το ακαδημαϊκό έτος 2018-2019 Διακρατικό, Διιδρυματικό και Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ.), στην αγγλική γλώσσα, με τίτλο «Sustainable Tourism Development: Heritage, Environment, Society» (Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία) σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4957/2022 (Α΄ 141), όπως ισχύει.

Για την απόκτηση Δ.Μ.Σ. η/ο μεταπτυχιακή/ός φοιτήτρια/τής οφείλει να συγκεντρώσει εξήντα (60) πιστωτικές μονάδες (ECTS), κατανεμημένες σε δύο (2) ακαδημαϊκά εξάμηνα, εκ των οποίων οι δέκα (10) αντιστοιχούν στη Διπλωματική Εργασία (Δ.Ε.). Στο πρώτο (1ο) ακαδημαϊκό εξάμηνο αντιστοιχούν έξι (6) μαθήματα [Γεωγραφία του Τουρισμού(Geography of Tourism), Οικονομικά του Τουρισμού (Economics of Tourism), Μεθοδολογία της Έρευνας (Research Methods), Πολιτισμική Κληρονομιά και Πολιτισμικός Τουρισμός (Heritage and Cultural Tourism), Διαχείριση Πολιτισμικής Κληρονομιάς (Heritage Management), Μάρκετινγκ Πολιτισμικής Κληρονομιάς (Heritage Marketing)] και στο δεύτερο (2ο) εξάμηνο αντίστοιχα πέντε (5) μαθήματα [Αναπτυξιακά Προγράμματα Τουρισμού (Tourism Development Plans), Διαχείριση Τουριστικών Προορισμών (Destination Management), Αειφόρος Τουρισμός (Sustainable Tourism), Συνθετικό Θέμα (Empirical Project) ή Πρακτική Άσκηση (Internship), Διπλωματική Εργασία (Thesis)].
Κατά τη διάρκεια του δεύτερου (2ου) εξαμήνου σπουδών οι φοιτήτριες/τές του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. πραγματοποιούν Πρακτική Άσκηση σε τουριστικούς ή/και πολιτιστικούς φορείς και επιχειρήσεις. Η Πρακτική Άσκηση στοχεύει στην απόκτηση ειδικών γνώσεων και εργασιακών εμπειριών, καθώς και στην καλλιέργεια επαγγελματικών δεξιοτήτων που άπτονται θεμάτων διοίκησης τουρισμού και αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης, σε συνάρτηση με την πολιτισμική

κληρονομιά, το περιβάλλον και την κοινωνία, μέσα σε ελεγχόμενο, αλλά πραγματικό εργασιακό περιβάλλον. Η διάρκεια της Πρακτικής Άσκησης είναι από 6 έως 12 εβδομάδες. Εναλλακτικά, οι φοιτήτριες/τές μπορούν να παρακολουθήσουν στοχευμένες διαλέξεις στα επιστημονικά πεδία του Τουρισμού και του Πολιτισμού, οι οποίες διοργανώνονται από το Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. Η Πρακτική Άσκηση/Συνθετικό Θέμα αντιστοιχεί σε ένα (1) μάθημα, υποχρεωτικού χαρακτήρα, και αξιολογείται. Τα κριτήρια και οι μέθοδοι αξιολόγησης ανακοινώνονται στις/στους φοιτήτριες/τές στην αρχή του εξαμήνου στο οποίο πραγματοποιείται η Πρακτική Άσκηση/Συνθετικό Θέμα και περιγράφονται στη σελίδα του μαθήματος στην πλατφόρμα ηλεκτρονικής μάθησης του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου, καθώς και στον Κανονισμό της Πρακτικής Άσκησης.

Το Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. απονέμει δύο ξεχωριστά διπλώματα: ένα από το Paris 1 και ένα από το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο και το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, η μορφή και η απονομή των οποίων, καθώς και το τελετουργικό αποφοίτησης ορίζονται στο Ειδικό Πρωτόκολλο Συνεργασίας και στον Κανονισμό Σπουδών του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου.

Το Διακρατικό, Διιδρυματικό και Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ.), με τίτλο «Sustainable Tourism Development: Heritage, Environment, Society» (Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία) είναι αναρτημένο στον παρακάτω σύνδεσμο: Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Sustainable Tourism Development: Heritage, Environment, Society» (Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία

Προοπτικές απασχόλησης

Οι απόφοιτοι/ες του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ., με βάση τις αποκτηθείσες κατά τη διάρκεια των σπουδών τους γνώσεις και δεξιότητες, μπορούν να απασχοληθούν σε φορείς τουρισμού και πολιτιστικής κληρονομιάς στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, όπως σε τουριστικές εταιρείες, αξιοθέατα πολιτιστικής κληρονομιάς, μουσεία και ξενοδοχειακούς ομίλους. Επίσης, μπορούν να απασχοληθούν ως σύμβουλοι σε επιχειρήσεις, στην τοπική αυτοδιοίκηση και σε φορείς σχεδιασμού.

Σύνδεση διδασκαλίας με την έρευνα

Το Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Sustainable Tourism Development: Heritage, Environment, Society» παρέχει ένα υποστηρικτικό και συνεργατικό περιβάλλον που ενθαρρύνει τα μέλη του διδακτικού προσωπικού και τους φοιτητές/τριες να συνεργάζονται και να ανταλλάσσουν ιδέες μέσα από την εφαρμογή φοιτητοκεντρικών, δημιουργικών και καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας. Παρέχει στήριξη της επαγγελματικής ανάπτυξης για τα μέλη του διδακτικού προσωπικού, μέσω π.χ. διοργάνωσης σεμιναρίων, ημερίδων προγραμμάτων δια βίου μάθησης. Επιπλέον, ενθαρρύνει τη συμμετοχή σε συνέδρια και δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά καθώς και τη συμμετοχή σε προγράμματα κινητικότητας.

Επιπλέον, το Πρόγραμμα παρέχει στους φοιτητές/τρίες του την ευκαιρία να εκπονούν Διπλωματική Εργασία σε θέματα που σχετίζονται με τα επιστημονικά πεδία του Τουρισμού και του Πολιτισμού μέσα από το πρίσμα της βιώσιμης ανάπτυξης, ώστε να αναπτύξουν τις ερευνητικές τους δεξιότητες και να αποκτήσουν καλύτερη κατανόηση του επιστημονικού τους πεδίου.

Πληροφοριακά συστήματα

Για όλα τα μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ., διατηρείται σελίδα στην πλατφόρμα ηλεκτρονικής μάθησης του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου (ηλεκτρονική τάξη, e-class). Στην ηλεκτρονική τάξη του κάθε μαθήματος αναρτώνται τα περιγράμματα των μαθημάτων, τα οποία περιλαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με το περιεχόμενο του μαθήματος, τα μαθησιακά αποτελέσματα, τις διδακτικές και μαθησιακές μεθόδους, τον τρόπο και τα κριτήρια αξιολόγησης της επίδοσης των φοιτητριών/τών και ενδεικτική βιβλιογραφία. Επιπρόσθετα, στην ηλεκτρονική τάξη

κάθε μαθήματος αναρτώνται πληροφορίες σχετικά με το πρόγραμμα και το περιεχόμενο των διδακτικών ενοτήτων του μαθήματος, τις προϋποθέσεις επιτυχούς ολοκλήρωσής του, τις οδηγίες εκπόνησης εργασιών, τη δυνατότητα συμμετοχής των φοιτητριών/τών σε άλλες ερευνητικές ή εκπαιδευτικές δραστηριότητες, το υλικό των διαλέξεων και των εργασιών καθώς και άλλο υποστηρικτικό για τη μελέτη των φοιτητριών/τών υλικό. Τέλος, στην ηλεκτρονική τάξη κάθε μαθήματος αναρτώνται ανακοινώσεις που αφορούν στην οργάνωση του μαθήματος ή άλλες σημαντικές πληροφορίες σύμφωνα με την κρίση του διδάσκοντος.

Σχέδιο αξιοποίησης διδάκτρων

Οι πόροι του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία» δύναται να προέρχονται από:

[1] Τέλη φοίτησης,

[2] δωρεές, χορηγίες και πάσης φύσεως οικονομικές ενισχύσεις,

[3] κληροδοτήματα,

[4] πόρους από ερευνητικά έργα ή προγράμματα,

[5] ιδίους πόρους του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου και

[6] τον κρατικό προϋπολογισμό ή το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων.

Μέρος των λειτουργικών εξόδων του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. καλύπτεται από τα τέλη φοίτησης. Με απόφαση της Συγκλήτου του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου και σύμφωνα με το Ειδικό Πρωτόκολλο Συνεργασίας, καθορίζεται το ύψος των τελών φοίτησης που θα καταβάλλουν ετησίως οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες κατά την εγγραφή τους στο Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ.

Η οικονομική διαχείριση των εσόδων που καταβάλλουν οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. πραγματοποιείται από τον Ε.Λ.Κ.Ε. του Ιδρύματος. Το 70% των συνολικών εσόδων καλύπτει τα λειτουργικά έξοδα του Προγράμματος που αφορούν σε δαπάνες διδασκαλίας, διοικητικής και τεχνικής υποστήριξης, μετακινήσεων, εξοπλισμού, λογισμικού, αναλώσιμων, χορήγησης υποτροφιών σε μεταπτυχιακούς/ές φοιτητές/τριες και σε λοιπές δαπάνες. Το 30% των συνολικών εσόδων παρακρατείται από τον Ε.Λ.Κ.Ε. για την οικονομική διαχείριση των Π.Μ.Σ., καθώς και για την κάλυψη των ερευνητικών, εκπαιδευτικών και λειτουργικών αναγκών του Ιδρύματος, με προτεραιότητα στην κάλυψη των αναγκών των Π.Μ.Σ. του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου που λειτουργούν χωρίς τέλη φοίτησης.

- **Β.2.3.2 Πρόγραμμα Σπουδών**

Το Πρόγραμμα Σπουδών του Διακρατικού Διιδρυματικό και Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Sustainable Tourism Development: Heritage, Environment, Society-Ανάπτυξη (Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία)» είναι αναρτημένο στον παρακάτω σύνδεσμο:

Πρόγραμμα Σπουδών Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία

Η τελευταία αναμόρφωσή του πραγματοποιήθηκε στο υπ' αριθμ. 102861 ΦΕΚ 5784/Β' 14-11-2022.

- *Βαθμός ανταπόκρισης του Π.Μ.Σ. στις μεταβαλλόμενες ανάγκες- απαιτήσεις-εξελίξεις της κοινωνίας*

Το συγκεκριμένο Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. συμβάλλει άμεσα στην προσφορά νέας επιστημονικής γνώσης συνδυαστικά στα πεδία της αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης και της διαχείρισης πολιτισμού, η οποία δεν προκύπτει από τα υπόλοιπα εν λειτουργία Π.Μ.Σ., τα οποία κατά κύριο λόγο επικεντρώνονται σε θέματα διοίκησης τουρισμού και τουριστικών επιχειρήσεων. Η δομή του προγράμματος, εμβαθύνοντας στην έρευνα και αναπτύσσοντας δεξιότητες αναλυτικής και κριτικής σκέψης, αποτελεί ευκαιρία προετοιμασίας για διδακτορικές σπουδές και έρευνα. Το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο καθώς και τα άμεσα συνεργαζόμενα Πανεπιστήμια: το Πανεπιστήμιο Αιγαίου και Université Paris-1 Panthéon-Sorbonne προσφέρουν ένα διεπιστημονικό περιβάλλον έρευνας με σαφή κατεύθυνση τις αρχές της βιωσιμότητας δίδοντας έτσι τη δυνατότητα παραγωγής επιστημονικού ερευνητικού έργου υπό την επίβλεψη και καθοδήγηση των διδασκόντων/-ουσών, με στόχο την άμεση αξιοποίηση των αποτελεσμάτων στους εμπλεκόμενους επιστημονικούς και επαγγελματικούς κλάδους.

- *Συγκριτική αξιολόγηση με άλλα Π.Μ.Σ.*

Τα εκπαιδευτικά χαρακτηριστικά του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία στα οποία συνδυάζονται η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη με τη διαχείριση και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς δεν προκύπτουν από τα προσφερόμενα Π.Μ.Σ. της χώρας, αφού τα περισσότερα από τα εν λειτουργία προγράμματα στο πεδίο του τουρισμού επικεντρώνονται σε παροχή ειδικεύσεων σε θέματα τουριστικής οικονομίας, τουριστικής πολιτικής, φιλοξενίας, διοίκησης τουρισμού, διοίκησης τουριστικών επιχειρήσεων, μάρκετινγκ τουρισμού, διοίκησης και διαχείρισης τουριστικών προορισμών. Πρόκειται, επομένως, για εξειδικεύσεις στη λειτουργία του τουριστικού τομέα και στη διοίκηση ευρύτερα των τουριστικών επιχειρήσεων.

Αντίστοιχα τα προγράμματα τα οποία σχετίζονται με τον πολιτισμό και την πολιτισμική κληρονομιά σχετίζονται κυρίως με ζητήματα διαχείρισης και εκπαίδευσης σε θέματα πολιτισμού. Το μόνο πρόγραμμα με το οποίο υπάρχει φαινομενικά σχετική συνάφεια είναι το Π.Μ.Σ. «Σχεδιασμός και ανάπτυξη τουρισμού και πολιτισμού» του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Ωστόσο, υφίστανται σημαντικές διαφορές οι οποίες επισημαίνονται ακολούθως:

1. Το Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. "Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία" δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην πολυεπιστημονική και διεπιστημονική διάσταση της προσέγγισης του φαινομένου με τη διεθνή και διατμηματική του διάσταση, ακολούθως του σημαντικότατου αριθμού διδασκόντων/-ουσών με επιστημονική προέλευση ο οποίος υπερκαλύπτει τα δύο επιστημονικά πεδία στα οποία επικεντρώνεται, ήτοι ο βιώσιμος τουρισμός και η διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς.
2. Ειδικότερα, τα επιστημονικά πεδία στα οποία εντοπίζεται το ενδιαφέρον του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. είναι η ανάπτυξη, η διοίκηση, η οικονομία, ο πολιτισμός και οι επιστήμες χώρου σε αντίθεση με την πρωτοβουλία του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας η οποία ασχολείται κυρίως με τις επιστήμες του χώρου και την οικονομία.
3. Τέλος, το εκπαιδευτικό μοντέλο (σημαντικός αριθμός διδασκόντων ανά μάθημα) του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. διασφαλίζει τον προαναφερθέντα εκπαιδευτικό πλούτο στο πλαίσιο της

διεπιστημονικής προσέγγισης, ενώ η μεγάλη ερευνητική, διδακτική και επαγγελματική εμπειρία που προσφέρουν τρία Πανεπιστήμια εξυπηρετεί πλήρως τη διεθνή υπόσταση.

Γίνεται, επομένως, σαφές ότι το εν λειτουργία Π.Μ.Σ. δεν καλύπτει το απολύτως αναγκαίο και καινοτόμο δίπολο της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης με την πολιτιστική κληρονομιά, και μάλιστα στο εύρος που καλύπτει το Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. Τα συνδεόμενα θεματικά πεδία αποτελούν αναφορικά με την αγορά εργασίας δύο καθοριστικούς πυλώνες στη ζήτηση για στελέχη από φορείς του δημοσίου, ιδιωτικές επιχειρήσεις και τουριστικούς προορισμούς. Αυτήν την πραγματική ανάγκη και την έλλειψη σε στελέχη έρχεται να καλύψει εκπαιδευτικά το συγκεκριμένο Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. Επισημαίνεται ομοίως και η σημαντική πολυετή εμπειρία την οποία διαθέτουν τα τρία εμπλεκόμενα πανεπιστήμια στα συγκεκριμένα επιστημονικά πεδία, το υψηλό επίπεδο των διδασκόντων και την άμεση σύνδεση με την αγορά εργασίας μέσω τόσο της Πρακτικής Άσκησης όσο και της εκπόνησης των διπλωματικών εργασιών.
Η υλοποίηση Πρακτικής Άσκησης σε επιχειρήσεις και φορείς του τουρισμού και του πολιτισμού αποσκοπεί στην ανάπτυξη και στην καλλιέργεια ειδικών επαγγελματικών δεξιοτήτων για τον σχεδιασμό, την οργάνωση και την εφαρμογή. Επιπρόσθετα, μέσω της Πρακτικής Άσκησης οι φοιτητές/-τριες αποκτούν εμπειρία σε θέματα που σχετίζονται με την παρατήρηση, την καταγραφή και την αξιολόγηση ζητημάτων σχετικών με τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη διαχείριση και προβολή του πολιτισμού. Τέλος, το Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. αποτελεί το μοναδικό Διακρατικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών στην Ελλάδα, το οποίο απονέμει δύο ξεχωριστά διπλώματα: ένα από το Πανεπιστήμιο Paris 1 και ένα από το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο με το Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

- **Β.2.3.3 Κανονισμός σπουδών**

Η τελευταία αναμόρφωσή του πραγματοποιήθηκε στο υπ' αριθμ. 102861 ΦΕΚ 5784/Β' 14-11-2022.

- **Β.2.3.4 Στοιχεία φοιτητών/τριών**

Πίνακας 2.27: Φοιτητικός πληθυσμός Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ "Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία" κατά τα έτη 2019 εως 2024.

ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ Π.Μ.Σ. "ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ: ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ"					
Ακαδ. έτος αναφοράς	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024
Νεοεισαχθέντες/είσες	20	8	10	9	10
Εγγεγραμμένοι/ες	26	21	20	13	14
Απόφοιτοι/ες	8	9	6	6	9
Εισερχόμενοι/ες	0	0	0	0	0

Εξερχόμενοι/ες	0	2	1	0	1

Κατά την πενταετία 2019–2024, το Διιδρυματικό Διατμηματικό Διαπανεπιστημιακό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ.) «Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία» παρουσίασε μικρές διακυμάνσεις στον φοιτητικό του πληθυσμό, με σταθερά χαμηλό αριθμό νεοεισαχθέντων/εισαχθεισών ετησίως (8 έως 20 άτομα).

Το ακαδημαϊκό έτος 2023–2024 σημειώθηκε ήπια αύξηση στον αριθμό των αποφοίτων (9) σε σχέση με τα προηγούμενα δύο έτη (6), ενώ ο αριθμός των εγγεγραμμένων ανήλθε σε 14 άτομα, εμφανίζοντας σταθεροποιητική τάση μετά την πτώση που είχε σημειωθεί το 2022–2023 (13 εγγεγραμμένοι/ες).

Οι εισερχόμενοι φοιτητές/τριες από άλλα ιδρύματα ή προγράμματα παραμένουν μηδενικοί καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο, γεγονός που δηλώνει την αυτοτελή λειτουργία του Προγράμματος, ενώ ο αριθμός των εξερχόμενων κυμαίνεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα, με μέγιστο τις 2 αποχωρήσεις το 2020–2021.

Συνολικά, το Πρόγραμμα διατηρεί χαμηλό αλλά συνεπές αριθμό φοιτητών/τριών, με επαρκή ρυθμό αποφοίτησης σε σχέση με τον αριθμό εισακτέων. Το γεγονός αυτό υποδηλώνει ότι, παρά το περιορισμένο μέγεθος, το Πρόγραμμα παρουσιάζει σχετικά ικανοποιητική ροή σπουδών, γεγονός που συνάδει με τη στοχευμένη και εξειδικευμένη φύση του αντικειμένου του.

Β.2.3.5 Διδακτικό έργο και αξιολόγηση

- *Οργάνωση*

Μέθοδοι διδασκαλίας και αξιολόγησης των φοιτητών/τριών - Τρόποι ενημέρωσης

Οι παραδόσεις των μαθημάτων που περιλαμβάνει το Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. δεν έχουν μόνο τον χαρακτήρα ακαδημαϊκών διαλέξεων, αλλά ακολουθούν και μεθόδους, οι οποίες επιτρέπουν στους/στις φοιτητές/τριες να συμμετέχουν ενεργά στη διδακτική πράξη, να εκφράζουν τις απόψεις τους και τον προβληματισμό τους για ό,τι μαθαίνουν και να αλληλεπιδρούν τόσο με τους/τις διδάσκοντες/ουσες όσο και μεταξύ τους. Στις μεθόδους αυτές περιλαμβάνονται, συνδυαστικά ή μη, η διαλογική συζήτηση, ο παρωθητικός διάλογος, η διερευνητική μάθηση, η ομαδοκεντρική διδασκαλία, η εξατομίκευση της μαθησιακής διαδικασίας.

Το σύνολο των διδασκόντων/ουσών του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. ενθαρρύνεται στην επιλογή πολλαπλών μεθόδων αξιολόγησης (εκπόνηση και παρουσίαση εργασιών, ανάλυση περιπτώσεων, κ.λπ.), προκειμένου η διαδικασία αξιολόγησης να ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες των φοιτητών/τριών του Προγράμματος.

Η αξιολόγηση των φοιτητριών/τών γίνεται με εξετάσεις ή/και με εργασία/ες, γραπτές ή/και προφορικές. Τα κριτήρια, ο τρόπος αξιολόγησης και ο τρόπος υπολογισμού του τελικού βαθμού της/του φοιτήτριας/τή στο μάθημα ανακοινώνονται στην αρχή κάθε εξαμήνου από

την/τον υπεύθυνη/ο καθηγήτρια/τή κάθε μαθήματος και περιγράφονται αναλυτικά στη σελίδα του μαθήματος στην πλατφόρμα ηλεκτρονικής μάθησης του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου.
Αν η/ο μεταπτυχιακή/ός φοιτήτρια/τής έχει διάγνωση ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών, εφαρμόζονται κατάλληλες προσαρμογές στη διαδικασία αξιολόγησης της προόδου της/του (π.χ. παροχή επιπλέον χρόνου, διαλείμματος, κ.ά.) με σκοπό τη διασφάλιση συνθηκών ισότιμης συμμετοχής. Οι προσαρμογές αυτές εγκρίνονται από τις/τους συν-Διευθύντριες/ντές του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. και τη Σ.Ε. Τονίζεται ότι οι προσαρμογές αυτές είναι τέτοιες ώστε να μην αλλοιώνονται τα χαρακτηριστικά της διαδικασίας εξέτασης που εφαρμόζεται στις/στους φοιτήτριες/τές. Ο τελικός βαθμός του Δ.Μ.Σ. προκύπτει από τη βαθμολογία της/του φοιτήτριας/τή στα μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών και στη Δ.Ε. με βάση τους αντίστοιχους συντελεστές βαρύτητας.

Οι στόχοι και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα των μαθημάτων καθώς και οι μέθοδοι διδασκαλίας και αξιολόγησης των φοιτητών/τριών αναφέρονται στα Περιγράμματα των Μαθημάτων, τα οποία δίνονται στους/στις μεταπτυχιακούς/ές φοιτητές/τριες από τους/τις διδάσκοντες/ουσες κατά την πρώτη συνάντησή τους. Οι πληροφορίες αυτές βρίσκονται επίσης στο Open e-Class του κάθε μαθήματος, καθώς και στην ιστοσελίδα του Προγράμματος -στην ενότητα των μαθημάτων του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ.- και στον Οδηγό Σπουδών του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ.

Φοιτητές/τριες με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες

Φοιτητές/τριες με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες υποστηρίζονται καθ΄ όλη τη διάρκεια της φοίτησής τους στο Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ., τόσο από τη Γραμματεία όσο και από τον/την Σύμβουλο Καθηγητή/τρια Φοιτητών/τριών με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες (ΦμΕΕΑ) και το Κέντρο Συμβουλευτικής των Φοιτητών/τριών του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου. Κατά την εγγραφή στο Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ., καταγράφονται σε ειδικό έντυπο στη Γραμματεία του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. οι ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (π.χ. κινητικές, μαθησιακές, απώλεια όρασης ή ακοής, προβλήματα υγείας, κ.λπ.) των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών. Οι πληροφορίες αυτές διαβιβάζονται στις/στους συν-Διευθύντριες/ντές του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. και, ύστερα από σχετική εισήγηση του/της Συμβούλου Καθηγητή/τριας ΦμΕΕΑ σε συνεργασία με το Κέντρο Συμβουλευτικής των Φοιτητών/τριών, εγκρίνονται από την Ε.Π.Σ. κατάλληλες προσαρμογές που αφορούν στην πρόσβαση στους χώρους του Πανεπιστημίου, στη χρήση της πλατφόρμας ηλεκτρονικής μάθησης του Πανεπιστημίου, στη χρήση των υπηρεσιών της Βιβλιοθήκης και των λοιπών υπηρεσιών του Πανεπιστημίου, στην παρακολούθηση και συμμετοχή στα μαθήματα και στις λοιπές δραστηριότητες του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ., στην αξιολόγηση και εξέταση του/της φοιτητή/τριας και σε ό,τι άλλο αφορά στην ομαλή φοίτησή του/της.

Χρήση ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία

Η διδασκαλία των μαθημάτων πραγματοποιείται διά ζώσης, ενώ δύναται να χρησιμοποιούνται μέθοδοι σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, σε περιπτώσεις όπου δεν είναι δυνατή η μετακίνηση των διδασκόντων/ουσών ή μέρους των φοιτητών/τριών σε ποσοστό που σε καμία περίπτωση δεν θα ξεπερνά το 30% (άρ. 48 του Κανονισμού Σπουδών Χαροκοπείου Πανεπιστημίου). Τα μέσα και οι μέθοδοι εξ αποστάσεως εκπαίδευσης βασίζονται στην υποδομή του Ιδρύματος και υποστηρίζονται από το Κέντρο Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (ΚΗΔ) του Ιδρύματος, όπως περιγράφονται στον Κανονισμό Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου.

Θεσμός Ακαδημαϊκού Συμβούλου

Στο Α΄ εξάμηνο σπουδών (το αργότερο μέχρι έναν (1) μήνα από την ημερομηνία έναρξης των μαθημάτων), για κάθε νέο/α φοιτητή/τρια ορίζεται ένας/μία διδάσκων/ουσα του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. ως Ακαδημαϊκός Σύμβουλος Σπουδών. Οι Ακαδημαϊκοί Σύμβουλοι ορίζονται με απόφαση της Επιτροπής Προγράμματος Σπουδών του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. και ο ορισμός γίνεται με τυχαίο τρόπο. Ο/Η Ακαδημαϊκός Σύμβουλος που ορίζεται για κάθε φοιτητή/τρια παραμένει ο/η ίδιος/α μέχρι την περάτωση των σπουδών του/της.

Ο ρόλος του/της Ακαδημαϊκού Συμβούλου είναι επικουρικός/συμβουλευτικός. Στα καθήκοντα του/της περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η ενημέρωση των φοιτητών/τριών για το Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ., το περιεχόμενο των μαθημάτων και τους τρόπους αξιολόγησης των επιδόσεων των μαθημάτων, η υποστήριξη των κλίσεων και των δεξιοτήτων των φοιτητών/τριών, η διευκόλυνσή τους στις επαφές τους με τις υπηρεσίες και τα Όργανα του Ιδρύματος, καθώς και η ενημέρωσή τους σχετικά με τις παρεχόμενες από το Ίδρυμα υπηρεσίες. Τα καθήκοντα και ο τρόπος επικοινωνίας του Συμβούλου με τους/τις φοιτητές/τριες περιγράφονται αναλυτικά στον Κανονισμό Λειτουργίας Θεσμού Ακαδημαϊκού Συμβούλου.

Διπλωματική εργασία

Για την ολοκλήρωση των σπουδών του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. απαιτείται η επιτυχής εκπόνηση ατομικής Διπλωματικής Εργασίας (Δ.Ε.), η οποία αντιστοιχεί σε δέκα (10) Πιστωτικές Μονάδες (ECTS) που αντιπροσωπεύουν φόρτο εργασίας δύο (2) μαθημάτων πλήρους φοίτησης. Πριν την ανάληψη της Δ.Ε., ο/η φοιτητής/τρια θα πρέπει να έχει ολοκληρώσει επιτυχώς όλα τα υποχρεωτικά μαθήματα του χειμερινού εξαμήνου, πλην το ανώτερο δύο (2). Η Δ.Ε. πρέπει να είναι γραμμένη στην Αγγλική, περιλαμβάνοντας μία εκτεταμένη περίληψη στην Ελληνική.

Η Δ.Ε., ανάλογα με τα επιστημονικά ερωτήματα του/της ερευνητή/τριας καθώς και την ερευνητική μεθοδολογία που θα ακολουθηθεί, δύναται να ανήκει σε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες: α) Βιβλιογραφική ανασκόπηση, β) Εμπειρική έρευνα.

Πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία ανάληψης θέματος Δ.Ε., της δημόσιας υποστήριξης, καθώς και τον τρόπο εξέτασης και αξιολόγησής της υπάρχουν αναλυτικά στον Εσωτερικό Κανονισμό και στον Οδηγό Σπουδών του Προγράμματος. Επίσης, πληροφορίες σχετικές με τη δομή της εργασίας και την τελική μορφή της βρίσκονται στον ιστότοπο της Βιβλιοθήκης του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου.

- *Διδάσκοντες/διδάσκουσες*

Πίνακας 2.28: Διδάσκοντες/ουσες Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. "Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία" κατά τα έτη 2019 εως 2024.

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ/ ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΕΣ Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. "ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ: ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ"					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ: ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ	**ΕΤΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ:**				
	2019-20	**2020-21**	**2021-22**	**2022-23**	**2023-24**

Διδάσκοντες μέλη ΔΕΠ του Τμήματος ή της Σχολής	8	4	7	7	7
Διδάσκοντες μέλη ΔΕΠ από άλλα Τμήματα ή Σχολές	6	4	4	3	3
Διδάσκοντες μέλη ΔΕΠ από άλλα εθνικά Ιδρύματα	7	5	6	5	5
Διδάσκοντες μέλη ΕΕΠ του Ιδρύματος	0	0	0	0	0
Λοιποί διδάσκοντες του Ιδρύματος	1	0	0	0	0
Εξωτερικοί συνεργάτες με ανάθεση διδασκαλίας	4	5	4	4	16

Κατά την πενταετία 2019–2024, η σύνθεση του διδακτικού προσωπικού του Διιδρυματικού Διατμηματικού Διαπανεπιστημιακού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ.) «Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία» παρουσίασε σχετική σταθερότητα ως προς τον αριθμό των μελών ΔΕΠ του Τμήματος ή της Σχολής, με 7 διδάσκοντες/ουσες κατά τα τελευταία τρία ακαδημαϊκά έτη.

Παράλληλα, παρατηρείται μείωση του αριθμού των διδασκόντων/ουσών από άλλα Τμήματα ή Σχολές, τόσο εντός του ιδρύματος (από 6 σε 3), όσο και από άλλα εθνικά ιδρύματα (σταθεροποίηση στους 5 τα δύο τελευταία έτη). Δεν καταγράφονται συμμετοχές από μέλη ΕΕΠ ή λοιπό διδακτικό προσωπικό κατά την τελευταία τετραετία.

Αξιοσημείωτη είναι η αισθητή αύξηση των εξωτερικών συνεργατών με ανάθεση διδασκαλίας το 2023–2024, με 16 συμμετέχοντες/ουσες, έναντι μόλις 4–5 τα προηγούμενα έτη. Η μεταβολή αυτή πιθανόν αντανακλά στρατηγική ενίσχυσης του προγράμματος με εξειδικευμένους επιστήμονες και επαγγελματίες του τουρισμού και της πολιτιστικής διαχείρισης, δίνοντας έμφαση στην πρακτική διάσταση της μάθησης.

Συνολικά, το Πρόγραμμα αξιοποιεί ποικιλία επιστημονικών προσεγγίσεων μέσω της διεπιστημονικής σύνθεσης του διδακτικού προσωπικού, διατηρώντας ισορροπία μεταξύ θεσμικών διδασκόντων/ουσών και εξωτερικών συνεργατών, γεγονός που ενισχύει τη διασύνδεση με την αγορά εργασίας και την επικαιρότητα του γνωστικού αντικειμένου.

- *Αξιολόγηση διδακτικού έργου*

Για την αξιολόγηση του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. με τίτλο «Sustainable Tourism Development: Heritage, Environment, Society» συμπληρώθηκαν συνολικά 32 ερωτηματολόγια (23 στο χειμερινό και 9 στο εαρινό εξάμηνο σπουδών).

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τους μέσους όρους για την αξιολόγηση του διδακτικού έργου των διδασκόντων/ουσών ανά ακαδημαϊκό εξάμηνο. Επίσης, παρουσιάζονται ο αριθμός των ερωτηματολογίων που απαντήθηκαν, ο αριθμός των φοιτητών/τριών που προσήλθαν στις εξετάσεις και το ποσοστό συμμετοχής συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων αυτών.

Πίνακας 2.29: Μέσοι όροι αξιολόγησης του διδακτικού έργου των διδασκόντων/ουσών του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. "Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία", Χειμερινό εξάμηνο σπουδών, 2023-24.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. "ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ: ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ", ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔ. ΕΤΟΥΣ 2023-24				
Μάθημα	**Μέση τιμή**	**Αριθμός απαντημένων ερωτηματολογίων**	**Αριθμός φοιτητών που προσήλθαν στην εξέταση του μαθήματος**	**Ποσοστό συμμετοχής/ απόκρισης**
Αειφόρος Τουρισμός	4.25	2	11	18%
Γεωγραφία του Τουρισμού	4.75	1	10	10%
Διαχείριση Πολιτισμικής Κληρονομιάς	4.96	1	9	11%
Μεθοδολογία της Έρευνας	3.46	1	12	8%
Οικονομικά του Τουρισμού	4.88	1	10	10%
Συνολικός βαθμός ικανοποίησης των φοιτητριών/φοιτητών	4.46			
Σύνολο απαντημένων ερωτηματολογίων	6			

Η αξιολόγηση του διδακτικού έργου στο πλαίσιο του Διιδρυματικού Διατμηματικού Διαπανεπιστημιακού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ.) «Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία» πραγματοποιήθηκε για πέντε μαθήματα του χειμερινού εξαμήνου, με συνολικό αριθμό έξι απαντημένων ερωτηματολογίων.

Ο μέσος όρος ικανοποίησης των φοιτητών/τριών ανήλθε σε 4,46, γεγονός που καταδεικνύει θετική αποτίμηση του διδακτικού έργου παρά το πολύ περιορισμένο μέγεθος δείγματος. Η υψηλότερη αξιολόγηση καταγράφηκε στο μάθημα «Διαχείριση Πολιτισμικής Κληρονομιάς» (4,96), ενώ το χαμηλότερο σκορ αποδόθηκε στη «Μεθοδολογία της Έρευνας» (3,46), δείχνοντας πιθανή ανάγκη βελτιώσεων στο σχεδιασμό ή την προσέγγιση του μαθήματος.

Τα ποσοστά απόκρισης ήταν χαμηλά (από 8% έως 18%), γεγονός που περιορίζει τη γενικευσιμότητα των συμπερασμάτων και υπογραμμίζει την ανάγκη ενίσχυσης της συμμετοχής φοιτητών/τριών στην αξιολόγηση.

Παρά τα περιορισμένα δεδομένα, τα αποτελέσματα επιβεβαιώνουν τη γενική ικανοποίηση από τη διδακτική διαδικασία, ενώ η παρακολούθηση των αξιολογήσεων σε ετήσια βάση μπορεί να ενισχύσει τον σχεδιασμό παρεμβάσεων για τη βελτίωση της ποιότητας διδασκαλίας.

Πίνακας 2.30: Μέσοι όροι της αξιολόγησης του διδακτικού έργου των διδασκόντων/ουσών του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ."Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία", Εαρινό εξάμηνο σπουδών 2023-24.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. "ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ: ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ" ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔ. ΕΤΟΥΣ 2023-24				
ΜΑΘΗΜΑ	**Μέση τιμή**	**Αριθμός απαντημένων ερωτηματολογίων**	**Αριθμός φοιτητών που προσήλθαν στην εξέταση του μαθήματος**	**Ποσοστό συμμετοχής/απόκρισης**
Αναπτυξιακά Προγράμματα Τουρισμού	3.21	1	10	10%
Διαχείριση Τουριστικών Προορισμών	4.29	1	10	10%
Πολιτισμική Κληρονομιά και Πολιτισμικός Τουρισμός	3.92	1	10	10%
Συνολικός βαθμός ικανοποίησης των φοιτητριών/φοιτητών	3.81			
Σύνολο απαντημένων ερωτηματολογίων	3			
*Δεν παρουσιάζεται η αξιολόγηση των μαθημάτων για τα οποία δεν συγκεντρώθηκαν συμπληρωμένα ερωτηματολόγια από τους φοιτητές/τριες				

Η αξιολόγηση του διδακτικού έργου κατά το εαρινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2023–2024 στο πλαίσιο του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία» βασίστηκε σε τρεις απαντημένα ερωτηματολόγια, που αφορούν ισάριθμα μαθήματα του εξαμήνου.

Ο συνολικός βαθμός ικανοποίησης των φοιτητών/τριών ανήλθε σε 3,81, εμφανώς χαμηλότερος σε σχέση με το χειμερινό εξάμηνο (4,46). Το μάθημα με την υψηλότερη αξιολόγηση ήταν η «Διαχείριση Τουριστικών Προορισμών» (4,29), ενώ η χαμηλότερη βαθμολογία καταγράφηκε στο μάθημα «Αναπτυξιακά Προγράμματα Τουρισμού» (3,21).

Τα ποσοστά συμμετοχής ήταν εξαιρετικά χαμηλά (10% για όλα τα μαθήματα), γεγονός που περιορίζει σημαντικά τη δυνατότητα γενίκευσης των ευρημάτων και υπογραμμίζει εκ νέου την ανάγκη για ενίσχυση της συμμετοχής των φοιτητών/τριών στη διαδικασία αξιολόγησης.

Εν συνεχεία, οι Πίνακες 2.31 & 2.32 παρουσιάζουν τις μέσες τιμές για την αξιολόγηση του διδακτικού έργου για το σύνολο των διδαχθέντων μαθημάτων για τα δύο (2) ακαδημαϊκά εξάμηνα.

Πίνακας 2.31: Γενικός μέσος όρος για την αξιολόγηση του διδακτικού έργου του συνόλου των διδασκόντων/ουσών του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. "Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία", Χειμερινό εξάμηνο σπουδών 2023-24.

Δ.Δ.Δ. Π.Μ.Σ. "ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ: ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ" ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2023-24		
ΣΥΝΟΛΟ 5 ΜΑΘΗΜΑΤΑ	**Διδακτικό έργο**	**Πλήθος ερωτηματολογίων**
	Μ.Ο.	6
	4.46	

Πίνακας 2.32: Γενικός μέσος όρος για την αξιολόγηση του διδακτικού έργου των διδασκόντων/ουσών του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. "Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία", Εαρινό εξάμηνο σπουδών 2023-24.

Δ.Δ.Δ. Π.Μ.Σ. "ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ: ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ" ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2023-24		
ΣΥΝΟΛΟ 3 ΜΑΘΗΜΑΤΑ	**Διδακτικό έργο**	**Πλήθος ερωτηματολογίων**
	Μ.Ο.	3
	3,81	

Ο γενικός μέσος όρος αξιολόγησης του διδακτικού έργου στο Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού» για το χειμερινό εξάμηνο του 2023–2024 ανήλθε σε 4,46, με έξι απαντημένα ερωτηματολόγια που αφορούν πέντε μαθήματα. Παρά τον περιορισμένο αριθμό απαντήσεων, το αποτέλεσμα αντανακλά θετική αποτίμηση του προσφερόμενου διδακτικού έργου και επιβεβαιώνει τη γενική ικανοποίηση των φοιτητών/τριών, όπως αυτή αποτυπώθηκε και σε επιμέρους μαθήματα του εξαμήνου.

Κατά το εαρινό εξάμηνο, ο γενικός μέσος όρος αξιολόγησης του διδακτικού έργου υποχώρησε σε 3,81, με τρεις απαντήσεις που αφορούν τρία μαθήματα. Αν και ο μικρός αριθμός ερωτηματολογίων δεν επιτρέπει ασφαλή γενίκευση, η συγκριτική μείωση του μέσου όρου σε σχέση με το χειμερινό εξάμηνο υποδεικνύει πιθανή μείωση της ικανοποίησης των φοιτητών/τριών, η οποία χρήζει περαιτέρω διερεύνησης.

Η χαμηλή συμμετοχή και στις δύο περιπτώσεις παραμένει πρόκληση, περιορίζοντας τη δυνατότητα εξαγωγής έγκυρων συμπερασμάτων, αλλά ταυτόχρονα αναδεικνύει την ανάγκη για ενίσχυση της συμμετοχικότητας στην εσωτερική αξιολόγηση και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων στον σχεδιασμό βελτιωτικών παρεμβάσεων.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΑ ΕΤΗ

Α. Συμμετοχή φοιτητριών/φοιτητών στην αξιολόγηση

Πίνακας 2.33: Συμμετοχή μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ «Sustainable Tourism Development: Heritage, Environment, Society» στην αξιολόγηση κατά τα έτη 2019 έως 2024.

Συμμετοχή φοιτητών/τριών Δ.Δ.Π.Μ.Σ. "ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ: ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ" στην αξιολόγηση κατά τα έτη 2019 έως 2024			
Ακαδημαϊκό έτος	**Χειμερινό εξάμηνο**	**Εαρινό εξάμηνο**	**ΣΥΝΟΛΟ**
2019-20	33	19	52
2020-21	21	15	36
2021-22	9	21	30
2022-23	23	9	32
2023-24	6	3	9

Η συμμετοχή των φοιτητών/τριών στην αξιολόγηση του διδακτικού έργου στο πλαίσιο του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία» έχει παρουσιάσει φθίνουσα πορεία κατά την τελευταία πενταετία. Από 52 συμμετοχές το 2019–2020, ο αριθμός υποχώρησε σε μόλις 9 απαντήσεις κατά το 2023–2024 (6 στο χειμερινό και 3 στο εαρινό εξάμηνο).

Η πτωτική αυτή τάση είναι ανησυχητική, καθώς η αξιολόγηση από πλευράς φοιτητών/τριών αποτελεί σημαντικό εργαλείο εσωτερικής ανατροφοδότησης και τεκμηρίωσης της ποιότητας του προγράμματος. Η σταθερή μείωση του αριθμού απαντήσεων δεν φαίνεται να συσχετίζεται με ραγδαία μείωση του συνολικού φοιτητικού πληθυσμού και πιθανώς υποδεικνύει έλλειψη ενημέρωσης, χαμηλό αίσθημα χρησιμότητας της διαδικασίας ή αδυναμία πρόσβασης σε αυτήν.

Η ενίσχυση της συμμετοχής θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω της επικοινωνίας μετους/τις φοιτητές/τριες για την ανάδειξη του ρόλου που διαδραματίζει η αξιολόγηση στη βελτίωση του προγράμματος, καθώς και της παροχής συγκεκριμένων ανατροφοδοτήσεων για το πώς χρησιμοποιούνται τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων σε πραγματικό επίπεδο αλλαγής.

Β. Αξιολόγηση διδακτικού έργου

Πίνακας 2.34: Συνολικοί μέσοι όροι για τη διδακτική ικανότητα και τη διδακτική μεθοδολογία των διδασκόντων/ουσών- Χειμερινό και Εαρινό εξάμηνο Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. "Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία"κατά τα έτη 2019 έως 2024.

"ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ: ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ"- ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΚΑΙ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ **ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ ΕΤΗ 2019-2020 ΕΩΣ 2023-24**					
Ακαδημαϊκό έτος	**Διδακτική Ικανότητα**		**Διδακτική Μεθοδολογία**		**Πλήθος ερωτηματολογίων**
	Μ.Ο.	**Τ.Α.**	**Μ.Ο.**	**Τ.Α.**	**52**
2019-20	4,08	0,38	3,67	0,25	
	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ				
	Μ.Ο				
2020-21	4,09				36
2021-22	3,94				30
2022-23	4,28				32

2023-24	4,13	9

Ο Πίνακας 2.34 συνοψίζει την πορεία των δεικτών αξιολόγησης της διδακτικής ικανότητας και της διδακτικής μεθοδολογίας των διδασκόντων/ουσών του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού» για τα ακαδημαϊκά έτη 2019–2024.

Η διδακτική ικανότητα διατηρείται σταθερά σε ικανοποιητικά επίπεδα, με μέσους όρους που κυμαίνονται από 3,94 (2021–2022) έως 4,28 (2022–2023), ενώ για το 2023–2024 καταγράφεται ελαφρά υποχώρηση σε 4,13. Τα δεδομένα υποδεικνύουν σταθερότητα στην ποιότητα του διδακτικού έργου, με μικρές διακυμάνσεις ανά έτος. Ωστόσο, η μείωση του πλήθους των απαντήσεων αποτελεί κρίσιμο παράγοντα που ενδέχεται να επηρεάζει την αξιοπιστία των συγκριτικών συμπερασμάτων.

Πίνακας 2.35: Αξιολόγηση αποφοίτων για το σύνολο των Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων Σπουδών του Τμήματος (2023-24).

Ερωτήσεις	**2023-24**	
	ΜΟ	**ΤΑ**
Οι στόχοι του Προγράμματος έχουν επιτευχθεί πλήρως;	4.5	0.5
το περιεχόμενο του Προγράμματος ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες σας;	4.3	0.7
Το εκπαιδευτικό προσωπικό ήταν σε θέση να εκπληρώσει τους στόχους του Προγράμματος;	4.5	0.5
Υπήρχε σύνδεση των μαθημάτων με τη διπλωματική εργασία;	4.6	0.6
Οι διδάσκοντες επιχείρησαν να μοιραστούν μαζί σας τον ενθουσιασμό τους σχετικά με το αντικείμενο των μαθημάτων;	4.7	0.6
Οι προτάσεις σας για τη βελτίωση του προγράμματος σπουδών εισακούστηκαν από τους διδάσκοντες;	3.8	1.0

Ο φόρτος εργασίας του Προγράμματος Σπουδών είναι υπερβολικός και προκαλεί μεγάλη πίεση;	2.8	1.2
Το Πρόγραμμα Σπουδών είναι αποτελεσματικό στην ενίσχυση ικανοτήτων / δεξιοτήτων: [Επαγγελματική εξέλιξη]	3.8	0.8
Αξιολογείστε συνολικά την Ποιότητα Σπουδών του προγράμματος.	4.4	0.5
Αξιολογείστε συνολικά το Εκπαιδευτικό Περιβάλλον-Υποδομές.	4.6	0.5
Αξιολογείστε συνολικά το Διδακτικό Προσωπικό	4.6	0.5
Σύνολο απαντημένων ερωτηματολογίων	23	

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης αποφοίτων για το ακαδημαϊκό έτος 2023–24 καταδεικνύει ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο ικανοποίησης από τη συνολική λειτουργία των Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων Σπουδών του Τμήματος. Οι μέσοι όροι των επιμέρους δεικτών κυμαίνονται σε υψηλά επίπεδα (4,3–4,7), γεγονός που αποτυπώνει την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων, την ποιότητα της διδασκαλίας και την επάρκεια του εκπαιδευτικού προσωπικού.

Οι απόφοιτοι εκτίμησαν θετικά την επίτευξη των στόχων των Προγραμμάτων (ΜΟ=4,5) και τη συνάφεια του περιεχομένου με τις αρχικές τους προσδοκίες (ΜΟ=4,3). Πολύ υψηλή αξιολόγηση καταγράφεται για το διδακτικό προσωπικό τόσο ως προς την ικανότητα υλοποίησης των στόχων του προγράμματος (ΜΟ=4,5) όσο και ως προς τη μεταδοτικότητα και τον ενθουσιασμό στη διδασκαλία (ΜΟ=4,7). Αντίστοιχα, ιδιαίτερα θετικά αποτιμάται η σύνδεση των μαθημάτων με τη διπλωματική εργασία (ΜΟ=4,6), στοιχείο που υποδηλώνει λειτουργική συνοχή και ομαλή ενσωμάτωση θεωρητικής και εφαρμοσμένης γνώσης.

Η συνολική αξιολόγηση της ποιότητας σπουδών, του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος και των υποδομών παρουσιάζει επίσης υψηλές τιμές (ΜΟ=4,4–4,6), ενισχύοντας την εικόνα ενός άρτια οργανωμένου και υποστηρικτικού ακαδημαϊκού πλαισίου. Ωστόσο, ορισμένοι τομείς εμφανίζουν χαμηλότερες βαθμολογίες: η ανταπόκριση των διδασκόντων στις προτάσεις βελτίωσης των φοιτητών/τριών (ΜΟ=3,8) και η αντίληψη των φοιτητών για τον φόρτο εργασίας (ΜΟ=2,8), ο οποίος φαίνεται να θεωρείται σχετικά αυξημένος. Τα ευρήματα αυτά υποδεικνύουν δυνητικά πεδία περαιτέρω ενίσχυσης, ιδίως σε ό,τι αφορά τη συστηματικότερη ενσωμάτωση ανατροφοδότησης από τους φοιτητές/τριες και την καλύτερη εξισορρόπηση των απαιτήσεων ανά μάθημα.

Συνολικά, τα αποτελέσματα της αξιολόγησης επιβεβαιώνουν την υψηλή ποιότητα, τη συνέπεια και την ακαδημαϊκή επάρκεια των Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων Σπουδών του Τμήματος, με περιορισμένα περιθώρια βελτίωσης που αφορούν κυρίως οργανωτικές και διαδικαστικές πτυχές της λειτουργίας τους.

- **Β.2.3.6 Δημοσιοποίηση πληροφοριών**

Πίνακας 2.36: Πίνακας ελέγχου ιστοσελίδας Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ			
	ΕΙΔΟΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ	**ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ**	**ΕΥΡΗΜΑΤΑ - ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**
ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	Δεξιότητες αποφοίτων - επαγγελματικές προοπτικές	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/to-tmima/epaggelmatikes-prooptikes	
	Στρατηγικό σχέδιο	https://www.dhee.hua.gr/images/2024/02/stratigikos-sxediasmos_compressed.pdf	
	Πολιτική - Διασφάλιση Ποιότητας	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/to-tmima/diasfalisi-poiotitas-tmimatos/politiki-diasfalisis-poiotitas	
	Εκθέσεις Εσωτερικής Αξιολόγησης	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/to-tmima/diasfalisi-poiotitas-tmimatos/esoterikes-aksiologiseis-tmimatos	
	Ακαδημαϊκή έρευνα (ερευνητικά προγράμματα, δημοσιεύσεις)	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/to-tmima/ereunitiki-drastiriottita	
	Ακαδημαϊκό προσωπικό (βιογραφικό ελληνικά,αγγλικά)	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/anthropino-dinamiko/dep	
	Πληροφορίες επικοινωνίας με Διοικητικό Προσωπικό	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/epikoinonia	
	Ανακοινώσεις	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/anakoinoseis/anakoinoseis-proptixiakon-spoudon	
	Πληροφορία στα αγγλικά	https://www.dhee.hua.gr/index.php/en/	
ΠΠΣ	Πρόγραμμα Σπουδών	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/proptixiakes-spoudes/xrisimes-plirofories/programma-spoudon	
	Κανονισμός σπουδών	https://www.dhee.hua.gr/images/Article-pdf/%CE%9A%CE%91%CE%9D%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A3-%CE%A0%CE%A1%CE%9F%CE%A0%CE%A4%CE%A5%CE%A7%CE%99%CE%91%CE%9A%CE%A9%CE%9D-%CE%A3%CE%A0%CE%9F%CE%A5%CE%94%CE%A9%CE%9D.pdf	

	Οδηγός Σπουδών	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/proptixiakes-spoudes/xrisimes-plirofories/odigos-spoudon	
	Περιγράμματα μαθημάτων	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/proptixiakes-spoudes/xrisimes-plirofories/perigrammata-mathimaton	Πατώντας στον τίτλο του κάθε μαθήματος εμφανίζεται το περίγραμμα, ο/η διδάσκων/ουσα και οι αντίστοιχες μονάδες ECTS
	Πληροφορίες επικοινωνίας με διδάσκοντες	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/anthropino-dinamiko/dep	Πατώντας στο όνομα κάθε διδάσκοντα/ουσα εμφανίζονται τα στοιχεία επικοινωνίας (email και τηλέφωνο γραφείου)
	Ακαδημαϊκός Προγραμματισμός	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/proptixiakes-spoudes/akadimaiko-imerologio/akadimaikos-programmatismos	
	Πληροφορίες για την ΠΑ	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/proptixiakes-spoudes/xrisimes-plirofories/praktiki-askisi	
	Πληροφορίες για κινητικότητα φοιτητών	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/to-tmima/programma-kinitikotitas	
ΠΜΣ	Πληροφορίες για κάθε ΠΜΣ (αντικείμενο, διάρκεια, δίδακτρα κλπ)	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/metaptixiakes-spoudes/viosimi-anaptixi https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/metaptixiakes-spoudes/ekpaideusi-politismos	
	Πρόγραμμα σπουδών	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/metaptixiakes-spoudes/viosimi-anaptixi/perigrammata-mathimaton/topiki-anaptixi https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/metaptixiakes-spoudes/viosimi-anaptixi/perigrammata-mathimaton/diaxeirisi-perivalontos https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/metaptixiakes-spoudes/viosimi-anaptixi/perigrammata-mathimaton/agogi-katanaloti ---------- https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/metaptixiakes-spoudes/ekpaideusi-politismos/programma-spoudon-perigrammata-mathimaton/paidagogiki-psixologia-ekpaideutiki-praxi https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/metaptixiakes-spoudes/ekpaideusi-politismos/programma-spoudon-perigrammata-mathimaton/dioikisi-diaxeirisi-ekpaideutikon-monadon https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/metaptixiakes-spoudes/ekpaideusi-politismos/programma-spoudon-perigrammata-mathimaton/politismiki-agogi	

	Κανονισμός σπουδών	https://www.dhee.hua.gr/images/Article-pdf/%CE%9D%CE%95%CE%9F%CE%A3%20%CE%9A%CE%91%CE%9D%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A3%20%CE%9C%CE%95%CE%A4%CE%91%CE%A0%CE%A4%CE%A5%CE%A7%CE%99%CE%91%CE%9A%CE%A9%CE%9D%20%CE%A3%CE%A0%CE%9F%CE%A5%CE%94%CE%A9%CE%9D%20%CE%A0%CE%9C%CE%A3%20%CE%92%CE%99%CE%A9%CE%A3%CE%99%CE%9C%CE%97%20%CE%91%CE%9D%CE%91%CE%A0%CE%A4%CE%A5%CE%9E%CE%97.pdf https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/metaptixiakes-spoudes/ekpaideusi-politismos/kanonismos-leitourgias-odigos-spoudon	
	Διδάσκοντες (και στοιχεία επικοινωνίας)	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/anthropino-dinamiko/dep	
	Ανακοινώσεις	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/anakoinoseis/anakoinoseis-metaptixiakon-spoudon	
ΠΔΣ	Κανονισμός σπουδών	https://www.dhee.hua.gr/images/Article-pdf/%CE%9D%CE%95%CE%9F%CE%A3%20%CE%9A%CE%91%CE%9D%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A3%20%CE%9C%CE%95%CE%A4%CE%91%CE%A0%CE%A4%CE%A5%CE%A7%CE%99%CE%91%CE%9A%CE%A9%CE%9D%20%CE%A3%CE%A0%CE%9F%CE%A5%CE%94%CE%A9%CE%9D%20%CE%A0%CE%9C%CE%A3%20%CE%92%CE%99%CE%A9%CE%A3%CE%99%CE%9C%CE%97%20%CE%91%CE%9D%CE%91%CE%A0%CE%A4%CE%A5%CE%9E%CE%97.pdf https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/metaptixiakes-spoudes/ekpaideusi-politismos/kanonismos-leitourgias-odigos-spoudon	

Β.4. Διδακτορικές Σπουδές

- **Β.4.1 Συνοπτική Παρουσίαση**

Ο τρίτος κύκλος σπουδών στο Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης αποσκοπεί στην προαγωγή της πρωτότυπης επιστημονικής έρευνας και στην ουσιαστική συνεισφορά στην εξέλιξη της γνώσης στους επιστημονικούς κλάδους που θεραπεύει το Τμήμα και οδηγεί στην απόκτηση διδακτορικού διπλώματος, μετά από την εκπόνηση και την επιτυχή υποστήριξη της διδακτορικής διατριβής.Ο τρίτος κύκλος σπουδών περιλαμβάνει την εκπόνηση της διδακτορικής διατριβής και ολοκληρώνεται με την απονομή διδακτορικού διπλώματος, τίτλου επιπέδου 8 σύμφωνα με το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων και το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων. Η ελάχιστη διάρκεια σπουδών σε πρόγραμμα τρίτου κύκλου είναι τα τρία (3) πλήρη ημερολογιακά έτη και η μέγιστη δεν μπορεί να υπερβαίνει τα έξι (6) ημερολογιακά έτη από την ημερομηνία ορισμού της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής. Τα προγράμματα

σπουδών τρίτου κύκλου περιλαμβάνουν την υποχρεωτική εκπόνηση διδακτορικής διατριβής σε αντικείμενο που σχετίζεται με την επιστημονική περιοχή του Τμήματος και δύνανται να περιλαμβάνουν αυτοτελές πρόγραμμα μαθημάτων διδακτορικών σπουδών, το οποίο συνίσταται στην παρακολούθηση και επιτυχή περάτωση ολοκληρωμένου κύκλου μαθημάτων ή άλλων εκπαιδευτικών ή ερευνητικών δραστηριοτήτων, που αντιστοιχούν κατ' ελάχιστον σε τριάντα (30) πιστωτικές μονάδες (European Credit Transfer and Accumulation System ECTS).
Στο πλαίσιο του προγράμματος σπουδών τρίτου κύκλου του Τμήματος δίνεται η δυνατότητα εκπόνησης διδακτορικής διατριβής με συνεπίβλεψη, σε συνεργασία με ένα (1) ή περισσότερα Τμήματα του ίδιου ή άλλου Α.Ε.Ι. της ημεδαπής, Ανώτατα Στρατιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, Ανώτατες Εκκλησιαστικές Ακαδημίες, ερευνητικούς και τεχνολογικούς φορείς του άρθρου 13Α του ν. 4310/2014 (Α' 258), Ερευνητικά Πανεπιστημιακά Ινστιτούτα, την Ακαδημία Αθηνών, το Ίδρυμα Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών, καθώς και με Ιδρύματα της αλλοδαπής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κανονισμό Σπουδών του Πανεπιστημίου. Δεν επιτρέπεται η σύμπραξη με εκπαιδευτικούς φορείς μη τυπικής μεταλυκειακής εκπαίδευσης του ν. 3696/2008 (Α' 177). Επίσης, μπορούν να εκπονηθούν Βιομηχανικά Διδακτορικά, σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας.

Πίνακας 2.37: Φοιτητικός πληθυσμός διδακτορικών σπουδών Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης κατά τα έτη 2019 έως 2024.

ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	**ΕΤΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ:**				
	2019-20	**2020-21**	**2021-22**	**2022-23**	**2023-24**
Νεοεισαχθέντες/νεοεισαχθείσες υποψήφιοι/ες διδάκτορες	9	6	6	6	19
Εν ενεργεία υποψήφιοι/ες διδάκτορες	55	52	54	52	61
Εισερχόμενοι/ες υποψήφιοι/ες διδάκτορες	0	0	0	0	1
Εξερχόμενοι/ες υποψήφιοι/ες διδάκτορες	1	0	0	0	0
Διπλώματα ευρεσιτεχνίας	0	0	0	0	0

Κατά την πενταετία 2019–2024, το Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης παρουσίασε σταθερή πορεία ως προς τον αριθμό των εν ενεργεία υποψηφίων διδακτόρων, με μικρές διακυμάνσεις από 52 έως 61 άτομα. Το 2023–2024

καταγράφεται η υψηλότερη τιμή της περιόδου (61), γεγονός που αποτυπώνει τη συνεχιζόμενη ελκυστικότητα και λειτουργικότητα του Προγράμματος.

Σημαντική είναι η αύξηση στον αριθμό νεοεισαχθέντων/εισαχθεισών το 2023–2024, με 19 νέες εγγραφές, έναντι 6 τα προηγούμενα έτη, γεγονός που ενδέχεται να αντανακλά ανανέωση της ερευνητικής δραστηριότητας και αποτελεσματικότητα στην προβολή και οργάνωση του Προγράμματος.

Ο αριθμός εξερχόμενων διδακτόρων παραμένει εξαιρετικά χαμηλός (μόνο 1 αποφοίτηση σε 5 έτη), γεγονός που πιθανόν συνδέεται με τη μακροχρόνια φύση των διδακτορικών σπουδών, αλλά και με την ανάγκη ενίσχυσης της παρακολούθησης της προόδου και υποστήριξης της ολοκλήρωσης των διδακτορικών διατριβών.

Δεν καταγράφονται διπλώματα ευρεσιτεχνίας κατά την εξεταζόμενη περίοδο, γεγονός που πιθανόν αντανακλά είτε τη φύση των γνωστικών πεδίων είτε την ανάγκη περαιτέρω ενίσχυσης της ερευνητικής εξωστρέφειας και της διασύνδεσης με την καινοτομία.

Η συνολική εικόνα αποτυπώνει ένα πρόγραμμα σταθερής λειτουργίας, με αύξηση στη ροή εισαγωγών, αλλά και προκλήσεις που σχετίζονται με την αποφοίτηση και την ερευνητική παραγωγή, οι οποίες θα πρέπει να αποτελέσουν πεδίο εστιασμένων βελτιώσεων.

- **Β.4.2 Έγκριση Κανονισμού Διδακτορικών Σπουδών**

Η έγκριση του Κανονισμού Διδακτορικών Σπουδών του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης της Σχολής Περιβάλλοντος, Γεωγραφίας και Εφαρμοσμένων Οικονομικών του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου πραγματοποιήθηκε στο υπ' αρ. 76137 ΦΕΚ 5145/Β' 16-11-2018.

- **Β.4.3 Δημοσιοποίηση πληροφοριών**

Πίνακας 2.38: Δημοσιοποίηση πληροφοριών Διδακτορικών Σπουδών Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης

Ιστοσελίδα Διδακτορικών Σπουδών Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/ https://www.dhee.hua.gr/index.php/en/doctorate-studies
Κανονισμός Λειτουργίας - Οδηγός Σπουδών Διδακτορικών Σπουδών Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/didaktrorikes-spoudes/kanonismos-leitourgias-odigos-spoudon
Κανονισμός Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης	https://www.dhee.hua.gr/images/2024/09/_%CE%94%CE%99%CE%94%CE%91%CE%9A%CE%A4%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%9A%CE%A9%CE%9D_%CE%A3%CE%A0%CE%9F%CE%A5%CE%94%CE%A9%CE%9D_%CE%A4%CE%9F%CE%92%CE%91%CF%84%CE%B5%CE%BB.pdf

Διδάκτορες Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/didaktorikes-spoudes/didaktrores-tmimatos

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Γ.1 Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης

Η Συνέλευσή του Τμήματος αποφάσισε, ακολουθώντας την φιλοσοφία του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης του Ιδρύματος για το διάστημα 2021-2024, να δοθεί έμφαση στην ανάπτυξη των παρακάτω τομέων:

I. Ακαδημαϊκή Ανάπτυξη του Τμήματος βάσει Διεθνών Προτύπων & Διασφάλιση της Ποιότητας των Σπουδών του.
II. Ενίσχυση της Ερευνητικής Δραστηριότητας του Τμήματος.
III. Ενίσχυση της Εξωστρέφειας του Τμήματος.
IV. Ενίσχυση των αρχών της Βιωσιμότητας στο Τμήμα.
V. Υλικοτεχνικές Υποδομές.

Γ. 2 Πολιτική Ποιότητας

Η πολιτική ποιότητας του Πανεπιστημίου εγκρίθηκε στην 5η/01-11-2023 συνεδρίαση της Επιτροπής Διασφάλισης Ποιότητας, (η στοχοθεσία ποιότητας εγκρίθηκε στην 6η/16-11-2023 συνεδρίαση της Επιτροπής Διασφάλισης Ποιότητας) και επικυρώθηκε στην με αρ.457/06 -12-2023 απόφαση Συγκλήτου.

Όραμα του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου

Ένα Πανεπιστήμιο που προσφέρει διαδρομές μάθησης και γνώσης, επιστημονικής και επαγγελματικής κατάρτισης, έρευνας αλλά και εξειδίκευσης, προτάσει τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής του ανθρώπου και αναπτύσσει συνέργειες στο διεθνές περιβάλλον με σημαντική συνεισφορά.

Δήλωση Πολιτικής Ποιότητας

Το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο συνεχίζει να προτάσσει τη διασφάλιση ποιότητας στον στρατηγικό του σχεδιασμό επενδύοντας σημαντικά και συστηματικά στη συνεχή ανάπτυξη κουλτούρας ποιότητας σε όλες του τις λειτουργίες και σε όλους τους τομείς της εκπαίδευσης, της έρευνας και της καινοτομίας.

Πολιτική Ποιότητας

Το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο έχει θέσει και εφαρμόζει πολιτική ποιότητας η οποία αντικατοπτρίζεται στον εγκεκριμένο από τα αρμόδια όργανα "Στρατηγικό Σχέδιο 2021-2024", καθώς η επίτευξη των στόχων αποτιμάται στο πλαίσιο δεικτών ποιότητας και επιτευγμάτων όπως έχουν οριστεί από το αρμόδιο Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού και την Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Γ.3 Πίνακας Στοχοθεσίας

Το "Στρατηγικό Σχέδιο 2021-2024" συνοψίζεται στον ακόλουθο πίνακα:

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΞΙΑ	ΣΤΟΧΟΣ
Εκπαίδευση	Διεθνές Πανεπιστήμιο – Ακαδημαϊκή Ανάπτυξη	Ακαδημαϊκή ανάπτυξη Διασφάλιση ποιότητας σπουδών
Έρευνα	Ερευνητικό Πανεπιστήμιο	Διατήρηση υψηλού επιπέδου ερευνητικών αποτελεσμάτων Ενίσχυση της αξιοποίησης των αποτελεσμάτων της έρευνας
Σύνδεση με την κοινωνία	Εξωστρεφές Πανεπιστήμιο	Ενίσχυση της διασύνδεσης με την αγορά εργασίας Ενίσχυση της διασύνδεσης με την κοινωνία
Διεθνοποίηση	Διεθνές Πανεπιστήμιο	Διεθνοποίηση Προσέλκυση αλλοδαπών φοιτητών

Πανεπιστημιακό Περιβάλλον	Βιώσιμο Πανεπιστήμιο	Βιώσιμη λειτουργία Ενσωμάτωση και ενδυνάμωση όλων των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας
Διασφάλιση ποιότητας	Διατήρηση Φυσιογνωμίας Πανεπιστημίου	Επέκταση κτιριακών υποδομών Διατήρηση αρτιότητας υποδομών Βελτίωση επιπέδου υπηρεσιών ΜΟΔΙΠ: Διασφάλιση Ποιότητας Σπουδών

Στο πλαίσιο αυτό, η πολιτική ποιότητας στο Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο στοχεύει:

- στην πιστοποίηση όλων των Προγραμμάτων Σπουδών και στη συνεχή βελτίωσή τους με έμφαση τις ανάγκες των φοιτητών και τις εξελίξεις στα επιστημονικά πεδία που θεραπεύει,
- στην ενίσχυση της ερευνητικής δραστηριότητας μέσω συνεργειών με άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα, οργανισμούς και φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό,
- στην επιδίωξη της αριστείας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας,
- στη βιώσιμη λειτουργία του Πανεπιστημίου και στην αναβάθμιση του εργασιακού περιβάλλοντος και των υποδομών για την ενίσχυση του ακαδημαϊκού και διοικητικού έργου,
- στην διασφάλιση της διαφάνειας, της αξιολόγησης και της παροχής ίσων ευκαιριών χωρίς διακρίσεις προς όλα τα εμπλεκόμενα μέρη,
- στην συμβολή του στην κοινωνία και στην ποιότητα ζωής του ανθρώπου, μένοντας πιστό στο όραμα του ιδρυτή του και εθνικού ευεργέτη Παναγιώτη Χαροκόπου.

Γ.4 Η διαδικασία της Πιστοποίησης του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών (ΠΠΣ) του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΤΟΒΑ) της Σχολής Γεωγραφίας, Περιβάλλοντος και Εφαρμοσμένων Οικονομικών του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου, πραγματοποιήθηκε από Επιτροπή Εμπειρογνωμόνων, μελών του σχετικού Μητρώου της Α.ΔΙ.Π. Η Πιστοποίηση έλαβε χώρα κατά το χειμερινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2018-2019, από 18.03.2019 έως και 19.03.2019 και οργανώθηκε από την ΑΔΙΠ σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο. Η επιτροπή διατύπωσε συστάσεις στην τελική Έκθεση Εξωτερικής

Αξιολόγησης και Πιστοποίησης που υποβλήθηκε στις 26.03.2019 και είναι προσβάσιμη στην ιστοσελίδα του Τμήματος στον σύνδεσμο:
Έκθεση Εξωτερικής Αξιολόγησης

Οι **αδυναμίες** που επισημάνθηκαν αφορούν:

- Στην έλλειψη δυνατότητας προσθήκης στο Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών (ΠΠΣ) του Τμήματος επιπλέον προσφερόμενων μαθημάτων άλλων πανεπιστημιακών Τμημάτων.
- Στο χαμηλό ποσοστό συμμετοχής των φοιτητών/τριών του Τμήματος στη διαδικασία της αξιολόγησης του παρεχόμενου διδακτικού έργου και των διδασκόντων.
- Στο χαμηλό επίπεδο διεθνοποίησης των φοιτητών/τριών και στη μικρή συμμετοχή τους σε διεθνείς εκπαιδευτικές δραστηριότητες.

Οι συστάσεις και οι προτάσεις της Επιτροπής Αξιολόγησης για περαιτέρω βελτίωση ήταν οι εξής:

- Σταδιακή και σταθερή βελτίωση, ανά έτος, των δεικτών εκτίμησης της απόδοσης των βασικών στόχων του Τμήματος, με στόχο τη συνεχή βελτίωση του ΠΠΣ του Τμήματος.
- Προσθήκη στο ΠΠΣ του Τμήματος επιπλέον προσφερόμενων μαθημάτων άλλων πανεπιστημιακών Τμημάτων.
- Ενίσχυση της συμμετοχής των φοιτητών/τριών στη διαδικασία της αξιολόγησης.
- Ενίσχυση της συμμετοχής των μελών του διδακτικού και ερευνητικού δυναμικού του Τμήματος και των φοιτητών/τριών σε έργα Erasmus και Erasmus Mundus, αντίστοιχα.
- Διοργάνωση ημερών γνωριμίας/ανοικτής πρόσβασης (opendays) για μαθητές της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και αξιοποίηση του διεπιστημονικού χαρακτήρα του Τμήματος.

Σύμφωνα με τις συστάσεις της Επιτροπής Αξιολόγησης τέθηκαν οι αντίστοιχοι στόχοι και δράσεις για την υλοποίησή τους από το Τμήμα, οι οποίοι επιτεύχθηκαν σε βαθμό 85- 100%.

Γ.5 Τα συμπεράσματα της τρέχουσας Εσωτερικής Αξιολόγησης και οι προτάσεις βελτίωσης ή/και προληπτικές ενέργειες παρατίθενται ακολούθως:

❖ Διατήρηση των θετικών σημείων που προκύπτουν από την αξιολόγηση, με στόχο τη μετακίνηση ακόμα μεγαλύτερου ποσοστού φοιτητών προς τις απαντήσεις που δηλώνουν το μέγιστο βαθμό ικανοποίησης.

❖ Βελτίωση των παραμέτρων του εκπαιδευτικού έργου που παρουσιάζουν σχετικά χαμηλότερα ποσοστά αποδοχής από τους φοιτητές, και συγκεκριμένα να βελτιωθεί το εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιείται από τους/τις διδάσκοντες/ουσες ώστε να επιτύχει την καλύτερη κατανόηση του μαθήματος καθώς και να βελτιωθεί το υλικό που διαθέτει ο/η διδάσκων/ουσα στο e-class.

❖ Αύξηση της συμμετοχής των φοιτητών στη διαδικασία της αξιολόγησης και κυρίως αυτών που συμμετέχουν ενεργά στην εκπαιδευτική διαδικασία καθώς και μείωση του ποσοστού των φοιτητών που συμμετέχουν μεν στην αξιολόγηση, αλλά δεν δίνουν ολοκληρωμένες απαντήσεις.

❖ Διερεύνηση των αιτιών της μέτριας βαθμολογίας που λαμβάνει το Τμήμα σε ερωτήσεις που αφορούν τις υποδομές.

❖ Εμπλουτισμός της ιστοσελίδας με υλικό που αφορά τις δεξιότητες των αποφοίτων.

Γ.6 Η Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας σε συνεργασία με την ΟΜ.Ε.Α του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, με χρήση πίνακα ελέγχου με τα βασικά σημεία απαίτησης του προτύπου πιστοποίησης για την υποβολή της πρότασης πιστοποίησης των ΠΠΣ, ολοκλήρωσαν την εσωτερική αξιολόγησή του, με βάση την πρόταση πιστοποίησης και το υλικό τεκμηρίωσή της. Κατόπιν του σχετικού ελέγχου, διαπιστώνουν στη δέκατη (10η) Συνέλευση της ΜΟ.ΔΙ.Π τη συμμόρφωσή της με το πρότυπο.